

Γοργίας

Πλάτων

Καλλίκλης

[447α] Πολέμου καὶ μάχης φασὶ χρῆναι, ὦ Σώκρατες, οὕτω μεταλαγχάνειν.

Σωκράτης

Ἄλλ' ἦ, τὸ λεγόμενον, κατόπιν ἐορτῆς ἤκομεν καὶ ὑστεροῦμεν;

Καλλίκλης

Καὶ μάλα γε ἀστείας ἐορτῆς· πολλὰ γὰρ καὶ καλὰ Γοργίας ἡμῖν ὀλίγον πρότερον ἐπεδείξατο.

Σωκράτης

Τούτων μέντοι, ὦ Καλλίκλεις, αἴτιος Χαιρεφῶν ὄδε, ἐν ἀγορᾷ ἀναγκάσας ἡμᾶς διατρίψαι.

Χαιρεφῶν

[447β] Οὐδὲν πρᾶγμα, ὦ Σώκρατες· ἐγὼ γὰρ καὶ ἰάσομαι. Φίλος γάρ μοι Γοργίας, ὥστ' ἐπιδείξεται ἡμῖν, εἰ μὲν δοκεῖ, νῦν, ἐὰν δὲ βούλη, εἰς αὐθις.

Καλλίκλης

Τί δέ, ὦ Χαιρεφῶν; Ἐπιθυμεῖ Σωκράτης ἀκοῦσαι Γοργίου;

Χαιρεφῶν

Ἐπ' αὐτό γέ τοι τοῦτο πάρεσμεν.

Καλλίκλης

Οὐκοῦν ὅταν βούλησθε παρ' ἐμὲ ἤκειν οἴκαδε· παρ' ἐμοὶ γὰρ Γοργίας καταλύει καὶ ἐπιδείξεται ὑμῖν.

Σωκράτης

Εὖ λέγεις, ὦ Καλλίκλεις. Ἄλλ' ἄρα ἐθελήσειεν ἂν [447γ] ἡμῖν διαλεχθῆναι; Βούλομαι γὰρ πυθέσθαι παρ' αὐτοῦ τίς ἡ δύναμις τῆς τέχνης τοῦ ἀνδρός, καὶ τί ἐστὶν ὃ ἐπαγγέλλεται τε καὶ διδάσκει· τὴν δὲ ἄλλην ἐπίδειξιν εἰς αὐθις, ὥσπερ σὺ λέγεις, ποιησάσθω.

Καλλίκλης

Οὐδὲν οἶον τὸ αὐτὸν ἐρωτᾶν, ὦ Σώκρατες. Καὶ γὰρ αὐτῷ ἐν τοῦτ' ἦν τῆς ἐπιδείξεως ἐκέλευε γοῦν νυνδὴ ἐρωτᾶν ὅτι τις βούλοιο τῶν ἔνδον ὄντων, καὶ πρὸς ἅπαντα ἔφη ἀποκρινεῖσθαι.

Σωκράτης

Ἦ καλῶς λέγεις. Ἦ Χαιρεφῶν, ἐροῦ αὐτόν.

Χαιρεφῶν

Τί ἔρωμαι;

Σωκράτης

[447δ] Ὅστις ἐστίν.

Χαιρεφῶν

Πῶς λέγεις;

Σωκράτης

Ὡσπερ ἂν εἰ ἐτύχανεν ὢν ὑποδημάτων δημιουργός, ἀπεκρίνατο ἂν δήπου σοι ὅτι σκυτοτόμος ἢ οὐ μανθάνεις ὡς λέγω;

Χαιρεφῶν

Μανθάνω καὶ ἐρήσομαι. Εἶπέ μοι, ὦ Γοργία, ἀληθῆ λέγει Καλλικλῆς ὅδε ὅτι ἐπαγγέλλη ἀποκρίνεσθαι ὅτι ἂν τίς σε ἐρωτᾷ;

Γοργίας

[448α] Ἀληθῆ, ὦ Χαιρεφῶν· καὶ γὰρ νυνδὴ αὐτὰ ταῦτα ἐπηγγελόμην, καὶ λέγω ὅτι οὐδεὶς μέ πω ἠρώτηκε καινὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν.

Χαιρεφῶν

Ἦ που ἄρα ῥαδίως ἀποκρινῆ, ὦ Γοργία.

Γοργίας

Πάρεστι τούτου πεῖραν, ὦ Χαιρεφῶν, λαμβάνειν.

Πῶλος

Νῆ Δία· ἂν δέ γε βούλη, ὦ Χαιρεφῶν, ἐμοῦ. Γοργίας μὲν γὰρ καὶ ἀπειρηκέναι μοι δοκεῖ· πολλὰ γὰρ ἄρτι διελήλυθεν.

Χαιρεφῶν

Τί δέ, ὦ Πῶλε; Οἶει σὺ κάλλιον ἂν Γοργίου ἀποκρίνασθαι;

Πῶλος

[448β] Τί δέ τοῦτο, ἐὰν σοί γε ἱκανῶς;

Χαιρεφῶν

Οὐδέν· ἀλλ' ἐπειδὴ σὺ βούλει, ἀποκρίνου.

Πῶλος

Ἐρώτα.

Χαιρεφῶν

Ἐρωτῶ δὴ. Εἰ ἐτύγχανε Γοργίας ἐπιστήμων ὢν τῆς τέχνης ἥσπερ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἡρόδικος, τί ἂν αὐτὸν ὠνομάζομεν δικαίως; Οὐχ ὅπερ ἐκεῖνον;

Πῶλος

Πάνυ γε.

Χαιρεφῶν

Ἰατρὸν ἄρα φάσκοντες αὐτὸν εἶναι καλῶς ἂν ἐλέγομεν.

Πῶλος

Ναί.

Χαιρεφῶν

Εἰ δέ γε ἥσπερ Ἀριστοφῶν ὁ Ἀγλαοφῶντος ἢ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔμπειρος ἦν τέχνης, τίνα ἂν αὐτὸν ὀρθῶς ἐκαλοῦμεν;

Πῶλος

[448γ] Δῆλον ὅτι ζωγράφον.

Χαιρεφῶν

Νῦν δ' ἐπειδὴ τίνος τέχνης ἐπιστήμων ἐστίν, τίνα ἂν καλοῦντες αὐτὸν ὀρθῶς καλοῖμεν;

Πῶλος

ᾧ Χαιρεφῶν, πολλαὶ τέχναι ἐν ἀνθρώποις εἰσὶν ἐκ τῶν ἐμπειριῶν ἐμπείρως ἠύρημεναι· ἐμπειρία μὲν γὰρ ποιεῖ τὸν αἰῶνα ἡμῶν πορεύεσθαι κατὰ τέχνην, ἀπειρία δὲ κατὰ τύχην. Ἐκάστων δὲ τούτων μεταλαμβάνουσιν ἄλλοι ἄλλων ἄλλως, τῶν δὲ ἀρίστων οἱ ἄριστοι ὦν καὶ Γοργίας ἐστὶν ὅδε, καὶ μετέχει τῆς καλλίστης τῶν τεχνῶν.

Σωκράτης

[448δ] Καλῶς γε, ᾧ Γοργία, φαίνεται Πῶλος παρεσκευάσθαι εἰς λόγους· ἀλλὰ γὰρ ὁ ὑπέσχετο Χαιρεφῶντι οὐ ποιεῖ.

Γοργίας

Τί μάλιστα, ὦ Σώκρατες;

Σωκράτης

Τὸ ἐρωτώμενον οὐ πάνυ μοι φαίνεται ἀποκρίνεσθαι.

Γοργίας

Ἄλλὰ σύ, εἰ βούλει, ἐροῦ αὐτόν.

Σωκράτης

Οὐκ, εἰ αὐτῷ γε σοὶ βουλομένῳ ἐστὶν ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ πολὺ ἂν ἥδιον σέ. Δῆλος γάρ μοι Πῶλος καὶ ἐξ ὧν εἴρηκεν ὅτι τὴν καλουμένην ῥητορικὴν μᾶλλον μεμελέτηκεν ἢ διαλέγεσθαι.

Πῶλος

[448ε] Τί δή, ὦ Σώκρατες;

Σωκράτης

Ὅτι, ὦ Πῶλε, ἐρομένου Χαιρεφῶντος τίνας Γοργίας ἐπιστήμων τέχνης, ἐγκωμιάζεις μὲν αὐτοῦ τὴν τέχνην ὥσπερ τινὸς ψέγοντος, ἥτις δέ ἐστιν οὐκ ἀπεκρίνω.

Πῶλος

Οὐ γὰρ ἀπεκρινάμην ὅτι εἴη ἡ καλλίστη;

Σωκράτης

Καὶ μάλα. Ἄλλ' οὐδεὶς ἐρωτᾷ ποία τις ἡ Γοργίου τέχνη, ἀλλὰ τίς, καὶ ὄντινα δέοι καλεῖν τὸν Γοργίαν· ὥσπερ τὰ ἔμπροσθέν σοι ὑπετείνατο Χαιρεφῶν καὶ αὐτῷ καλῶς [449α] καὶ διὰ βραχέων ἀπεκρίνω, καὶ νῦν οὕτως εἶπε τίς ἡ τέχνη καὶ τίνα Γοργίαν καλεῖν χρή ἡμᾶς. Μᾶλλον δέ, ὦ Γοργία, αὐτὸς ἡμῖν εἶπε τίνα σε χρή καλεῖν ὡς τίνας ἐπιστήμονα τέχνης.

Γοργίας

Τῆς ῥητορικῆς, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης

Ῥήτορα ἄρα χρή σε καλεῖν;

Γοργίας

Ἄγαθόν γε, ὦ Σώκρατες, εἰ δὴ ὅ γε εὐχομαι εἶναι, ὡς ἔφη Ὅμηρος, βούλει με καλεῖν.

Σωκράτης

Ἄλλὰ βούλομαι.

Γοργίας

Κάλει δή.

Σωκράτης

[449β] Οὐκοῦν καὶ ἄλλους σε φῶμεν δυνατὸν εἶναι ποιεῖν;

Γοργίας

Ἐπαγγέλλομαί γε δὴ ταῦτα οὐ μόνον ἐνθάδε ἀλλὰ καὶ ἄλλοθι.

Σωκράτης

Ἴαρ' οὖν ἐθελήσαις ἄν, ὦ Γοργία, ὥσπερ νῦν διαλεγόμεθα, διατελέσαι τὸ μὲν ἐρωτῶν, τὸ δ' ἀποκρινόμενος, τὸ δὲ μῆκος τῶν λόγων τοῦτο, οἷον καὶ Πῶλος ἤρξατο, εἰς αὐθις ἀποθέσθαι; Ἄλλ' ὅπερ ὑπισχνῆ, μὴ ψεύση, ἀλλὰ ἐθέλησον κατὰ βραχὺ τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι.

Γοργίας

Εἰσὶ μὲν, ὦ Σώκρατες, ἔνιαι τῶν ἀποκρίσεων ἀναγκαῖαι διὰ μακρῶν τοὺς λόγους ποιεῖσθαι· οὐ μὴν ἀλλὰ [449γ] πειράσομαί γε ὡς διὰ βραχυτάτων. Καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο ἔν ἐστιν ὧν φημι, μηδένα ἄν ἐν βραχυτέροις ἐμοῦ τὰ αὐτὰ εἶπεῖν.

Σωκράτης

Τούτου μὴν δεῖ, ὦ Γοργία· καί μοι ἐπίδειξιν αὐτοῦ τούτου ποιῆσαι, τῆς βραχυλογίας, μακρολογίας δὲ εἰς αὐθις.

Γοργίας

Ἄλλὰ ποιήσω, καὶ οὐδενὸς φήσεις βραχυλογωτέρου ἀκοῦσαι.

Σωκράτης

Φέρε δή· ῥητορικῆς γὰρ φῆς ἐπιστήμων τέχνης [449δ] εἶναι καὶ ποιῆσαι ἄν καὶ ἄλλον ῥήτορα· ἢ ῥητορικὴ περὶ τί τῶν ὄντων τυγχάνει οὔσα; Ὡσπερ ἢ ὑφαντικὴ περὶ τῆν τῶν ἱματίων ἐργασίαν· ἢ γάρ;

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ ἡ μουσικὴ περὶ τὴν τῶν μελῶν ποίησιν;

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Νῆ τὴν Ἥραν, ὦ Γοργία, ἄγαμαί γε τὰς ἀποκρίσεις, ὅτι ἀποκρίνη ὡς οἶόν τε διὰ βραχυτάτων.

Γοργίας

Πάνυ γὰρ οἶμαι, ὦ Σώκρατες, ἐπεικῶς τοῦτο ποιεῖν.

Σωκράτης

Εὖ λέγεις. ἴθι δὴ μοι ἀπόκριναι οὕτως καὶ περὶ τῆς ῥητορικῆς, περὶ τί τῶν ὄντων ἐστὶν ἐπιστήμη;

Γοργίας

[449ε] Περὶ λόγους.

Σωκράτης

Ποίους τούτους, ὦ Γοργία; Ἴρα οἱ δηλοῦσι τοὺς κάμνοντας, ὡς ἂν διαιτώμενοι ὑγιαίνοιεν;

Γοργίας

Οὔ.

Σωκράτης

Οὐκ ἄρα περὶ πάντας γε τοὺς λόγους ἡ ῥητορικὴ ἐστίν.

Γοργίας

Οὐ δῆτα.

Σωκράτης

Ἄλλὰ μὴν λέγειν γε ποιεῖ δυνατούς.

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν περὶ ὧνπερ λέγειν, καὶ φρονεῖν;

Γοργίας

Πῶς γὰρ οὐ;

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν, [450α] ἦν νυνδὴ ἐλέγομεν, ἡ ἰατρικὴ περὶ τῶν καμνόντων ποιεῖ δυνατοὺς εἶναι φρονεῖν καὶ λέγειν;

Γοργίας

Ἄνάγκη.

Σωκράτης

Καὶ ἡ ἰατρικὴ ἄρα, ὡς ἔοικεν, περὶ λόγους ἐστίν.

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Τοὺς γε περὶ τὰ νοσήματα;

Γοργίας

Μάλιστα.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ ἡ γυμναστικὴ περὶ λόγους ἐστὶν τοὺς περὶ εὐεξίαν τε τῶν σωμάτων καὶ καχεξίαν;

Γοργίας

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Καὶ μὴν καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι, ὧν ἡ Γοργία, οὕτως [450β] ἔχουσιν· ἐκάστη αὐτῶν περὶ λόγους ἐστὶν τούτους, οἳ τυγχάνουσιν ὄντες περὶ τὸ πρᾶγμα οὗ ἐκάστη ἐστὶν ἡ τέχνη.

Γοργίας

Φαίνεται.

Σωκράτης

Τί οὖν δή ποτε τὰς ἄλλας τέχνας οὐ ρητορικὰς καλεῖς, οὐσας περὶ λόγους, εἴπερ ταύτην ρητορικὴν καλεῖς, ἢ ἂν ἦ περὶ λόγους;

Γοργίας

Ὅτι, ὦ Σώκρατες, τῶν μὲν ἄλλων τεχνῶν περὶ χειρουργίας τε καὶ τοιαύτας πράξεις ὡς ἔπος εἰπεῖν πᾶσά ἐστιν ἢ ἐπιστήμη, τῆς δὲ ρητορικῆς οὐδὲν ἐστὶν τοιοῦτον χειρούργημα, ἀλλὰ πᾶσα ἢ πράξις καὶ ἢ κύρωσις διὰ λόγων [450γ] ἐστίν. Διὰ ταῦτ' ἐγὼ τὴν ρητορικὴν τέχνην ἀξιῶ εἶναι περὶ λόγους, ὀρθῶς λέγων, ὡς ἐγὼ φημι.

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν μανθάνω οἷαν αὐτὴν βούλει καλεῖν; Τάχα δὲ εἴσομαι σαφέστερον. Ἄλλ' ἀπόκριναι· εἰσὶν ἡμῖν τέχνη. Ἦ γάρ;

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Πασῶν δὲ οἶμαι τῶν τεχνῶν τῶν μὲν ἐργασία τὸ πολὺ ἐστὶν καὶ λόγου βραχέος δέονται, ἔνιαι δὲ οὐδενὸς ἀλλὰ τὸ τῆς τέχνης περαίνοιτο ἂν καὶ διὰ σιγῆς, οἷον γραφικὴ καὶ ἀνδριαντοποιία καὶ ἄλλαι πολλαί. Τὰς τοιαύτας [450δ] μοι δοκεῖς λέγειν, περὶ ἃς οὐ φῆς τὴν ρητορικὴν εἶναι· ἢ οὐ;

Γοργίας

Πάνυ μὲν οὖν καλῶς ὑπολαμβάνεις, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης

Ἐτεραι δὲ γέ εἰσι τῶν τεχνῶν αἱ διὰ λόγου πᾶν περαίνουσι, καὶ ἔργου ὡς ἔπος εἰπεῖν ἢ οὐδενὸς προσδέονται ἢ βραχέος πάνυ, οἷον ἢ ἀριθμητικὴ καὶ λογιστικὴ καὶ γεωμετρικὴ καὶ πεπτευτικὴ γε καὶ ἄλλαι πολλαὶ τέχνηαι, ὧν ἔνιαι σχεδόν τι ἴσους τοὺς λόγους ἔχουσι ταῖς πράξεσιν, αἱ δὲ πολλαὶ πλείους, καὶ τὸ παράπαν πᾶσα ἢ πράξις καὶ τὸ [450ε] κύρος αὐταῖς διὰ λόγων ἐστίν. Τῶν τοιούτων τινά μοι δοκεῖς λέγειν τὴν ρητορικὴν.

Γοργίας

Ἀληθῆ λέγεις.

Σωκράτης

Ἄλλ' οὗτοι τούτων γε οὐδεμίαν οἶμαί σε βούλεσθαι ρητορικὴν καλεῖν, οὐχ ὅτι τῷ ῥήματι οὕτως εἶπες, ὅτι ἢ διὰ λόγου τὸ κύρος ἔχουσα ρητορικὴ ἐστίν, καὶ ὑπολάβοι ἂν τις, εἰ

βούλοιτο δυσχεραίνειν ἐν τοῖς λόγοις· «Τὴν ἀριθμητικὴν ἄρα ῥητορικὴν, ὧς Γοργία, λέγεις;» Ἄλλ' οὐκ οἶμαί σε οὔτε τὴν ἀριθμητικὴν οὔτε τὴν γεωμετρίαν ῥητορικὴν λέγειν.

Γοργίας

[451α] Ὅρθῳς γὰρ οἶει, ὦ Σώκρατες, καὶ δικαίως ὑπολαμβάνεις.

Σωκράτης

Ἴθι νυν καὶ σὺ τὴν ἀπόκρισιν ἣν ἠρόμην διαπέρανον. Ἐπεὶ γὰρ ῥητορικὴ τυγχάνει μὲν οὔσα τούτων τις τῶν τεχνῶν τῶν τὸ πολὺ λόγῳ χρωμένων, τυγχάνουσιν δὲ καὶ ἄλλαι τοιαῦται οὔσαι, πειρῶ εἰπεῖν ἢ περὶ τί ἐν λόγοις τὸ κῦρος ἔχουσα ῥητορικὴ ἐστίν. Ὡσπερ ἂν εἴ τις με ἔροιτο ὧν νυνδὴ ἔλεγον περὶ ἡστινοσοῦν τῶν τεχνῶν· «Ἔω Σώκρατες, τίς [451β] ἐστίν ἢ ἀριθμητικὴ τέχνη;» εἴποιμ' ἂν αὐτῷ, ὡσπερ σὺ ἄρτι, ὅτι τῶν διὰ λόγου τις τὸ κῦρος ἔχουσῶν. Καὶ εἴ με ἐπανεῖροτο· «Τῶν περὶ τί;» εἴποιμ' ἂν ὅτι τῶν περὶ τὸ ἄρτιόν τε καὶ περιττὸν [γνώσις], ὅσα ἂν ἐκάτερα τυγχάνη ὄντα. Εἰ δ' αὖ ἔροιτο· «Τὴν δὲ λογιστικὴν τίνα καλεῖς τέχνην;» εἴποιμ' ἂν ὅτι καὶ αὕτη ἐστίν τῶν λόγῳ τὸ πᾶν κυρουμένων· καὶ εἰ ἐπανεῖροτο· «Ἡ περὶ τί;» εἴποιμ' ἂν ὡσπερ οἱ ἐν τῷ δήμῳ [451γ] συγγραφόμενοι, ὅτι τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ ἢ ἀριθμητικὴ ἢ λογιστικὴ ἔχει—περὶ τὸ αὐτὸ γὰρ ἐστίν, τό τε ἄρτιον καὶ τὸ περιττὸν—διαφέρει δὲ τοσοῦτον, ὅτι καὶ πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα πῶς ἔχει πλήθους ἐπισκοπεῖ τὸ περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον ἢ λογιστικὴ. Καὶ εἴ τις τὴν ἀστρονομίαν ἀνέροιτο, ἐμοῦ λέγοντος ὅτι καὶ αὕτη λόγῳ κυροῦται τὰ πάντα· «Οἱ δὲ λόγοι οἱ τῆς ἀστρονομίας», εἰ φαίη, «περὶ τί εἰσιν, ὦ Σώκρατες;» εἴποιμ' ἂν ὅτι περὶ τὴν τῶν ἄστρον φορὰν καὶ ἡλίου καὶ σελήνης, πῶς πρὸς ἄλληλα τάχους ἔχει.

Γοργίας

Ὅρθῳς γε λέγων σὺ, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης

[451δ] Ἴθι δὴ καὶ σὺ, ὦ Γοργία. Τυγχάνει μὲν γὰρ δὴ ἢ ῥητορικὴ οὔσα τῶν λόγῳ τὰ πάντα διαπραττομένων τε καὶ κυρουμένων· ἢ γάρ;

Γοργίας

Ἔστι ταῦτα.

Σωκράτης

Λέγε δὴ τῶν περὶ τί; Τί ἐστὶ τοῦτο τῶν ὄντων, περὶ οὗ οὔτοι οἱ λόγοι εἰσὶν οἷς ἢ ῥητορικὴ χρῆται;

Γοργίας

Τὰ μέγιστα τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων, ὦ Σώκρατες, καὶ ἄριστα.

Σωκράτης

Ἄλλ', ὦ Γοργία, ἀμφισβητήσιμον καὶ τοῦτο λέγεις [451ε] καὶ οὐδέν πω σαφές. Οἶομαι γάρ σε ἀκηκοέναι ἐν τοῖς συμποσίοις ἀδόντων ἀνθρώπων τοῦτο τὸ σκολιόν, ἐν ᾧ καταριθμοῦνται ἀδοντες ὅτι «ὕγιαίνειν μὲν ἄριστόν» ἐστίν, τὸ δὲ «δεύτερον καλὸν γενέσθαι, τρίτον δέ», ὡς φησιν ὁ ποιητὴς τοῦ σκολιοῦ, «τὸ πλουτεῖν ἀδόλως».

Γοργίας

Ἀκήκοα γάρ· ἀλλὰ πρὸς τί τοῦτο λέγεις;

Σωκράτης

[452α] Ὅτι εἴ σοι αὐτίκα παρασταῖεν οἱ δημιουργοὶ τούτων ὧν ἐπήνεσεν ὁ τὸ σκολιὸν ποιήσας, ἰατρός τε καὶ παιδοτρίβης καὶ χρηματιστής, καὶ εἴποι πρῶτον μὲν ὁ ἰατρός ὅτι «ᾧ Σώκρατες, ἐξαπατᾷ σε Γοργίας· οὐ γάρ ἐστίν ἡ τούτου τέχνη περὶ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ' ἡ ἐμή»—εἰ οὖν αὐτὸν ἐγὼ ἐροίμην· «Σὺ δὲ τίς ὧν ταῦτα λέγεις;» Εἴποι ἂν ἴσως ὅτι «Ἰατρός». «Τί οὖν λέγεις; ἢ τὸ τῆς σῆς τέχνης ἔργον μέγιστόν ἐστιν ἀγαθόν;» «Πῶς γὰρ οὐ», φαίη ἂν ἴσως, «ὦ Σώκρατες, ὑγεία; Τί δ' ἐστὶν μείζον ἀγαθὸν [452β] ἀνθρώποις ὑγείας;» Εἰ δ' αὖ μετὰ τοῦτον ὁ παιδοτρίβης εἴποι ὅτι «θαυμάζοιμί τ' ἄν, ὦ Σώκρατες, καὶ αὐτὸς εἴ σοι ἔχοι Γοργίας μείζον ἀγαθὸν ἐπιδειξάη τῆς αὐτοῦ τέχνης ἢ ἐγὼ τῆς ἐμῆς», εἴποιμ' ἂν αὖ καὶ πρὸς τοῦτον· «Σὺ δὲ δὴ τίς εἶ, ὦ ἄνθρωπε, καὶ τί τὸ σὸν ἔργον;» «Παιδοτρίβης», φαίη ἂν, «τὸ δὲ ἔργον μού ἐστιν καλοῦς τε καὶ ἰσχυροῦς ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους τὰ σώματα.» Μετὰ δὲ τὸν παιδοτρίβην εἴποι ἂν ὁ χρηματιστής, ὡς ἐγῶμαι πάνυ καταφρονῶν ἀπάντων· [452γ] «Σκόπει δὴ τα, ὦ Σώκρατες, ἐάν σοι πλούτου φανῆ τι μείζον ἀγαθὸν ὄν ἢ παρὰ Γοργία ἢ παρ' ἄλλω ὄτρωσιν.» Φαῖμεν ἂν οὖν πρὸς αὐτόν· «Τί δὲ δὴ; ἢ σὺ τούτου δημιουργός;» Φαίη ἂν. «Τίς ὧν;» «Χρηματιστής.» «Τί οὖν; Κρίνεις σὺ μέγιστον ἀνθρώποις ἀγαθὸν εἶναι πλοῦτον;», φήσομεν. «Πῶς γὰρ οὐκ;» ἐρεῖ. «Καὶ μὴν ἀμφισβητεῖ γε Γοργίας ὅδε τὴν παρ' αὐτῷ τέχνην μείζονος ἀγαθοῦ αἰτίαν εἶναι ἢ τὴν σῆν», φαῖμεν ἂν ἡμεῖς. Δῆλον οὖν ὅτι τὸ μετὰ τοῦτο ἔροιτ' ἂν· «Καὶ τί ἐστίν [452δ] τοῦτο τὸ ἀγαθόν; Ἀποκρινάσθω Γοργίας.» Ἴθι οὖν νομίσας, ὦ Γοργία, ἐρωτᾶσθαι καὶ ὑπ' ἐκείνων καὶ ὑπ' ἐμοῦ, ἀπόκριναι τί ἐστίν τοῦτο ὃ φῆς σὺ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις καὶ σὲ δημιουργὸν εἶναι αὐτοῦ.

Γοργίας

Ὅπερ ἐστίν, ὦ Σώκρατες, τῆ ἀληθείᾳ μέγιστον ἀγαθὸν καὶ αἴτιον ἅμα μὲν ἐλευθερίας αὐτοῖς τοῖς ἀνθρώποις, ἅμα δὲ τοῦ ἄλλων ἄρχειν ἐν τῇ αὐτοῦ πόλει ἐκάστω.

Σωκράτης

Τί οὖν δὴ τοῦτο λέγεις;

Γοργίας

[452ε] Τὸ πείθειν ἕγωγ' οἷόν τ' εἶναι τοῖς λόγοις καὶ ἐν δικαστηρίῳ δικαστὰς καὶ ἐν βουλευτηρίῳ βουλευτὰς καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐκκλησιαστὰς καὶ ἐν ἄλλῳ συλλόγῳ παντί, ὅστις ἂν πολιτικός σύλλογος γίγνηται. Καίτοι ἐν ταύτῃ τῇ δυνάμει δοῦλον μὲν ἔξεις τὸν ἰατρόν, δοῦλον δὲ τὸν παιδοτρίβην· ὁ δὲ χρηματιστὴς οὗτος ἄλλῳ ἀναφανήσεται χρηματιζόμενος καὶ οὐχ αὐτῷ, ἀλλὰ σοὶ τῷ δυναμένῳ λέγειν καὶ πείθειν τὰ πλήθη.

Σωκράτης

Νῦν μοι δοκεῖς δηλῶσαι, ὦ Γοργία, ἐγγύτατα τὴν [453α] ῥητορικὴν ἦντινα τέχνην ἡγῆ εἶναι, καὶ εἴ τι ἐγὼ συνίημι, λέγεις ὅτι πειθοῦς δημιουργός ἐστιν ἡ ῥητορικὴ, καὶ ἡ πραγματεία αὐτῆς ἅπασα καὶ τὸ κεφάλαιον εἰς τοῦτο τελευτᾷ· ἢ ἔχεις τι λέγειν ἐπὶ πλέον τὴν ῥητορικὴν δύνασθαι ἢ πειθῶ τοῖς ἀκούουσιν ἐν τῇ ψυχῇ ποιεῖν;

Γοργίας

Οὐδαμῶς, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ μοι δοκεῖς ἱκανῶς ὀρίζεσθαι· ἔστιν γὰρ τοῦτο τὸ κεφάλαιον αὐτῆς.

Σωκράτης

Ἄκουσον δὴ, ὦ Γοργία. Ἐγὼ γὰρ εὖ ἴσθ' ὅτι, ὡς [453β] ἑμαυτὸν πείθω, εἶπερ τις ἄλλος ἄλλῳ διαλέγεται βουλόμενος εἰδέναι αὐτὸ τοῦτο περὶ ὅτου ὁ λόγος ἐστίν, καὶ ἐμὲ εἶναι τούτων ἕνα· ἀξιῶ δὲ καὶ σέ.

Γοργίας

Τί οὖν δὴ, ὦ Σώκρατες;

Σωκράτης

Ἐγὼ ἐρῶ νῦν. Ἐγὼ τὴν ἀπὸ τῆς ῥητορικῆς πειθῶ, ἣτις ποτ' ἐστὶν ἢν σὺ λέγεις καὶ περὶ ὧντινων πραγμάτων ἐστὶν πειθῶ, σαφῶς μὲν εὖ ἴσθ' ὅτι οὐκ οἶδα, οὐ μὴν ἀλλ' ὑποπτεύω γε ἢν οἶμαί σε λέγειν καὶ περὶ ὧν οὐδὲν μέντοι ἤττον ἐρήσομαί σε τίνα ποτὲ λέγεις τὴν πειθῶ τὴν ἀπὸ τῆς [453γ] ῥητορικῆς καὶ περὶ τίνων αὐτὴν εἶναι. Τοῦ ἕνεκα δὴ αὐτὸς ὑποπτεύων σὲ ἐρήσομαι, ἀλλ' οὐκ αὐτὸς λέγω; Οὐ σοῦ ἕνεκα ἀλλὰ τοῦ λόγου, ἵνα οὕτω προΐη ὡς μάλιστ' ἂν ἡμῖν καταφανὲς ποιοῖ περὶ ὅτου λέγεται. Σκόπει γὰρ εἴ σοι δοκῶ δικαίως ἀνερωτᾶν σε ὥσπερ ἂν εἰ ἐτύγχανόν σε ἐρωτῶν τίς ἐστὶν τῶν ζωγράφων Ζεῦξις, εἴ μοι εἶπες ὅτι ὁ τὰ ζῶα γράφων, ἄρ' οὐκ ἂν δικαίως σε ἠρόμην ὁ τὰ ποῖα τῶν ζῶων γράφων καὶ ποῦ;

Γοργίας

Πάνυ γε.

Σωκράτης

[453δ] Ἄρα διὰ τοῦτο, ὅτι καὶ ἄλλοι εἰσὶ ζωγράφοι γράφοντες ἄλλα πολλὰ ζῶα;

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Εἰ δέ γε μηδεὶς ἄλλος ἢ Ζεῦξις ἔγραφε, καλῶς ἂν σοι ἀπεκέκριτο;

Γοργίας

Πῶς γὰρ οὐ;

Σωκράτης

Ἴθι δὴ καὶ περὶ τῆς ῥητορικῆς εἰπέ· πότερόν σοι δοκεῖ πειθῶ ποιεῖν ἢ ῥητορικῆ μόνῃ ἢ καὶ ἄλλαι τέχναι; Λέγω δὲ τὸ τοιόνδε· ὅστις διδάσκει ὅτιοῦν πράγμα, πότερον ὃ διδάσκει πείθει ἢ οὐ;

Γοργίας

Οὐ δῆτα, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ πάντων μάλιστα πείθει.

Σωκράτης

[453ε] Πάλιν δὴ ἐπὶ τῶν αὐτῶν τεχνῶν λέγωμεν ὧνπερ νυνδὴ· ἢ ἀριθμητικὴ οὐ διδάσκει ἡμᾶς ὅσα ἐστὶν τὰ τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ ὁ ἀριθμητικὸς ἄνθρωπος;

Γοργίας

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ πείθει;

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Πειθοῦς ἄρα δημιουργὸς ἐστὶν καὶ ἡ ἀριθμητικὴ;

Γοργίας

Φαίνεται.

Σωκράτης

Οὐκοῦν ἐάν τις ἐρωτᾷ ἡμᾶς ποίας πειθοῦς καὶ περὶ τί, ἀποκρινόμεθά που αὐτῷ ὅτι τῆς διδασκαλικῆς τῆς περὶ τὸ [454α] ἄρτιόν τε καὶ τὸ περιττὸν ὅσον ἐστίν· καὶ τὰς ἄλλας ἄς νυνδὴ ἐλέγομεν τέχνας ἀπάσας ἔξομεν ἀποδείξαι πειθοῦς δημιουργοὺς οὕσας καὶ ἥστινος καὶ περὶ ὅτι· ἢ οὐ;

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Οὐκ ἄρα ῥητορική μόνη πειθοῦς ἐστὶν δημιουργός.

Γοργίας

Ἀληθῆ λέγεις.

Σωκράτης

Ἐπειδὴ τοίνυν οὐ μόνη ἀπεργάζεται τοῦτο τὸ ἔργον, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι, δικαίως ὥσπερ περὶ τοῦ ζωγράφου μετὰ τοῦτο ἐπανεροίμεθ' ἂν τὸν λέγοντα· ποίας δὴ πειθοῦς καὶ τῆς περὶ τί πειθοῦς ἢ ῥητορική ἐστὶν τέχνη; Ἦ οὐ δοκεῖ σοι [454β] δίκαιον εἶναι ἐπανερέσθαι;

Γοργίας

Ἦ μοιγε.

Σωκράτης

Ἀπόκριναι δὴ, ὦ Γοργία, ἐπειδὴ γε καὶ σοὶ δοκεῖ οὕτως.

Γοργίας

Ταύτης τοίνυν τῆς πειθοῦς λέγω, ὦ Σώκρατες, τῆς ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὄχλοις, ὥσπερ καὶ ἄρτι ἔλεγον, καὶ περὶ τούτων ἃ ἐστὶ δίκαιά τε καὶ ἄδικα.

Σωκράτης

Καὶ ἐγὼ τοι ὑπώπτειον ταύτην σε λέγειν τὴν πειθὴν καὶ περὶ τούτων, ὦ Γοργία· ἀλλ' ἵνα μὴ θαυμάζης ἐὰν καὶ ὀλίγον ὕστερον τοιοῦτόν τί σε ἀνέρωμαι, ὃ δοκεῖ μὲν δῆλον [454γ] εἶναι, ἐγὼ δ' ἐπανερωτῶ—ὄπερ γὰρ λέγω, τοῦ ἐξῆς ἔνεκα περαίνεσθαι τὸν λόγον ἐρωτῶ, οὐ σοῦ ἔνεκα ἀλλ' ἵνα μὴ ἐθιζώμεθα ὑπονοοῦντες προαρπάζειν ἀλλήλων τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ σὺ τὰ σαυτοῦ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ὅπως ἂν βούλη περαίνης.

Γοργίας

Καὶ ὀρθῶς γέ μοι δοκεῖς ποιεῖν, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης

Ἴθι δὴ καὶ τόδε ἐπισκεψώμεθα. Καλεῖς τι μεμαθηκέναι;

Γοργίας

Καλῶ.

Σωκράτης

Τί δέ; Πεπιστευκέναι;

Γοργίας

[454δ] Ἔγωγε.

Σωκράτης

Πότερον οὖν ταῦτόν δοκεῖ σοι εἶναι μεμαθηκέναι καὶ πεπιστευκέναι, καὶ μάθησις καὶ πίστις, ἢ ἄλλο τι;

Γοργίας

Οἶομαι μὲν ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, ἄλλο.

Σωκράτης

Καλῶς γὰρ οἶει· γνώση δὲ ἐνθένδε. Εἰ γάρ τις σε ἔροιτο· «Ἄρ' ἔστιν τις, ὦ Γοργία, πίστις ψευδῆς καὶ ἀληθῆς;», φαίης ἄν, ὡς ἐγὼ οἶμαι.

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Τί δέ; Ἐπιστήμη ἐστὶν ψευδῆς καὶ ἀληθῆς;

Γοργίας

Οὐδαμῶς.

Σωκράτης

Δῆλον ἄρ' αὖ ὅτι οὐ ταῦτόν ἐστιν.

Γοργίας

Ἀληθῆ λέγεις.

Σωκράτης

[454ε] Ἄλλὰ μὴν οἱ τέ γε μεμαθηκότες πεπεισμένοι εἰσὶν καὶ οἱ πεπιστευκότες.

Γοργίας

Ἔστι ταῦτα.

Σωκράτης

Βούλει οὖν δύο εἶδη θῶμεν πειθοῦς, τὸ μὲν πίστιν παρεχόμενον ἄνευ τοῦ εἰδέναί, τὸ δ' ἐπιστήμην;

Γοργίας

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Ποτέραν οὖν ἡ ῥητορικὴ πειθὼ ποιεῖ ἐν δικαστηρίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ὄχλοις περὶ τῶν δικαίων τε καὶ ἀδίκων; Ἐξ ἧς πιστεύειν γίγνεται ἄνευ τοῦ εἰδέναί ἢ ἐξ ἧς τὸ εἰδέναί;

Γοργίας

Δῆλον δήπου, ὦ Σώκρατες, ὅτι ἐξ ἧς τὸ πιστεύειν.

Σωκράτης

Ἡ ῥητορικὴ ἄρα, ὡς ἔοικεν, πειθοῦς [455α] δημιουργός ἐστιν πιστευτικῆς ἄλλ' οὐ διδασκαλικῆς περὶ τὸ δίκαιόν τε καὶ ἄδικον.

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Οὐδ' ἄρα διδασκαλικὸς ὁ ῥήτωρ ἐστὶν δικαστηρίων τε καὶ τῶν ἄλλων ὄχλων δικαίων τε πέρι καὶ ἀδίκων, ἀλλὰ πιστικὸς μόνον· οὐ γὰρ δήπου ὄχλον γ' ἂν δύναίτο τοσοῦτον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ διδάξαι οὕτω μεγάλα πράγματα.

Γοργίας

Οὐ δῆτα.

Σωκράτης

Φέρε δὴ, ἴδωμεν τί ποτε καὶ λέγομεν περὶ τῆς [455β] ῥητορικῆς· ἐγὼ μὲν γάρ τοι οὐδ' αὐτός πω δύναμαι κατανοῆσαι ὅτι λέγω. Ὅταν περὶ ἰατρῶν αἰρέσεως ἢ τῆ πόλει σύλλογος ἢ περὶ ναυπηγῶν ἢ περὶ ἄλλου τινὸς δημιουργικοῦ ἔθνους, ἄλλο τι ἢ τότε ὁ ῥητορικὸς οὐ

συμβουλευσει; Δήλον γὰρ ὅτι ἐν ἐκάστη αἰρέσει τὸν τεχνικώτατον δεῖ αἰρεῖσθαι. Οὐδ' ὅταν τειχῶν περὶ οἰκοδομήσεως ἢ λιμένων κατασκευῆς ἢ νεωρίων, ἀλλ' οἱ ἀρχιτέκτονες· οὐδ' αὖ ὅταν στρατηγῶν αἰρέσεως περὶ ἢ τάξεώς τινος πρὸς πολεμίους ἢ χωρίων [455γ] καταλήψεως συμβουλή ἦ, ἀλλ' οἱ στρατηγικοὶ τότε συμβουλεύουσιν, οἱ ῥητορικοὶ δὲ οὐ· ἢ πῶς λέγεις, ὦ Γοργία, τὰ τοιαῦτα; Ἐπειδὴ γὰρ αὐτός τε φῆς ῥήτωρ εἶναι καὶ ἄλλους ποιεῖν ῥητορικούς, εὖ ἔχει τὰ τῆς σῆς τέχνης παρὰ σοῦ πυνθάνεσθαι. Καὶ ἐμὲ νῦν νόμισον καὶ τὸ σὸν σπεύδειν· ἴσως γὰρ καὶ τυγχάνει τις τῶν ἔνδον ὄντων μαθητῆς σου βουλόμενος γενέσθαι, ὡς ἐγὼ τινας σχεδὸν καὶ συχνούς αἰσθάνομαι, οἱ ἴσως αἰσχύνονται ἄν σε ἀνερέσθαι. Ὑπ' [455δ] ἐμοῦ οὖν ἀνερωτώμενος νόμισον καὶ ὑπ' ἐκείνων ἀνερωτᾶσθαι· «Τί ἡμῖν, ὦ Γοργία, ἔσται, ἐάν σοι συνῶμεν; Περὶ τίνων τῆ πόλει συμβουλεύειν οἴοι τε ἐσόμεθα; Πότερον περὶ δικαίου μόνον καὶ ἀδίκου ἢ καὶ περὶ ὧν νυνδὴ Σωκράτης ἔλεγεν;» Πειρῶ οὖν αὐτοῖς ἀποκρίνεσθαι.

Γοργίας

Ἄλλ' ἐγὼ σοι πειράσομαι, ὦ Σώκρατες, σαφῶς ἀποκαλύψαι τὴν τῆς ῥητορικῆς δύναμιν ἅπασαν· αὐτὸς γὰρ καλῶς ὑφηγήσω. Οἴσθα γὰρ δήπου ὅτι τὰ νεώρια ταῦτα [455ε] καὶ τὰ τείχη τὰ Ἀθηναίων καὶ ἡ τῶν λιμένων κατασκευὴ ἐκ τῆς Θεμιστοκλέους συμβουλῆς γέγονεν, τὰ δ' ἐκ τῆς Περικλέους ἀλλ' οὐκ ἐκ τῶν δημιουργῶν.

Σωκράτης

Λέγεται ταῦτα, ὦ Γοργία, περὶ Θεμιστοκλέους· Περικλέους δὲ καὶ αὐτὸς ἤκουον ὅτε συνεβούλευεν ἡμῖν περὶ τοῦ διὰ μέσου τείχους.

Γοργίας

[456α] Καὶ ὅταν γέ τις αἴρεσις ἦ ὧν νυνδὴ σὺ ἔλεγες, ὦ Σώκρατες, ὁρᾷς ὅτι οἱ ῥήτορες εἰσιν οἱ συμβουλεύοντες καὶ οἱ νικῶντες τὰς γνώμας περὶ τούτων.

Σωκράτης

Ταῦτα καὶ θαυμάζων, ὦ Γοργία, πάλαι ἐρωτῶ τίς ποτε ἡ δύναμις ἐστὶν τῆς ῥητορικῆς. Δαιμονία γὰρ τις ἔμοιγε καταφαίνεται τὸ μέγεθος οὕτω σκοποῦντι.

Γοργίας

Εἰ πάντα γε εἰδείης, ὦ Σώκρατες, ὅτι ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀπάσας τὰς δυνάμεις συλλαβοῦσα ὑφ' αὐτῇ ἔχει. [456β] Μέγα δέ σοι τεκμήριον ἐρῶ· πολλάκις γὰρ ἤδη ἔγωγε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἰατρῶν εἰσελθὼν παρά τινα τῶν καμνόντων οὐχὶ ἐθέλοντα ἢ φάρμακον πιεῖν ἢ τεμεῖν ἢ καῦσαι παρασχεῖν τῷ ἰατρῷ, οὐ δυναμένου τοῦ ἰατροῦ πεῖσαι, ἐγὼ ἔπεισα, οὐκ ἄλλη τέχνη ἢ τῆ ῥητορικῆ. Φημί δὲ καὶ εἰς πόλιν ὅπη βούλει ἐλθόντα ῥητορικὸν ἄνδρα καὶ ἰατρόν, εἰ δέοι λόγῳ διαγωνίζεσθαι ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ συλλόγῳ ὁπότερον δεῖ αἰρεθῆναι ἰατρόν, οὐδαμοῦ [456γ] ἂν φανῆναι τὸν ἰατρόν, ἀλλ'

αίρεθῆναι ἂν τὸν εἰπεῖν δυνατόν, εἰ βούλοιο. Καὶ εἰ πρὸς ἄλλον γε δημιουργὸν ὄντιναοῦν ἀγωνίζοιο, πείσειεν ἂν αὐτὸν ἐλέσθαι ὁ ῥητορικὸς μᾶλλον ἢ ἄλλος ὅστισοῦν· οὐ γὰρ ἔστιν περὶ ὅτου οὐκ ἂν πιθανώτερον εἴποι ὁ ῥητορικὸς ἢ ἄλλος ὅστισοῦν τῶν δημιουργῶν ἐν πλήθει. Ἡ μὲν οὖν δύναμις τοσαύτη ἐστὶν καὶ τοιαύτη τῆς τέχνης· δεῖ μέντοι, ὦ Σώκρατες, τῇ ῥητορικῇ χρῆσθαι ὡσπερ τῇ ἄλλῃ πάσῃ ἀγωνίᾳ. Καὶ γὰρ [456δ] τῇ ἄλλῃ ἀγωνίᾳ οὐ τούτου ἔνεκα δεῖ πρὸς ἅπαντας χρῆσθαι ἀνθρώπους, ὅτι ἔμαθεν πυκτεῦν τε καὶ παγκρατιάζειν καὶ ἐν ὅπλοις μάχεσθαι, ὥστε κρείττων εἶναι καὶ φίλων καὶ ἐχθρῶν, οὐ τούτου ἔνεκα τοὺς φίλους δεῖ τύπτειν οὐδὲ κεντεῖν τε καὶ ἀποκτείνουσαι. Οὐδέ γε μὰ Δία ἔάν τις εἰς παλαίστραν φοιτήσας εὖ ἔχων τὸ σῶμα καὶ πυκτικὸς γενόμενος, ἔπειτα τὸν πατέρα τύπη καὶ τὴν μητέρα ἢ ἄλλον τινὰ τῶν οἰκείων ἢ τῶν φίλων, οὐ τούτου ἔνεκα δεῖ τοὺς [456ε] παιδοτρίβας καὶ τοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις διδάσκοντας μάχεσθαι μισεῖν τε καὶ ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ παρέδωσαν ἐπὶ τῷ δικαίως χρῆσθαι τούτοις πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς ἀδικοῦντας, ἀμυνομένους, μὴ ὑπάρχοντας· [457α] οἱ δὲ μεταστρέψαντες χρῶνται τῇ ἰσχύϊ καὶ τῇ τέχνῃ οὐκ ὀρθῶς. Οὐκ οὖν οἱ διδάξαντες πονηροί, οὐδὲ ἡ τέχνη οὔτε αἰτία οὔτε πονηρὰ τούτου ἔνεκά ἐστιν, ἀλλ' οἱ μὴ χρῶμενοι οἴμαι ὀρθῶς. Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῆς ῥητορικῆς. Δυνατὸς μὲν γὰρ πρὸς ἅπαντάς ἐστιν ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ παντὸς λέγειν, ὥστε πιθανώτερος εἶναι ἐν τοῖς πλήθεσιν [457β] ἔμβραχυ περὶ ὅτου ἂν βούληται· ἀλλ' οὐδέν τι μᾶλλον τούτου ἔνεκα δεῖ οὔτε τοὺς ἰατροὺς τὴν δόξαν ἀφαιρεῖσθαι—ὅτι δύναται ἂν τοῦτο ποιῆσαι—οὔτε τοὺς ἄλλους δημιουργούς, ἀλλὰ δικαίως καὶ τῇ ῥητορικῇ χρῆσθαι, ὡσπερ καὶ τῇ ἀγωνίᾳ. Ἐὰν δὲ οἴμαι ῥητορικὸς γενόμενός τις κᾶτα ταύτη τῇ δυνάμει καὶ τῇ τέχνῃ ἀδικῆ, οὐ τὸν διδάξαντα δεῖ μισεῖν τε καὶ ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐπὶ [457γ] δικαίου χρειᾶ παρέδωκεν, ὁ δ' ἐναντίως χρῆται. Τὸν οὖν οὐκ ὀρθῶς χρῶμενον μισεῖν δίκαιον καὶ ἐκβάλλειν καὶ ἀποκτείνουσαι ἀλλ' οὐ τὸν διδάξαντα.

Σωκράτης

Οἴμαι, ὦ Γοργία, καὶ σὲ ἔμπειρον εἶναι πολλῶν λόγων καὶ καθεωρακέναι ἐν αὐτοῖς τὸ τοιόνδε, ὅτι οὐ ῥαδίως δύναται περὶ ὧν ἂν ἐπιχειρήσωσιν διαλέγεσθαι διορισάμενοι πρὸς ἀλλήλους καὶ μαθόντες καὶ διδάξαντες ἑαυτούς, [457δ] οὕτω διαλύεσθαι τὰς συνουσίας, ἀλλ' ἐὰν περὶ τοῦ ἀμφισβητήσωσιν καὶ μὴ φῆ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον ὀρθῶς λέγειν ἢ μὴ σαφῶς, χαλεπαίνουσί τε καὶ κατὰ φθόνον οἴονται τὸν ἑαυτῶν λέγειν, φιλονικοῦντας ἀλλ' οὐ ζητοῦντας τὸ προκείμενον ἐν τῷ λόγῳ· καὶ ἔνιοί γε τελευτῶντες αἴσχιστα ἀπαλλάττονται, λοιδορηθέντες τε καὶ εἰπόντες καὶ ἀκούσαντες περὶ σφῶν αὐτῶν τοιαῦτα οἶα καὶ τοὺς παρόντας ἄχθεσθαι ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν, ὅτι τοιούτων ἀνθρώπων ἠξίωσαν [457ε] ἀκροαταὶ γενέσθαι. Τοῦ δὲ ἔνεκα λέγω ταῦτα; Ὅτι νῦν ἐμοὶ δοκεῖς σὺ οὐ πάνυ ἀκόλουθα λέγειν οὐδὲ σύμφωνα οἷς τὸ πρῶτον ἔλεγες περὶ τῆς ῥητορικῆς· φοβοῦμαι οὖν διελέγχειν σε, μή με ὑπολάβης οὐ πρὸς τὸ πρᾶγμα φιλονικοῦντα λέγειν τοῦ καταφανὲς γενέσθαι, ἀλλὰ πρὸς σέ. [458α] Ἐγὼ οὖν, εἰ μὲν καὶ σὺ εἶ τῶν ἀνθρώπων ὧν περὶ καὶ ἐγώ, ἠδέως ἂν σε διερωτῶην· εἰ δὲ μή, ἐφῆν ἂν. Ἐγὼ δὲ τίνων εἰμί; Τῶν ἠδέως μὲν ἂν ἐλεγχθέντων εἴ τι μὴ ἀληθὲς λέγω, ἠδέως δ' ἂν ἐλεγξάντων εἴ τις τι μὴ ἀληθὲς λέγοι, οὐκ ἀηδέστερον μεντὰν ἐλεγχθέντων ἢ

ἐλεγχάντων· μείζον γὰρ αὐτὸ ἀγαθὸν ἠγοῦμαι, ὅσωπερ μείζον ἀγαθὸν ἐστὶν αὐτὸν ἀπαλλαγῆναι κακοῦ τοῦ μεγίστου ἢ ἄλλον ἀπαλλάξαι. Οὐδὲν γὰρ οἶμαι τοσοῦτον κακὸν εἶναι ἀνθρώπῳ, ὅσον δόξα [458β] ψευδῆς περὶ ὧν τυγχάνει νῦν ἡμῖν ὁ λόγος ὧν. Εἰ μὲν οὖν καὶ σὺ φῆς τοιοῦτος εἶναι, διαλεγώμεθα· εἰ δὲ καὶ δοκεῖ χρῆναι ἔαν, ἐώμεν ἤδη χαίρειν καὶ διαλύωμεν τὸν λόγον.

Γοργίας

Ἄλλὰ φημί μὲν ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, καὶ αὐτὸς τοιοῦτος εἶναι οἷον σὺ ὑφηγῆ· ἴσως μέντοι χρῆν ἔννοεῖν καὶ τὸ τῶν παρόντων. Πάλαι γάρ τοι, πρὶν καὶ ὑμᾶς ἐλθεῖν, ἐγὼ τοῖς παροῦσι πολλὰ ἐπεδειξάμην, καὶ νῦν ἴσως πόρρω ἀποτενοῦμεν, [458γ] ἦν διαλεγώμεθα. Σκοπεῖν οὖν χρῆ καὶ τὸ τούτων, μὴ τινας αὐτῶν κατέχομεν βουλομένους τι καὶ ἄλλο πράττειν.

Χαιρεφῶν

Τοῦ μὲν θορύβου, ὦ Γοργία τε καὶ Σώκρατες, αὐτοὶ ἀκούετε τούτων τῶν ἀνδρῶν βουλομένων ἀκούειν ἕαν τι λέγητε· ἐμοὶ δ' οὖν καὶ αὐτῶ μὴ γένοιτο τοσαύτη ἀσχολία, ὥστε τοιούτων λόγων καὶ οὕτω λεγομένων ἀφεμένῳ προὔργιαίτερον τι γενέσθαι ἄλλο πράττειν.

Καλλίκλης

[458δ] Νῆ τοὺς θεοὺς, ὦ Χαιρεφῶν, καὶ μὲν δὴ καὶ αὐτὸς πολλοῖς ἤδη λόγοις παραγενόμενος οὐκ οἶδ' εἰ πώποτε ἤσθην οὕτως ὥσπερ νυνί· ὥστ' ἔμοιγε, κἂν τὴν ἡμέραν ὅλην ἐθέλητε διαλέγεσθαι, χαριεῖσθε.

Σωκράτης

Ἄλλὰ μὴν, ὦ Καλλίκλεις, τό γ' ἐμὸν οὐδὲν κωλύει, εἴπερ ἐθέλει Γοργίας.

Γοργίας

Αἰσχρὸν δὴ τὸ λοιπὸν, ὦ Σώκρατες, γίγνεται ἐμέ γε μὴ ἐθέλειν, αὐτὸν ἐπαγγειλάμενον ἐρωτᾶν ὅτι τις βούλεται. [458ε] Ἄλλ' εἰ δοκεῖ τουτοισί, διαλέγου τε καὶ ἐρώτα ὅτι βούλει.

Σωκράτης

Ἄκουε δὴ, ὦ Γοργία, ἃ θαυμάζω ἐν τοῖς λεγομένοις ὑπὸ σοῦ· ἴσως γάρ τοι σοῦ ὀρθῶς λέγοντος ἐγὼ οὐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω. Ῥητορικὸν φῆς ποιεῖν οἷός τ' εἶναι, ἕαν τις βούληται παρὰ σοῦ μανθάνειν;

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν περὶ πάντων ὥστ' ἐν ὄχλῳ πιθανὸν εἶναι, οὐ διδάσκοντα ἀλλὰ [459α] πείθοντα;

Γοργίας

Πάνυ μὲν οὖν.

Σωκράτης

Ἔλεγές τοι νυνδὴ ὅτι καὶ περὶ τοῦ ὑγιεινοῦ τοῦ ἱατροῦ πιθανώτερος ἔσται ὁ ῥήτωρ.

Γοργίας

Καὶ γὰρ ἔλεγον, ἔν γε ὄχλω.

Σωκράτης

Οὐκοῦν τὸ ἐν ὄχλω τοῦτό ἐστιν, ἐν τοῖς μὴ εἰδόσιν; Οὐ γὰρ δήπου ἔν γε τοῖς εἰδόσι τοῦ ἱατροῦ πιθανώτερος ἔσται.

Γοργίας

Ἀληθῆ λέγεις.

Σωκράτης

Οὐκοῦν εἴπερ τοῦ ἱατροῦ πιθανώτερος ἔσται, τοῦ εἰδότος πιθανώτερος γίγνεται;

Γοργίας

Πάνυ [459β] γε.

Σωκράτης

Οὐκ ἱατρός γε ὦν· ἦ γάρ;

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Ὅ δὲ μὴ ἱατρός γε δήπου ἀνεπιστήμων ὦν ὁ ἱατρὸς ἐπιστήμων.

Γοργίας

Δῆλον ὅτι.

Σωκράτης

Ὅ οὐκ εἰδὼς ἄρα τοῦ εἰδότος ἐν οὐκ εἰδόσι πιθανώτερος ἔσται, ὅταν ὁ ῥήτωρ τοῦ ἱατροῦ πιθανώτερος ᾖ. Τοῦτο συμβαίνει ἢ ἄλλο τι;

Γοργίας

Τοῦτο ἔνταυθά γε συμβαίνει.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἀπάσας τέχνας ὡσαύτως ἔχει ὁ ῥήτωρ καὶ ἡ ῥητορική· αὐτὰ μὲν τὰ πράγματα οὐδὲν δεῖ αὐτὴν εἰδέναι ὅπως ἔχει, μηχανὴν [459γ] δέ τινα πειθοῦς ἠύρηκέναι ὥστε φαίνεσθαι τοῖς οὐκ εἰδόσι μᾶλλον εἰδέναι τῶν εἰδόντων.

Γοργίας

Οὐκοῦν πολλὴ ῥαστώνη, ὦ Σώκρατες, γίνεται, μὴ μαθόντα τὰς ἄλλας τέχνας ἀλλὰ μίαν ταύτην, μὴδὲν ἐλαττοῦσθαι τῶν δημιουργῶν;

Σωκράτης

Εἰ μὲν ἐλαττοῦται ἢ μὴ ἐλαττοῦται ὁ ῥήτωρ τῶν ἄλλων διὰ τὸ οὕτως ἔχειν, αὐτίκα ἐπισκεψόμεθα, ἐάν τι ἡμῖν πρὸς λόγου ἦ· νῦν δὲ τόδε πρότερον σκεψώμεθα, ἄρα [459δ] τυγχάνει περὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον καὶ τὸ αἰσχρὸν καὶ τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ κακὸν οὕτως ἔχων ὁ ῥητορικὸς ὡς περὶ τὸ ὑγιεινὸν καὶ περὶ τὰ ἄλλα ὧν αἱ ἄλλαι τέχναι, αὐτὰ μὲν οὐκ εἰδώς, τί ἀγαθὸν ἢ τί κακὸν ἐστὶν ἢ τί καλὸν ἢ τί αἰσχρὸν ἢ δίκαιον ἢ ἄδικον, πειθῶ δὲ περὶ αὐτῶν μεμηχανημένος ὥστε δοκεῖν εἰδέναι οὐκ εἰδώς ἐν οὐκ εἰδόσιν [459ε] μᾶλλον τοῦ εἰδότος; Ἡ ἀνάγκη εἰδέναι, καὶ δεῖ προεπιστάμενον ταῦτα ἀφικέσθαι παρὰ σὲ τὸν μέλλοντα μαθήσεσθαι τὴν ῥητορικήν; Εἰ δὲ μή, σὺ ὁ τῆς ῥητορικῆς διδάσκαλος τούτων μὲν οὐδὲν διδάξεις τὸν ἀφικνούμενον—οὐ γὰρ σὸν ἔργον—ποιήσεις δ' ἐν τοῖς πολλοῖς δοκεῖν εἰδέναι αὐτὸν τὰ τοιαῦτα οὐκ εἰδότα καὶ δοκεῖν ἀγαθὸν εἶναι οὐκ ὄντα; Ἡ τὸ παράπαν οὐχ οἷός τε ἔση αὐτὸν διδάξει τὴν ῥητορικήν, ἐὰν μὴ προειδῆ περὶ τούτων τὴν ἀλήθειαν; Ἡ πῶς τὰ τοιαῦτα ἔχει, ὦ Γοργία; [460α] Καὶ πρὸς Διός, ὥσπερ ἄρτι εἶπες, ἀποκαλύψας τῆς ῥητορικῆς εἰπέ τίς ποθ' ἡ δύναμις ἐστίν.

Γοργίας

Ἄλλ' ἐγὼ μὲν οἶμαι, ὦ Σώκρατες, ἐὰν τύχη μὴ εἰδώς, καὶ ταῦτα παρ' ἐμοῦ μαθήσεται.

Σωκράτης

Ἔχε δὴ· καλῶς γὰρ λέγεις. Ἐάνπερ ῥητορικὸν σύ τινα ποιήσης, ἀνάγκη αὐτὸν εἰδέναι τὰ δίκαια καὶ τὰ ἄδικα ἢτοι πρότερόν γε ἢ ὕστερον μαθόντα παρὰ σοῦ.

Γοργίας

[460β] Πάνυ γε.

Σωκράτης

Τί οὖν; Ὁ τὰ τεκτονικὰ μεμαθηκῶς τεκτονικός, ἢ οὐ;

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ ὁ τὰ μουσικὰ μουσικός;

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Καὶ ὁ τὰ ἰατρικὰ ἰατρικός; Καὶ τᾶλλα οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ὁ μεμαθηκῶς ἕκαστα τοιοῦτός ἐστιν οἷον ἢ ἐπιστήμη ἕκαστον ἀπεργάζεται;

Γοργίας

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ ὁ τὰ δίκαια μεμαθηκῶς δίκαιος;

Γοργίας

Πάντως δήπου.

Σωκράτης

Ὅ δὲ δίκαιος δίκαιά που πράττει.

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

[460γ] Οὐκοῦν ἀνάγκη τὸν ῥητορικὸν δίκαιον εἶναι, τὸν δὲ δίκαιον βούλεσθαι δίκαια πράττειν;

Γοργίας

Φαίνεται γε.

Σωκράτης

Οὐδέποτε ἄρα βουλήσεται ὅ γε δίκαιος ἀδικεῖν.

Γοργίας

Ἀνάγκη.

Σωκράτης

Τὸν δὲ ῥητορικὸν ἀνάγκη ἐκ τοῦ λόγου δίκαιον εἶναι.

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Οὐδέποτε ἄρα βουλήσεται ὁ ῥητορικὸς ἀδικεῖν.

Γοργίας

Οὐ φαίνεταιί γε.

Σωκράτης

Μέμνησαι οὖν λέγων ὀλίγω πρότερον ὅτι οὐ δεῖ τοῖς [460δ] παιδοτρίβαις ἐγκαλεῖν οὐδ' ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων, ἐὰν ὁ πύκτης τῆ πικτικῆ χρηταί τε καὶ ἀδίκως χρηταὶ καὶ ἀδικῆ, ὡσαύτως δὲ οὕτως καὶ ἐὰν ὁ ῥήτωρ τῆ ῥητορικῆ ἀδίκως χρηταὶ, μὴ τῷ διδάξαντι ἐγκαλεῖν μηδ' ἐξελαύνειν ἐκ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τῷ ἀδικοῦντι καὶ οὐκ ὀρθῶς χρωμένῳ τῆ ῥητορικῆ; Ἐρρήθη ταῦτα ἢ οὐ;

Γοργίας

Ἐρρήθη.

Σωκράτης

Νῦν [460ε] δέ γε ὁ αὐτὸς οὗτος φαίνεται, ὁ ῥητορικὸς, οὐκ ἂν ποτε ἀδικήσας. Ἡ οὐ;

Γοργίας

Φαίνεται.

Σωκράτης

Καὶ ἐν τοῖς πρώτοις γε, ὦ Γοργία, λόγοις ἐλέγετο ὅτι ἡ ῥητορικὴ περὶ λόγους εἶη οὐ τοὺς τοῦ ἀρτίου καὶ περιττοῦ, ἀλλὰ τοὺς τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου· ἢ γάρ;

Γοργίας

Ναί.

Σωκράτης

Ἐγὼ τοίνυν σου τότε ταῦτα λέγοντος υπέλαβον ὡς οὐδέποτ' ἂν εἶη ἡ ῥητορική ἄδικον πρᾶγμα, ὃ γ' αἰεὶ περὶ δικαιοσύνης τοὺς λόγους ποιεῖται· ἐπειδὴ δὲ ὀλίγον ὕστερον ἔλεγες ὅτι ὁ ῥήτωρ [461α] τῇ ῥητορικῇ κἂν ἀδίκως χρῶτο, οὕτω θαυμάσας καὶ ἠγησάμενος οὐ συνάδεις τὰ λεγόμενα ἐκείνους εἶπον τοὺς λόγους, ὅτι εἰ μὲν κέρδος ἡγοῖο εἶναι τὸ ἐλέγχεσθαι ὥσπερ ἐγώ, ἄξιον εἶη διαλέγεσθαι, εἰ δὲ μή, ἔἂν χαίρειν. Ὑστερον δὲ ἡμῶν ἐπισκοπούμενων ὄραξ δὴ καὶ αὐτὸς ὅτι αὐτὸ ὁμολογεῖται τὸν ῥητορικὸν ἀδύνατον εἶναι ἀδίκως χρῆσθαι τῇ ῥητορικῇ καὶ ἐθέλειν ἀδικεῖν. Ταῦτα οὖν ὅπη ποτὲ ἔχει, μὰ τὸν [461β] κύνα, ὦ Γοργία, οὐκ ὀλίγης συνουσίας ἐστὶν ὥστε ἰκανῶς διασκέψασθαι.

Πῶλος

Τί δέ, ὦ Σώκρατες; Οὕτω καὶ σὺ περὶ τῆς ῥητορικῆς δοξάζεις ὥσπερ νῦν λέγεις; Ἡ οἶει—ὅτι Γοργίας ἠσχύνθη σοι μὴ προσομολογήσαι τὸν ῥητορικὸν ἄνδρα μὴ οὐχὶ καὶ τὰ δίκαια εἰδέναι καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ, καὶ ἐὰν μὴ ἔλθῃ ταῦτα εἰδὼς παρ' αὐτόν, αὐτὸς διδάξειν, ἔπειτα ἐκ ταύτης ἴσως τῆς ὁμολογίας ἐναντίον τι συνέβῃ ἐν τοῖς [461γ] λόγοις—τοῦτο ὁ δὴ ἀγαπᾷς, αὐτὸς ἀγαγὼν ἐπὶ τοιαῦτα ἐρωτήματα—ἐπεὶ τίνα οἶει ἀπαρνήσεσθαι μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια καὶ ἄλλους διδάξειν; —ἀλλ' εἰς τὰ τοιαῦτα ἄγειν πολλὴ ἀγροικία ἐστὶν τοὺς λόγους.

Σωκράτης

ᾧ κάλλιστε Πῶλε, ἀλλὰ τοι ἐξεπίτηδες κτώμεθα ἐταίρους καὶ υἱεῖς, ἵνα ἐπειδὴν αὐτοὶ πρεσβύτεροι γενόμενοι σφαλλόμεθα, παρόντες ὑμεῖς οἱ νεώτεροι ἐπανορθώτε ἡμῶν τὸν βίον καὶ ἐν ἔργοις καὶ ἐν λόγοις. Καὶ νῦν εἴ τι ἐγὼ καὶ [461δ] Γοργίας ἐν τοῖς λόγοις σφαλλόμεθα, σὺ παρῶν ἐπανόρθου— δίκαιος δ' εἶ—καὶ ἐγὼ ἐθέλω τῶν ὁμολογημένων εἶ τί σοι δοκεῖ μὴ καλῶς ὁμολογήσθαι, ἀναθέσθαι ὅτι ἂν σὺ βούλῃ, ἐὰν μοι ἐν μόνον φυλάττης.

Πῶλος

Τί τοῦτο λέγεις;

Σωκράτης

Τὴν μακρολογίαν, ὦ Πῶλε, ἣν καθέρξης, ἢ τὸ πρῶτον ἐπεχείρησας χρῆσθαι.

Πῶλος

Τί δέ; Οὐκ ἐξέσται μοι λέγειν ὅποσα ἂν βούλωμαι;

Σωκράτης

[461ε] Δεινὰ μὲντὰν πάθοις, ὦ βέλτιστε, εἰ Ἀθήναζε ἀφικόμενος, οὗ τῆς Ἑλλάδος πλείστη ἐστὶν ἐξουσία τοῦ λέγειν, ἔπειτα σὺ ἐνταῦθα τούτου μόνος ἀτυχήσῃς. Ἀλλὰ ἀντίθετος τοι σοῦ μακρὰ λέγοντος καὶ μὴ ἐθέλοντος τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι, οὐ δεινὰ ἂν αὐτὸ ἐγὼ

πάθοιμι, εἰ μὴ ἐξέσται [462α] μοι ἀπιέναι καὶ μὴ ἀκούειν σου; Ἄλλ' εἴ τι κήδη τοῦ λόγου τοῦ εἰρημένου καὶ ἐπανορθώσασθαι αὐτὸν βούλει, ὥσπερ νυνδὴ ἔλεγον, ἀναθέμενος ὅτι σοι δοκεῖ, ἐν τῷ μέρει ἐρωτῶν τε καὶ ἐρωτώμενος, ὥσπερ ἐγὼ τε καὶ Γοργίας, ἔλεγχέ τε καὶ ἐλέγχου. Φῆς γὰρ δήπου καὶ σὺ ἐπίστασθαι ἅπερ Γοργίας· ἢ οὐ;

Πῶλος

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ σὺ κελεύεις σαυτὸν ἐρωτᾶν ἐκάστοτε ὅτι ἂν τις βούληται, ὡς ἐπιστάμενος ἀποκρίνεσθαι;

Πῶλος

Πάνυ μὲν οὖν.

Σωκράτης

[462β] Καὶ νῦν δὴ τούτων ὁπότερον βούλει ποίει, ἐρώτα ἢ ἀποκρίνου.

Πῶλος

Ἄλλὰ ποιήσω ταῦτα. Καί μοι ἀπόκριναί, ὦ Σώκρατες· ἐπειδὴ Γοργίας ἀπορεῖν σοι δοκεῖ περὶ τῆς ῥητορικῆς, σὺ αὐτὴν τίνα φῆς εἶναι;

Σωκράτης

Ἄρα ἐρωτᾶς ἦντινα τέχνην φημί εἶναι;

Πῶλος

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Οὐδεμία ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Πῶλε, ὡς γε πρὸς σὲ τάληθῆ εἰρησθαι.

Πῶλος

Ἄλλὰ τί σοι δοκεῖ ἡ ῥητορικὴ εἶναι;

Σωκράτης

Πρᾶγμα δὲ φῆς σὺ ποιῆσαι τέχνην ἐν τῷ συγγράμματι [462γ] ὃ ἐγὼ ἔναγχος ἀνέγγων.

Πῶλος

Τί τοῦτο λέγεις;

Σωκράτης

Ἐμπειρίαν ἔγωγέ τινα.

Πῶλος

Ἐμπειρία ἄρα σοι δοκεῖ ἡ ῥητορική εἶναι;

Σωκράτης

Ἦμοιγε, εἰ μή τι σὺ ἄλλο λέγεις.

Πῶλος

Τίνος ἐμπειρία;

Σωκράτης

Χάριτός τινος καὶ ἡδονῆς ἀπεργασίας.

Πῶλος

Οὐκοῦν καλόν σοι δοκεῖ ἡ ῥητορική εἶναι, χαρίζεσθαι οἷόν τε εἶναι ἀνθρώποις;

Σωκράτης

Τί δέ, ὦ Πῶλε; Ἦδη πέπυσαι παρ' ἐμοῦ ὅτι φημί [462δ] αὐτὴν εἶναι, ὥστε τὸ μετὰ τοῦτο ἐρωτᾶς εἰ οὐ καλή μοι δοκεῖ εἶναι;

Πῶλος

Οὐ γὰρ πέπυσμαι ὅτι ἐμπειρίαν τινὰ αὐτὴν φῆς εἶναι;

Σωκράτης

Βούλει οὖν, ἐπειδὴ τιμᾶς τὸ χαρίζεσθαι, σμικρόν τί μοι χαρίσασθαι;

Πῶλος

Ἦγωγε.

Σωκράτης

Ἐροῦ νῦν με, ὀψοποιία ἥτις μοι δοκεῖ τέχνη εἶναι.

Πῶλος

Ἐρωτῶ δὴ, τίς τέχνη ὀψοποιία;

Σωκράτης

Οὐδεμία, ὦ Πῶλε.

Πῶλος

Ἄλλα τί; φάθι.

Σωκράτης

Φημί δή, ἐμπειρία τις.

Πῶλος

Τίς; Φάθι.

Σωκράτης

Φημί δή, χάριτος καὶ ἡδονῆς [462ε] ἀπεργασίας, ὦ Πῶλε.

Πῶλος

Ταύτὸν ἄρ' ἐστὶν ὀψοποιία καὶ ῥητορικὴ;

Σωκράτης

Οὐδαμῶς γε, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς μὲν ἐπιτηδεύσεως μόριον.

Πῶλος

Τίνος λέγεις ταύτης;

Σωκράτης

Μὴ ἀγροικότερον ἢ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν· ὀκνῶ γὰρ Γοργίου ἔνεκα λέγειν, μὴ οἷηταί με διακωμῶδεῖν τὸ ἑαυτοῦ ἐπιτήδευμα. Ἐγὼ δέ, εἰ μὲν τοῦτό ἐστιν ἡ ῥητορικὴ ἢν Γοργίας [463α] ἐπιτηδεύει, οὐκ οἶδα—καὶ γὰρ ἄρτι ἐκ τοῦ λόγου οὐδὲν ἡμῖν καταφανὲς ἐγένετο τί ποτε οὗτος ἡγεῖται—ὃ δ' ἐγὼ καλῶ τὴν ῥητορικὴν, πράγματός τινός ἐστι μόριον οὐδενὸς τῶν καλῶν.

Γοργίας

Τίνος, ὦ Σώκρατες; Εἰπέ· μηδὲν ἐμὲ αἰσχυνθῆς.

Σωκράτης

Δοκεῖ τοίνυν μοι, ὦ Γοργία, εἶναί τι ἐπιτήδευμα τεχνικὸν μὲν οὐ, ψυχῆς δὲ στοχαστικῆς καὶ ἀνδρείας καὶ φύσει δεινῆς προσομιλεῖν τοῖς ἀνθρώποις· καλῶ δὲ αὐτοῦ [463β] ἐγὼ τὸ κεφάλαιον κολακείαν. Ταύτης μοι δοκεῖ τῆς ἐπιτηδεύσεως πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα μόρια εἶναι, ἐν δὲ καὶ ἡ ὀψοποιικὴ· ὃ δοκεῖ μὲν εἶναι τέχνη, ὡς δὲ ὁ ἐμὸς λόγος, οὐκ ἔστιν τέχνη ἀλλ'

ἐμπειρία καὶ τριβή. Ταύτης μόνον καὶ τὴν ῥητορικὴν ἐγὼ καλῶ καὶ τὴν γε κομμωτικὴν καὶ τὴν σοφιστικὴν, τέτταρα ταῦτα μόνον ἐπὶ τέτταρσιν πράγμασιν. Εἰ οὖν βούλεται Πῶλος πυνθάνεσθαι, πυνθανέσθω· οὐ γάρ [463γ] πῶς πέπυσται ὁποῖόν φημι ἐγὼ τῆς κολακείας μόνον εἶναι τὴν ῥητορικὴν, ἀλλ' αὐτὸν λέληθα οὕτω ἀποκεκριμένος, ὁ δὲ ἐπανερωτᾷ εἰ οὐ καλὸν ἡγοῦμαι εἶναι. Ἐγὼ δὲ αὐτῷ οὐκ ἀποκρινοῦμαι πρότερον εἴτε καλὸν εἴτε αἰσχρὸν ἡγοῦμαι εἶναι τὴν ῥητορικὴν πρὶν ἂν πρῶτον ἀποκρίνωμαι ὅτι ἐστίν. Οὐ γὰρ δίκαιον, ὡς Πῶλος· ἀλλ' εἴπερ βούλει πυνθέσθαι, ἐρώτα ὁποῖον μόνον τῆς κολακείας φημι εἶναι τὴν ῥητορικὴν.

Πῶλος

Ἐρωτῶ δὴ, καὶ ἀποκρίναί μοι ὁποῖον μόνον.

Σωκράτης

[463δ] Ἄρ' οὖν ἂν μάθοις ἀποκρινάμενος; Ἔστιν γὰρ ἡ ῥητορικὴ κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον πολιτικῆς μορίου εἶδωλον.

Πῶλος

Τί οὖν; Καλὸν ἢ αἰσχρὸν λέγεις αὐτὴν εἶναι;

Σωκράτης

Αἰσχρὸν ἔγωγε—τὰ γὰρ κακὰ αἰσχρὰ καλῶ—ἐπειδὴ δεῖ σοι ἀποκρίνασθαι ὡς ἤδη εἰδότε ἅ ἐγὼ λέγω.

Γοργίας

Μὰ τὸν Δία, ὡς Σώκρατες, ἀλλ' ἐγὼ οὐδὲ αὐτὸς συνίημι ὅτι λέγεις.

Σωκράτης

[463ε] Εἰκότως γε, ὡς Γοργίας· οὐδὲν γὰρ πῶς σαφὲς λέγω, Πῶλος δὲ ὅδε νέος ἐστὶ καὶ ὀξύς.

Γοργίας

Ἄλλὰ τοῦτον μὲν ἔα, ἐμοὶ δ' εἰπέ πῶς λέγεις πολιτικῆς μορίου εἶδωλον εἶναι τὴν ῥητορικὴν.

Σωκράτης

Ἄλλ' ἐγὼ πειράσομαι φράσαι ὅ γε μοι φαίνεται εἶναι ἡ ῥητορικὴ· εἰ δὲ μὴ τυγχάνει ὄν τοῦτο, Πῶλος ὅδε [464α] ἐλέγξει. Σῶμά που καλεῖς τι καὶ ψυχὴν;

Γοργίας

Πῶς γὰρ οὐ;

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ τούτων οἶει τινὰ εἶναι ἑκατέρου εὐεξίαν;

Γοργίας

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Τί δέ; Δοκοῦσαν μὲν εὐεξίαν, οὔσαν δ' οὐ; Οἶον τοιόνδε λέγω· πολλοὶ δοκοῦσιν εὖ ἔχειν τὰ σώματα, οὓς οὐκ ἂν ῥαδίως αἰσθοιτό τις ὅτι οὐκ εὖ ἔχουσιν, ἀλλ' ἢ ἰατρός τε καὶ τῶν γυμναστικῶν τις.

Γοργίας

Ἀληθῆ λέγεις.

Σωκράτης

Τὸ τοιοῦτον λέγω καὶ ἐν σώματι εἶναι καὶ ἐν ψυχῇ, ὃ ποιεῖ μὲν δοκεῖν εὖ ἔχειν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, [464β] ἔχει δὲ οὐδὲν μᾶλλον.

Γοργίας

Ἔστι ταῦτα.

Σωκράτης

Φέρε δὴ σοι, ἐὰν δύνωμαι, σαφέστερον ἐπιδείξω ὃ λέγω. Δυσὸν ὄντιν τοῖν πραγμάτων δύο λέγω τέχνας· τὴν μὲν ἐπὶ τῇ ψυχῇ πολιτικὴν καλῶ, τὴν δὲ ἐπὶ σώματι μίαν μὲν οὕτως ὀνομάσαι οὐκ ἔχω σοι, μιᾶς δὲ οὔσης τῆς τοῦ σώματος θεραπείας δύο μόρια λέγω, τὴν μὲν γυμναστικὴν, τὴν δὲ ἰατρικὴν· τῆς δὲ πολιτικῆς ἀντὶ μὲν τῆς γυμναστικῆς τὴν νομοθετικὴν, ἀντίστροφον δὲ τῇ ἰατρικῇ τὴν δικαιοσύνην. [464γ] Ἐπικοινωνοῦσι μὲν δὴ ἀλλήλαις, ἅτε περὶ τὸ αὐτὸ οὔσαι, ἑκάτεραι τούτων, ἢ τε ἰατρικὴ τῇ γυμναστικῇ καὶ ἡ δικαιοσύνη τῇ νομοθετικῇ· ὅμως δὲ διαφέρουσιν τι ἀλλήλων. Τετάρων δὲ τούτων οὐσῶν, καὶ ἀεὶ πρὸς τὸ βέλτιστον θεραπευουσῶν τῶν μὲν τὸ σῶμα, τῶν δὲ τὴν ψυχὴν, ἢ κολακευτικὴ αἰσθομένη—οὐ γνοῦσα λέγω ἀλλὰ στοχασαμένη—τέτραχα ἑαυτὴν διανείμασα, ὑποδῦσα ὑπὸ ἕκαστον τῶν μορίων, προσποιεῖται [464δ] εἶναι τοῦτο ὅπερ ὑπέδου, καὶ τοῦ μὲν βελτίστου οὐδὲν φροντίζει, τῷ δὲ ἀεὶ ἡδίστῳ θηρεύεται τὴν ἄνοιαν καὶ ἐξαπατᾷ, ὥστε δοκεῖ πλείστου ἀξία εἶναι. Ὑπὸ μὲν οὖν τὴν ἰατρικὴν ἢ ὀψοποικὴν ὑποδέδυκεν, καὶ προσποιεῖται τὰ βέλτιστα σιτία τῷ σώματι εἰδέναι, ὥστ' εἰ δύο ἐν παισὶ διαγωνίζεσθαι ὀψοποιόν τε καὶ ἰατρόν, ἢ ἐν ἀνδράσιν οὕτως ἀνοήτοις ὥσπερ οἱ παῖδες, πότερος ἐπάξει περὶ τῶν χρηστῶν σιτίων καὶ [464ε] πονηρῶν, ὁ ἰατρός ἢ ὁ ὀψοποιός, λιμῶ ἂν ἀποθανεῖν τὸν ἰατρόν. Κολακειάν μὲν οὖν αὐτὸ καλῶ, καὶ αἰσχρόν φημι [465α] εἶναι τὸ τοιοῦτον, ὃ Πῶλε—τοῦτο γὰρ πρὸς σὲ λέγω—ὅτι τοῦ ἡδέος στοχάζεται ἄνευ τοῦ βελτίστου· τέχνην δὲ αὐτὴν οὐ φημι εἶναι ἀλλ' ἐμπειρίαν,

ὅτι οὐκ ἔχει λόγον οὐδένα ᾧ προσφέρει ἢ προσφέρει ὅποι' ἄττα τὴν φύσιν ἐστίν, ὥστε τὴν αἰτίαν ἐκάστου μὴ ἔχειν εἰπεῖν. Ἐγὼ δὲ τέχνην οὐ καλῶ ὃ ἂν ἦ ἄλογον πρᾶγμα· τούτων δὲ πέρι εἰ ἀμφισβητεῖς, ἐθέλω ὑποσχεῖν λόγον. [465β] Τῇ μὲν οὖν ἰατρικῇ, ὡσπερ λέγω, ἡ ὀψοποικὴ κολακεῖα ὑπόκειται· τῇ δὲ γυμναστικῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον ἡ κομμωτικὴ, κακοῦργός τε καὶ ἀπατηλὴ καὶ ἀγεννῆς καὶ ἀνελεύθερος, σχήμασιν καὶ χρώμασιν καὶ λειότητι καὶ ἐσθῆσιν ἀπατῶσα, ὥστε ποιεῖν ἀλλότριον κάλλος ἐφελκομένους τοῦ οἰκείου τοῦ διὰ τῆς γυμναστικῆς ἀμελεῖν. Ἴν' οὖν μὴ μακρολογῶ, ἐθέλω σοι εἰπεῖν ὡσπερ οἱ γεωμέτραι—ἤδη γὰρ [465γ] ἂν ἴσως ἀκολουθήσῃς—ὅτι ὁ κομμωτικὴ πρὸς γυμναστικὴν, τοῦτο σοφιστικὴ πρὸς νομοθετικὴν, καὶ ὅτι ὁ ὀψοποικὴ πρὸς ἰατρικὴν, τοῦτο ῥητορικὴ πρὸς δικαιοσύνην. Ὅπερ μέντοι λέγω, διέστηκε μὲν οὕτω φύσει, ἅτε δ' ἐγγύς ὄντων φύρονται ἐν τῷ αὐτῷ καὶ περὶ ταῦτα σοφισταὶ καὶ ῥήτορες, καὶ οὐκ ἔχουσιν ὅτι χρήσονται οὔτε αὐτοὶ ἑαυτοῖς οὔτε οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τούτοις. Καὶ γὰρ ἂν, εἰ μὴ ἡ ψυχὴ τῷ σώματι [465δ] ἐπεστάται, ἀλλ' αὐτὸ αὐτῷ, καὶ μὴ ὑπὸ ταύτης κατεθεωρεῖτο καὶ διεκρίνετο ἢ τε ὀψοποικὴ καὶ ἡ ἰατρικὴ, ἀλλ' αὐτὸ τὸ σῶμα ἔκρινε σταθμώμενον ταῖς χάρισι ταῖς πρὸς αὐτό, τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου ἂν πολὺ ἦν, ᾧ φίλε Πῶλε—σὺ γὰρ τούτων ἔμπειρος—ὁμοῦ ἂν πάντα χρήματα ἐφύρετο ἐν τῷ αὐτῷ, ἀκρίτων ὄντων τῶν τε ἰατρικῶν καὶ ὑγιεινῶν καὶ ὀψοποικῶν. Ὁ μὲν οὖν ἐγὼ φημι τὴν ῥητορικὴν εἶναι, ἀκήκοας ἀντίστροφον [465ε] ὀψοποιίας ἐν ψυχῇ, ὡς ἐκεῖνο ἐν σώματι. Ἴσως μὲν οὖν ἄτοπον πεποίηκα, ὅτι σε οὐκ ἐὼν μακροῦς λόγους λέγειν αὐτὸς συχνὸν λόγον ἀποτέτακα. Ἄξιον μὲν οὖν ἐμοὶ συγγνώμην ἔχειν ἐστίν· λέγοντος γὰρ μου βραχεὰ οὐκ ἐμάνθανες, οὐδὲ χρῆσθαι τῇ ἀποκρίσει ἦν σοι ἀπεκρινάμην οὐδὲν οἷός τ' ἦσθα, ἀλλ' ἐδέου διηγήσεως. Ἐὰν μὲν οὖν καὶ [466α] ἐγὼ σοῦ ἀποκρινομένου μὴ ἔχω ὅτι χρήσωμαι, ἀπότεινε καὶ σὺ λόγον, ἐὰν δὲ ἔχω, ἔα με χρῆσθαι· δίκαιον γάρ. Καὶ νῦν ταύτη τῇ ἀποκρίσει εἴ τι ἔχεις χρῆσθαι, χρῶ.

Πῶλος

Τί οὖν φῆς; Κολακεῖα δοκεῖ σοι εἶναι ἡ ῥητορικὴ;

Σωκράτης

Κολακεῖας μὲν οὖν ἔγωγε εἶπον μόριον. Ἄλλ' οὐ μνημονεύεις τηλικούτος ὢν, ᾧ Πῶλε; Τί τάχα δράσεις;

Πῶλος

Ἄρ' οὖν δοκοῦσί σοι ὡς κόλακες ἐν ταῖς πόλεσι φαῦλοι νομίζεσθαι οἱ ἀγαθοὶ ῥήτορες;

Σωκράτης

[466β] Ἐρώτημα τοῦτ' ἐρωτᾷς ἢ λόγου τινὸς ἀρχὴν λέγεις;

Πῶλος

Ἐρωτῶ ἔγωγε.

Σωκράτης

Οὐδὲ νομίζεσθαι ἔμοιγε δοκοῦσιν.

Πῶλος

Πῶς οὐ νομίζεσθαι; Οὐ μέγιστον δύνανται ἐν ταῖς πόλεσιν;

Σωκράτης

Οὐκ, εἰ τὸ δύνασθαι γε λέγεις ἀγαθόν τι εἶναι τῷ δυναμένῳ.

Πῶλος

Ἄλλα μὴν λέγω γε.

Σωκράτης

Ἐλάχιστον τοίνυν μοι δοκοῦσι τῶν ἐν τῇ πόλει δύνασθαι οἱ ῥήτορες.

Πῶλος

Τί δέ; Οὐχ, ὡσπερ οἱ τύραννοι, ἀποκτεινύασιν τε [466γ] ὃν ἂν βούλωνται, καὶ ἀφαιροῦνται χρήματα καὶ ἐκβάλλουσιν ἐκ τῶν πόλεων ὃν ἂν δοκῇ αὐτοῖς;

Σωκράτης

Νῆ τὸν κύνα, ἀμφιγνοῶ μέντοι, ὦ Πῶλε, ἐφ' ἐκάστου ὧν λέγεις πότερον αὐτὸς ταῦτα λέγεις καὶ γνώμην σαυτοῦ ἀποφαίνῃ, ἢ ἐμὲ ἐρωτᾷς.

Πῶλος

Ἄλλ' ἔγωγε σὲ ἐρωτῶ.

Σωκράτης

Εἶεν, ὦ φίλε· ἔπειτα δύο ἅμα με ἐρωτᾷς;

Πῶλος

Πῶς δύο;

Σωκράτης

Οὐκ ἄρτι οὕτω πως ἔλεγες· «Ἥ οὐχὶ ἀποκτεινύασιν [466δ] οἱ ῥήτορες οὓς ἂν βούλωνται, ὡσπερ οἱ τύραννοι, καὶ χρήματα ἀφαιροῦνται καὶ ἐξελαύνουσιν ἐκ τῶν πόλεων ὃν ἂν δοκῇ αὐτοῖς»;

Πῶλος

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Λέγω τοίνυν σοι ὅτι δύο ταῦτ' ἐστὶν τὰ ἐρωτήματα, καὶ ἀποκρινοῦμαι γέ σοι πρὸς ἀμφοτέρα. Φημί γάρ, ὦ Πῶλε, ἐγὼ καὶ τοὺς ῥήτορας καὶ τοὺς τυράννους δύνασθαι μὲν ἐν ταῖς πόλεσιν σμικρότατον, ὥσπερ νυνδὴ ἔλεγον· οὐδὲν [466ε] γὰρ ποιεῖν ὧν βούλονται ὡς ἔπος εἰπεῖν, ποιεῖν μέντοι ὅτι ἂν αὐτοῖς δόξη βέλτιστον εἶναι.

Πῶλος

Οὐκοῦν τοῦτο ἔστιν τὸ μέγα δύνασθαι;

Σωκράτης

Οὔχ, ὡς γέ φησιν Πῶλος.

Πῶλος

Ἐγὼ οὐ φημι; Φημί μὲν οὖν ἔγωγε.

Σωκράτης

Μὰ τὸν—οὐ σύ γε, ἐπεὶ τὸ μέγα δύνασθαι ἔφης ἀγαθὸν εἶναι τῷ δυναμένῳ.

Πῶλος

Φημί γὰρ οὖν.

Σωκράτης

Ἄγαθὸν οὖν οἶε εἶναι, ἐάν τις ποιῇ ταῦτα ἃ ἂν δοκῇ αὐτῷ βέλτιστα εἶναι, νοῦν μὴ ἔχων; Καὶ τοῦτο καλεῖς σὺ μέγα δύνασθαι;

Πῶλος

Οὐκ ἔγωγε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν ἀποδείξεις τοὺς ῥήτορας νοῦν ἔχοντας καὶ [467α] τέχνην τὴν ῥητορικὴν ἀλλὰ μὴ κολακείαν, ἐμὲ ἐξελέγξας; Εἰ δέ με ἐάσεις ἀνέλεγκτον, οἱ ῥήτορες οἱ ποιοῦντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἃ δοκεῖ αὐτοῖς καὶ οἱ τύραννοι οὐδὲν ἀγαθὸν τοῦτο κεκτήσονται. Ἡ δὲ δύναμις ἐστίν, ὡς σὺ φῆς, ἀγαθόν, τὸ δὲ ποιεῖν ἄνευ νοῦ ἃ δοκεῖ καὶ σὺ ὁμολογεῖς κακὸν εἶναι· ἢ οὐ;

Πῶλος

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Πῶς ἂν οὖν οἱ ῥήτορες μέγα δύναιντο ἢ οἱ τύραννοι ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐὰν μὴ Σωκράτης ἐξελεγχθῆ ὑπὸ Πώλου ὅτι ποιοῦσιν ἅ βούλονται;

Πῶλος

[467β] Οὗτος ἀνήρ—

Σωκράτης

Οὐ φημι ποιεῖν αὐτοὺς ἅ βούλονται· ἀλλὰ μ' ἔλεγε.

Πῶλος

Οὐκ ἄρτι ὠμολόγεις ποιεῖν ἅ δοκεῖ αὐτοῖς βέλτιστα εἶναι, τούτου πρόσθεν;

Σωκράτης

Καὶ γὰρ νῦν ὁμολογῶ.

Πῶλος

Οὐκ οὖν ποιοῦσιν ἅ βούλονται;

Σωκράτης

Οὐ φημι.

Πῶλος

Ποιοῦντες ἅ δοκεῖ αὐτοῖς;

Σωκράτης

Φημί.

Πῶλος

Σχέτλιά γε λέγεις καὶ ὑπερφυῆ, ὧ Σώκρατες.

Σωκράτης

Μὴ κακηγόρει, ὧ λῶστε Πῶλε, ἵνα προσείπω σε [467γ] κατὰ σέ· ἀλλ' εἰ μὲν ἔχεις ἐμὲ ἐρωτᾶν, ἐπίδειξον ὅτι ψεύδομαι, εἰ δὲ μὴ, αὐτὸς ἀποκρίνου.

Πῶλος

Ἄλλ' ἐθέλω ἀποκρίνεσθαι, ἵνα καὶ εἰδῶ ὅτι λέγεις.

Σωκράτης

Πότερον οὖν σοι δοκοῦσιν οἱ ἄνθρωποι τοῦτο βούλεσθαι ὃ ἂν πράττωσιν ἐκάστοτε, ἢ ἐκεῖνο οὗ ἕνεκα πράττουσιν τοῦθ' ὃ πράττουσιν; Οἷον οἱ τὰ φάρμακα πίνοντες παρὰ τῶν ἰατρῶν πότερόν σοι δοκοῦσιν τοῦτο βούλεσθαι ὅπερ ποιοῦσιν, πίνειν τὸ φάρμακον καὶ ἀλγεῖν, ἢ ἐκεῖνο, τὸ ὑγιαίνειν, οὗ ἕνεκα πίνουσιν;

Πῶλος

Δῆλον ὅτι τὸ [467δ] ὑγιαίνειν.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ οἱ πλείοντές τε καὶ τὸν ἄλλον χρηματισμὸν χρηματιζόμενοι οὐ τοῦτό ἐστιν ὃ βούλονται, ὃ ποιοῦσιν ἐκάστοτε (τίς γὰρ βούλεται πλεῖν τε καὶ κινδυνεύειν καὶ πράγματ' ἔχειν;) ἀλλ' ἐκεῖνο οἶμαι οὗ ἕνεκα πλέουσιν, πλουτεῖν· πλούτου γὰρ ἕνεκα πλέουσιν.

Πῶλος

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Ἄλλο τι οὖν οὕτω καὶ περὶ πάντων; Ἐάν τις τι πράττη ἕνεκά του, οὐ τοῦτο βούλεται ὃ πράττει, ἀλλ' ἐκεῖνο [467ε] οὗ ἕνεκα πράττει;

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν ἔστιν τι τῶν ὄντων ὃ οὐχὶ ἤτοι ἀγαθὸν γ' ἐστὶν ἢ κακὸν ἢ μεταξὺ τούτων, οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν;

Πῶλος

Πολλὴ ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης

Οὐκοῦν λέγεις εἶναι ἀγαθὸν μὲν σοφίαν τε καὶ ὑγίειαν καὶ πλοῦτον καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα, κακὰ δὲ τάναντία τούτων;

Πῶλος

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Τὰ δὲ μήτε ἀγαθὰ μήτε κακὰ ἄρα τοιάδε λέγεις, ἃ ἐνίστε μὲν μετέχει τοῦ ἀγαθοῦ, [468α] ἐνίστε δὲ τοῦ κακοῦ, ἐνίστε δὲ οὐδετέρου, οἷον καθῆσθαι καὶ βαδίζειν καὶ τρέχειν καὶ πλεῖν, καὶ οἷον αὖ λίθους καὶ ξύλα καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα; Οὐ ταῦτα λέγεις; Ἡ ἄλλ' ἄττα καλεῖς τὰ μήτε ἀγαθὰ μήτε κακὰ;

Πῶλος

Οὐκ, ἀλλὰ ταῦτα.

Σωκράτης

Πότερον οὖν τὰ μεταξὺ ταῦτα ἔνεκα τῶν ἀγαθῶν πράττουσιν ὅταν πράττωσιν, ἢ τὰγαθὰ τῶν μεταξὺ;

Πῶλος

Τὰ [468β] μεταξὺ δήπου τῶν ἀγαθῶν.

Σωκράτης

Τὸ ἀγαθὸν ἄρα διώκοντες καὶ βαδίζομεν ὅταν βαδίζωμεν, οἰόμενοι βέλτιον εἶναι, καὶ τὸ ἐναντίον ἔσταμεν ὅταν ἐστῶμεν, τοῦ αὐτοῦ ἔνεκα, τοῦ ἀγαθοῦ ἢ οὐ;

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ ἀποκτείνουμεν, εἴ τιν' ἀποκτείνουμεν, καὶ ἐκβάλλομεν καὶ ἀφαιρούμεθα χρήματα, οἰόμενοι ἄμεινον εἶναι ἡμῖν ταῦτα ποιεῖν ἢ μή;

Πῶλος

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Ἐνεκ' ἄρα τοῦ ἀγαθοῦ ἅπαντα ταῦτα ποιοῦσιν οἱ ποιοῦντες.

Πῶλος

Φημί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν ὡμολογήσαμεν, ἃ ἔνεκά του ποιοῦμεν, μὴ ἐκεῖνα βούλεσθαι, [468γ] ἀλλ' ἐκεῖνο οὐ ἔνεκα ταῦτα ποιοῦμεν;

Πῶλος

Μάλιστα.

Σωκράτης

Οὐκ ἄρα σφάττειν βουλόμεθα οὐδ' ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων οὐδὲ χρήματα ἀφαιρεῖσθαι ἀπλῶς οὕτως, ἀλλ' ἐὰν μὲν ὠφέλιμα ἦ ταῦτα, βουλόμεθα πράττειν αὐτά, βλαβερὰ δὲ ὄντα οὐ βουλόμεθα. Τὰ γὰρ ἀγαθὰ βουλόμεθα, ὡς φῆς σύ, τὰ δὲ μήτε ἀγαθὰ μήτε κακὰ οὐ βουλόμεθα, οὐδὲ τὰ κακὰ. Ἦ γάρ; Ἀληθῆ σοι δοκῶ λέγειν, ὦ Πῶλε, ἢ οὐ; Τί οὐκ ἀποκρίνη;

Πῶλος

Ἀληθῆ.

Σωκράτης

[468δ] Οὐκοῦν εἶπερ ταῦτα ὁμολογοῦμεν, εἴ τις ἀποκτείνει τινὰ ἢ ἐκβάλλει ἐκ πόλεως ἢ ἀφαιρεῖται χρήματα, εἴτε τύραννος ὢν εἴτε ρήτωρ, οἴομενος ἄμεινον εἶναι αὐτῷ, τυγχάνει δὲ ὄν κάκιον, οὗτος δήπου ποιεῖ ἃ δοκεῖ αὐτῷ· ἢ γάρ;

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν καὶ ἃ βούλεται, εἶπερ τυγχάνει ταῦτα κακὰ ὄντα; Τί οὐκ ἀποκρίνη;

Πῶλος

Ἄλλ' οὐ μοι δοκεῖ ποιεῖν ἃ βούλεται.

Σωκράτης

Ἦ ἔστιν οὖν ὅπως ὁ τοιοῦτος [468ε] μέγα δύναται ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, εἶπερ ἔστι τὸ μέγα δύνασθαι ἀγαθόν τι κατὰ τὴν σὴν ὁμολογίαν;

Πῶλος

Οὐκ ἔστιν.

Σωκράτης

Ἀληθῆ ἄρα ἐγὼ ἔλεγον, λέγων ὅτι ἔστιν ἄνθρωπον ποιοῦντα ἐν πόλει ἃ δοκεῖ αὐτῷ μὴ μέγα δύνασθαι μηδὲ ποιεῖν ἃ βούλεται.

Πῶλος

Ὡς δὴ σύ, ὦ Σώκρατες, οὐκ ἂν δέξαιο ἐξεῖναί σοι ποιεῖν ὅτι δοκεῖ σοι ἐν τῇ πόλει μᾶλλον ἢ μή, οὐδὲ ζηλοῖς ὅταν ἴδῃς τινὰ ἢ ἀποκτείναντα ὃν ἔδοξεν αὐτῷ ἢ ἀφελόμενον χρήματα ἢ δήσαντα.

Σωκράτης

Δικαίως λέγεις ἢ ἀδίκως;

Πῶλος

[469α] Ὅποτέρ' ἂν ποιῇ, οὐκ ἀμφοτέρως ζηλωτόν ἐστιν;

Σωκράτης

Εὐφήμει, ὦ Πῶλε.

Πῶλος

Τί δή;

Σωκράτης

Ὅτι οὐ χρή οὔτε τοὺς ἀζηλώτους ζηλοῦν οὔτε τοὺς ἀθλίους, ἀλλ' ἐλεεῖν.

Πῶλος

Τί δέ; Οὔτω σοι δοκεῖ ἔχειν περὶ ὧν ἐγὼ λέγω τῶν ἀνθρώπων;

Σωκράτης

Πῶς γὰρ οὔ;

Πῶλος

Ὅστις οὖν ἀποκτείνουσιν ὃν ἂν δόξη αὐτῷ, δικαίως ἀποκτεινύς, ἄθλιος δοκεῖ σοι εἶναι καὶ ἐλεινός;

Σωκράτης

Οὐκ ἔμοιγε, οὐδὲ μέντοι ζηλωτός.

Πῶλος

Οὐκ ἄρτι ἄθλιον ἔφησθα εἶναι;

Σωκράτης

[469β] Τὸν ἀδίκως γε, ὦ ἑταῖρε, ἀποκτείναντα, καὶ ἐλεινόν γε πρὸς τὸν δὲ δικαίως ἀζήλωτον.

Πῶλος

Ἦ που ὁ γε ἀποθνήσκων ἀδίκως ἐλείνός τε καὶ ἄθλιός ἐστιν.

Σωκράτης

Ἦττον ἢ ὁ ἀποκτεινύς, ὦ Πῶλε, καὶ ἦττον ἢ ὁ δικάίως ἀποθνήσκων.

Πῶλος

Πῶς δῆτα, ὦ Σώκρατες;

Σωκράτης

Οὕτως, ὡς μέγιστον τῶν κακῶν τυγχάνει ὄν τὸ ἀδικεῖν.

Πῶλος

Ἦ γὰρ τοῦτο μέγιστον; Οὐ τὸ ἀδικεῖσθαι μείζον;

Σωκράτης

Ἦκιστά γε.

Πῶλος

Σὺ ἄρα βούλοιο ἂν ἀδικεῖσθαι μᾶλλον ἢ ἀδικεῖν;

Σωκράτης

[469γ] Βουλοίμην μὲν ἂν ἔγωγε οὐδέτερα· εἰ δ' ἀναγκαῖον εἶη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἐλοίμην ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν.

Πῶλος

Σὺ ἄρα τυραννεῖν οὐκ ἂν δέξαιο;

Σωκράτης

Οὐκ, εἰ τὸ τυραννεῖν γε λέγεις ὅπερ ἐγώ.

Πῶλος

Ἄλλ' ἔγωγε τοῦτο λέγω ὅπερ ἄρτι, ἐξεῖναι ἐν τῇ πόλει, ὃ ἂν δοκῇ αὐτῷ, ποιεῖν τοῦτο, καὶ ἀποκτείνονται καὶ ἐκβάλλονται καὶ πάντα πράττοντι κατὰ τὴν αὐτοῦ δόξαν.

Σωκράτης

Ἦ μακάριε, ἐμοῦ δὴ λέγοντος τῷ λόγῳ ἐπιλαβοῦ. [469δ] Εἰ γὰρ ἐγὼ ἐν ἀγορᾷ πληθούσῃ λαβῶν ὑπὸ μάλης ἐγχειρίδιον λέγοιμι πρὸς σέ ὅτι «Ἦ Πῶλε, ἐμοὶ δύναμις τις καὶ τυραννὶς

θαυμασία ἄρτι προσγένονεν· ἐὰν γὰρ ἄρα ἐμοὶ δόξη τινὰ τουτωνὶ τῶν ἀνθρώπων ὧν σὺ ὄρᾳς αὐτίκα μάλα δεῖν τεθνάναι, τεθνήξει οὗτος ὃν ἂν δόξη· κἄν τινα δόξη μοι τῆς κεφαλῆς αὐτῶν καταγῆναι δεῖν, κατεαγῶς ἔσται αὐτίκα μάλα, κἄν θοιμάτιον διεσχίσθαι, διεσχισμένον ἔσται—οὕτω [469ε] μέγα ἐγὼ δύναμαι ἐν τῆδε τῇ πόλει», εἰ οὖν ἀπιστοῦντί σοι δείξαιμι τὸ ἐγχειρίδιον, ἴσως ἂν εἴποις ἰδὼν ὅτι «ἦ Σώκρατες, οὕτω μὲν πάντες ἂν μέγα δύναιντο, ἐπεὶ κἄν ἐμπρησθεῖη οἰκία τούτῳ τῷ τρόπῳ ἦντινά σοι δοκοῖ, καὶ τά γε Ἀθηναίων νεώρια καὶ αἰ τριήρεις καὶ τὰ πλοῖα πάντα καὶ τὰ δημόσια καὶ τὰ ἴδια»· ἀλλ' οὐκ ἄρα τοῦτ' ἔστιν τὸ μέγα δύνασθαι, τὸ ποιεῖν ἃ δοκεῖ αὐτῷ· ἢ δοκεῖ σοι;

Πῶλος

Οὐ δῆτα οὕτω γε.

Σωκράτης

[470α] Ἔχεις οὖν εἰπεῖν δι' ὅτι μέμφη τὴν τοιαύτην δύναμιν;

Πῶλος

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Τί δή; Λέγε.

Πῶλος

Ὅτι ἀναγκαῖον τὸν οὕτω πράττοντα ζημιοῦσθαι ἔστιν.

Σωκράτης

Τὸ δὲ ζημιοῦσθαι οὐ κακόν;

Πῶλος

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν, ὧ θαυμάσιε, τὸ μέγα δύνασθαι πάλιν αὖ σοι φαίνεται, ἐὰν μὲν πράττοντι ἃ δοκεῖ ἔπεται τὸ ὠφελίμως πράττειν, ἀγαθόν τε εἶναι, καὶ τοῦτο, ὡς ἔοικεν, ἔστιν τὸ μέγα δύνασθαι· εἰ δὲ μή, κακόν καὶ σμικρὸν δύνασθαι. [470β] Σκεψώμεθα δὲ καὶ τόδε· ἄλλο τι ὁμολογοῦμεν ἐνίοτε μὲν ἄμεινον εἶναι ταῦτα ποιεῖν ἃ νυνδὴ ἐλέγομεν, ἀποκτείνουσαι τε καὶ ἐξελαύνουσαι ἀνθρώπους καὶ ἀφαιρεῖσθαι χρήματα, ἐνίοτε δὲ οὐ;

Πῶλος

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Τοῦτο μὲν δὴ, ὡς ἔοικε, καὶ παρὰ σοῦ καὶ παρ' ἐμοῦ ὁμολογεῖται.

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Πότε οὖν σὺ φῆς ἄμεινον εἶναι ταῦτα ποιεῖν; Εἰπέ τίνα ὄρον ὀρίζῃ.

Πῶλος

Σὺ μὲν οὖν, ὦ Σώκρατες, ἀπόκριναι ταῦτ' οὗτο.

Σωκράτης

[470γ] Ἐγὼ μὲν τοίνυν φημί, ὦ Πῶλε, εἴ σοι παρ' ἐμοῦ ἡδιδόν ἐστιν ἀκούειν, ὅταν μὲν δικαίως τις ταῦτα ποιῇ, ἄμεινον εἶναι, ὅταν δὲ ἀδίκως, κάκιον.

Πῶλος

Χαλεπόν γέ σε ἐλέγξει, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' οὐχὶ κἂν παῖς σε ἐλέγξειεν ὅτι οὐκ ἀληθῆ λέγεις;

Σωκράτης

Πολλὴν ἄρα ἐγὼ τῷ παιδί χάριν ἔξω, ἴσην δὲ καὶ σοί, ἐάν με ἐλέγξης καὶ ἀπαλλάξης φλυαρίας. Ἀλλὰ μὴ κάμῃς φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν, ἀλλ' ἔλεγε.

Πῶλος

Ἀλλὰ μὴν, ὦ Σώκρατες, οὐδέν γέ σε δεῖ παλαιοῖς [470δ] πράγμασιν ἐλέγχειν· τὰ γὰρ ἐχθὲς καὶ πρώην γεγονότα ταῦτα ἱκανά σε ἐξελέγξει ἐστὶν καὶ ἀποδείξει ὡς πολλοὶ ἀδικοῦντες ἄνθρωποι εὐδαίμονές εἰσιν.

Σωκράτης

Τὰ ποῖα ταῦτα;

Πῶλος

Ἀρχέλαον δῆπου τοῦτον τὸν Περδίκκου ὀρᾶς ἄρχοντα Μακεδονίας;

Σωκράτης

Εἰ δὲ μή, ἀλλ' ἀκούω γε.

Πῶλος

Εὐδαίμων οὖν σοι δοκεῖ εἶναι ἢ ἄθλιος;

Σωκράτης

Οὐκ οἶδα, ὦ Πῶλε· οὐ γάρ πω συγγέγονα τῷ ἀνδρὶ.

Πῶλος

[470ε] Τί δέ; Συγγενόμενος ἂν γνοίης, ἄλλως δὲ αὐτόθεν οὐ γινώσκεις ὅτι εὐδαιμονεῖ;

Σωκράτης

Μὰ Δί' οὐ δῆτα.

Πῶλος

Δῆλον δὴ, ὦ Σώκρατες, ὅτι οὐδὲ τὸν μέγαν βασιλέα γινώσκειν φήσεις εὐδαίμονα ὄντα.

Σωκράτης

Καὶ ἀληθῆ γε ἐρῶ· οὐ γάρ οἶδα παιδείας ὅπως ἔχει καὶ δικαιοσύνης.

Πῶλος

Τί δέ; Ἐν τούτῳ ἢ πᾶσα εὐδαιμονία ἐστίν;

Σωκράτης

Ὡς γε ἐγὼ λέγω, ὦ Πῶλε· τὸν μὲν γὰρ καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ γυναῖκα εὐδαίμονα εἶναί φημι, τὸν δὲ ἄδικον καὶ πονηρὸν ἄθλιον.

Πῶλος

[471α] Ἄθλιος ἄρα οὗτός ἐστιν ὁ Ἀρχέλαος κατὰ τὸν σὸν λόγον;

Σωκράτης

Εἴπερ γε, ὦ φίλε, ἄδικος.

Πῶλος

Ἄλλὰ μὲν δὴ πῶς οὐκ ἄδικος; Ὡς γε προσῆκε μὲν τῆς ἀρχῆς οὐδὲν ἦν νῦν ἔχει, ὄντι ἐκ γυναικὸς ἢ ἦν δούλη Ἀλκέτου τοῦ Περδίκκου ἀδελφοῦ, καὶ κατὰ μὲν τὸ δίκαιον δούλος ἦν Ἀλκέτου, καὶ εἰ ἐβούλετο τὰ δίκαια ποιεῖν, ἐδούλευεν ἂν Ἀλκέτῃ καὶ ἦν εὐδαίμων κατὰ τὸν σὸν λόγον. Νῦν δὲ θαυμασίως ὡς ἄθλιος γέγονεν, ἐπεὶ τὰ μέγιστα ἠδίκηκεν· [471β] ὅς γε πρῶτον μὲν τοῦτον αὐτὸν τὸν δεσπότην καὶ θεῖον μεταπεμψάμενος ὡς ἀποδώσων τὴν ἀρχὴν ἦν Περδίκκας αὐτὸν ἀφείλετο, ξενίσας καὶ καταμεθύσας αὐτόν τε καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀλέξανδρον, ἀνεψιὸν αὐτοῦ, σχεδὸν ἠλικιώτην, ἐμβαλὼν εἰς ἅμαξαν, νύκτωρ ἐξαγαγὼν

ἀπέσφαξέν τε καὶ ἠφάνισεν ἀμφοτέρους. Καὶ ταῦτα ἀδικήσας ἔλαθεν ἑαυτὸν ἀθλιώτατος γενόμενος καὶ οὐ μετεμέλησεν αὐτῷ, ἀλλ' ὀλίγον [471γ] ὕστερον τὸν ἀδελφόν, τὸν γνήσιον τοῦ Περδίκκου υἱόν, παῖδα ὡς ἐπτέτη, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγίγνετο κατὰ τὸ δίκαιον, οὐκ ἐβουλήθη εὐδαίμων γενέσθαι δικαίως ἐκθρέψας καὶ ἀποδοῦς τὴν ἀρχὴν ἐκείνῳ, ἀλλ' εἰς φρέαρ ἐμβαλὼν καὶ ἀποπνίξας πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ Κλεοπάτραν χῆνα ἔφη διώκοντα ἐμπεσεῖν καὶ ἀποθανεῖν. Τοιγάρτοι νῦν, ἅτε μέγιστα ἠδίκηκώς τῶν ἐν Μακεδονίᾳ, ἀθλιώτατός ἐστιν πάντων Μακεδόνων, ἀλλ' οὐκ εὐδαιμονέστατος, καὶ ἴσως ἔστιν ὅστις Ἀθηναίων ἀπὸ σοῦ [471δ] ἀρξάμενος δέξαιτ' ἂν ἄλλος ὅστισοῦν Μακεδόνων γενέσθαι μᾶλλον ἢ Ἀρχέλαος.

Σωκράτης

Καὶ κατ' ἀρχὰς τῶν λόγων, ὦ Πῶλε, ἔγωγέ σε ἐπήνεσα ὅτι μοι δοκεῖς εὖ πρὸς τὴν ῥητορικὴν πεπαιδεῦσθαι, τοῦ δὲ διαλέγεσθαι ἡμεληκέναι· καὶ νῦν ἄλλο τι οὗτός ἐστιν ὁ λόγος, ὃ με καὶ ἂν παῖς ἐξελέγξειε, καὶ ἐγὼ ὑπὸ σοῦ νῦν, ὡς σὺ οἶει, ἐξελέγμαι τούτῳ τῷ λόγῳ, φάσκων τὸν ἀδικοῦντα οὐκ εὐδαίμονα εἶναι; Πόθεν, ὡγαθέ; Καὶ μὴν οὐδὲν γέ σοι τούτων ὁμολογῶ ὧν σὺ φῆς.

Πῶλος

[471ε] Οὐ γὰρ ἐθέλεις, ἐπεὶ δοκεῖ γέ σοι ὡς ἐγὼ λέγω.

Σωκράτης

ᾧ μακάριε, ῥητορικῶς γὰρ με ἐπιχειρεῖς ἐλέγχειν, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἡγούμενοι ἐλέγχειν. Καὶ γὰρ ἐκεῖ οἱ ἕτεροι τοὺς ἑτέρους δοκοῦσιν ἐλέγχειν, ἐπειδὰν τῶν λόγων ὧν ἂν λέγωσι μάρτυρας πολλοὺς παρέχωνται καὶ εὐδοκίμους, ὁ δὲ τάναντία λέγων ἕνα τινὰ παρέχηται ἢ μηδένα. Οὗτος δὲ ὁ ἔλεγχος οὐδενὸς ἀξιός ἐστιν πρὸς τὴν [472α] ἀλήθειαν· ἐνίοτε γὰρ ἂν καὶ καταψευδομαρτυρηθεῖ τις ὑπὸ πολλῶν καὶ δοκούντων εἶναί τι. Καὶ νῦν περὶ ὧν σὺ λέγεις ὀλίγου σοι πάντες συμφήσουσιν ταῦτ' Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξένοι, ἐὰν βούλη κατ' ἐμοῦ μάρτυρας παρασχέσθαι ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγω μαρτυρήσουσί σοι, ἐὰν μὲν βούλη, Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ οἱ ἀδελφοὶ μετ' αὐτοῦ, ὧν οἱ τρίποδες οἱ ἐφεξῆς ἐστῶτές εἰσιν ἐν τῷ Διονυσίῳ, ἐὰν δὲ βούλη, Ἀριστοκράτης [472β] ὁ Σκελλίου, οὗ αὖ ἐστιν ἐν Πυθίῳ τοῦτο τὸ καλὸν ἀνάθημα, ἐὰν δὲ βούλη, ἡ Περικλέους ὅλη οἰκία ἢ ἄλλη συγγένεια ἦντινα ἂν βούλη τῶν ἐνθάδε ἐκλέξασθαι. Ἄλλ' ἐγὼ σοι εἶς ὧν οὐχ ὁμολογῶ· οὐ γὰρ με σὺ ἀναγκάζεις, ἀλλὰ ψευδομάρτυρας πολλοὺς κατ' ἐμοῦ παρασχόμενος ἐπιχειρεῖς ἐκβάλλειν με ἐκ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ ἀληθοῦς. Ἐγὼ δὲ ἂν μὴ σὲ αὐτὸν ἕνα ὄντα μάρτυρα παράσχωμαι ὁμολογοῦντα περὶ ὧν λέγω, οὐδὲν οἶμαι ἀξιὸν λόγου μοι πεπεράνθαι περὶ ὧν ἂν [472γ] ἡμῖν ὁ λόγος ἦ· οἶμαι δὲ οὐδὲ σοί, ἐὰν μὴ ἐγὼ σοι μαρτυρῶ εἶς ὧν μόνος, τοὺς δ' ἄλλους πάντας τούτους χαίρειν ἔῃς. Ἔστιν μὲν οὖν οὗτός τις τρόπος ἐλέγχου, ὡς σὺ τε οἶει καὶ ἄλλοι πολλοί· ἔστιν δὲ καὶ ἄλλος, ὃν ἐγὼ αὖ οἶμαι. Παραβαλόντες οὖν παρ' ἀλλήλους σκεψώμεθα εἴ τι διοίσουσιν ἀλλήλων. Καὶ γὰρ καὶ τυγχάνει περὶ ὧν ἀμφισβητοῦμεν οὐ πάνυ σμικρὰ ὄντα, ἀλλὰ σχεδόν τι ταῦτα περὶ ὧν εἰδέναι τε κάλλιστον μὴ εἰδέναι τε αἰσχιστον· τὸ γὰρ

κεφάλαιον αὐτῶν ἐστὶν ἢ γινώσκειν ἢ ἀγνοεῖν ὅστις τε εὐδαίμων ἐστὶν καὶ [472δ] ὅστις μὴ. Αὐτίκα πρῶτον, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἐστίν, σὺ ἡγῆ οἶόν τε εἶναι μακάριον ἄνδρα ἀδικοῦντά τε καὶ ἄδικον ὄντα, εἴπερ Ἀρχέλαον ἄδικον μὲν ἡγῆ εἶναι, εὐδαίμονα δέ. Ἄλλο τι ὡς οὕτω σου νομίζοντος διανοώμεθα;

Πῶλος

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Ἐγὼ δέ φημι ἀδύνατον. Ἐν μὲν τουτὶ ἀμφισβητοῦμεν. Εἶεν· ἀδικῶν δὲ δὴ εὐδαίμων ἔσται ἄρ', ἂν τυγχάνῃ δίκης τε καὶ τιμωρίας;

Πῶλος

Ἦκιστά γε, ἐπεὶ οὕτω γ' ἂν ἀθλιώτατος εἴη.

Σωκράτης

[472ε] Ἄλλ' ἐὰν ἄρα μὴ τυγχάνῃ δίκης ὁ ἀδικῶν, κατὰ τὸν σὸν λόγον εὐδαίμων ἔσται;

Πῶλος

Φημί.

Σωκράτης

Κατὰ δέ γε τὴν ἐμὴν δόξαν, ὦ Πῶλε, ὁ ἀδικῶν τε καὶ ὁ ἄδικος πάντως μὲν ἄθλιος, ἀθλιώτερος μὲντοι ἐὰν μὴ διδῶ δίκην μηδὲ τυγχάνῃ τιμωρίας ἀδικῶν, ἦττον δὲ ἄθλιος ἐὰν διδῶ δίκην καὶ τυγχάνῃ δίκης ὑπὸ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων.

Πῶλος

[473α] Ἄτοπά γε, ὦ Σώκρατες, ἐπιχειρεῖς λέγειν.

Σωκράτης

Πειράσομαι δέ γε καὶ σὲ ποιῆσαι, ὦ ἑταῖρε, ταῦτά ἐμοὶ λέγειν· φίλον γάρ σε ἡγοῦμαι. Νῦν μὲν οὖν ἂν διαφερόμεθα ταῦτ' ἐστίν· σκόπει δὲ καὶ σύ. Εἶπον ἐγὼ που ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι κάκιον εἶναι.

Πῶλος

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Σὺ δὲ τὸ ἀδικεῖσθαι.

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Καὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἀθλίους ἔφην εἶναι ἐγώ, καὶ ἐξηλέγχθην ὑπὸ σοῦ.

Πῶλος

Ναὶ μὰ Δία.

Σωκράτης

[473β] Ὡς σύ γε οἶει, ὦ Πῶλε.

Πῶλος

Ἀληθῆ γε οἰόμενος.

Σωκράτης

Ἴσως. Σὺ δέ γε εὐδαίμονας αὖ τοὺς ἀδικοῦντας, ἐὰν μὴ διδῶσι δίκην.

Πῶλος

Πάνυ μὲν οὖν.

Σωκράτης

Ἐγὼ δέ γε αὐτοὺς ἀθλιωτάτους φημί, τοὺς δὲ διδόντας δίκην ἦττον. Βούλει καὶ τοῦτο ἐλέγχειν;

Πῶλος

Ἄλλ' ἔτι τοῦτ' ἐκείνου χαλεπώτερόν ἐστιν, ὦ Σώκρατες, ἐξελέγξαι.

Σωκράτης

Οὐ δῆτα, ὦ Πῶλε, ἀλλ' ἀδύνατον· τὸ γὰρ ἀληθές οὐδέποτε ἐλέγχεται.

Πῶλος

Πῶς λέγεις; Ἐὰν ἀδικῶν ἄνθρωπος ληφθῆ τυραννίδι [473γ] ἐπιβουλεύων, καὶ ληφθεὶς στρεβλῶται καὶ ἐκτέμνηται καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκάρηται, καὶ ἄλλας πολλὰς καὶ μεγάλας καὶ παντοδαπὰς λώβας αὐτός τε λωβηθεὶς καὶ τοὺς αὐτοῦ ἐπιδῶν παῖδάς τε καὶ γυναῖκα τὸ ἔσχατον ἀνασταυρωθῆ ἢ καταπιττωθῆ, οὗτος εὐδαιμονέστερος ἔσται ἢ ἐὰν διαφυγῶν τύραννος καταστῆ καὶ ἄρχων ἐν τῇ πόλει διαβιῶ ποιῶν ὅτι ἂν βούληται, ζηλωτὸς ὢν καὶ

εὐδαιμονιζόμενος ὑπὸ τῶν [473δ] πολιτῶν καὶ τῶν ἄλλων ξένων; Ταῦτα λέγεις ἀδύνατον εἶναι ἐξελέγχειν;

Σωκράτης

Μορμούττη αὖ, ὦ γενναῖε Πῶλε, καὶ οὐκ ἐλέγχεις ἄρτι δὲ ἐμαρτύρου. Ὅμως δὲ ὑπόμνησόν με σμικρόν. Ἐὰν ἀδίκως ἐπιβουλεύων τυραννίδι, εἶπες;

Πῶλος

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Εὐδαιμονέστερος μὲν τοίνυν οὐδέποτε ἔσται οὐδέτερος αὐτῶν, οὔτε ὁ κατειργασμένος τὴν τυραννίδα ἀδίκως οὔτε ὁ διδοὺς δίκην—δυοῖν γὰρ ἀθλίον εὐδαιμονέστερος μὲν [473ε] οὐκ ἂν εἶη—ἀθλιώτερος μέντοι ὁ διαφεύγων καὶ τυραννεύσας. Τί τοῦτο, ὦ Πῶλε; Γελαῖς; Ἄλλο αὖ τοῦτο εἶδος ἐλέγχου ἐστίν, ἐπειδάν τις τι εἶπη, καταγελαῖν, ἐλέγχειν δὲ μή;

Πῶλος

Οὐκ οἶει ἐξεληλέγχθαι, ὦ Σώκρατες, ὅταν τοιαῦτα λέγῃς ἃ οὐδεὶς ἂν φήσειεν ἀνθρώπων; Ἐπεὶ ἐροῦ τίνα τουτωνί.

Σωκράτης

ὦ Πῶλε, οὐκ εἰμί τῶν πολιτικῶν, καὶ πέρυσι βουλευεῖν λαχῶν, ἐπειδὴ ἡ φυλὴ ἐπρυτάνευε καὶ ἔδει με ἐπιψηφίζειν, [474α] γέλωτα παρῆχον καὶ οὐκ ἠπιστάμην ἐπιψηφίζειν. Μὴ οὖν μηδὲ νῦν με κέλευε ἐπιψηφίζειν τοὺς παρόντας, ἀλλ' εἰ μὴ ἔχεις τούτων βελτίω ἔλεγχον, ὅπερ νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον, ἐμοὶ ἐν τῷ μέρει παράδος, καὶ πείρασαι τοῦ ἐλέγχου οἷον ἐγὼ οἶμαι δεῖν εἶναι. Ἐγὼ γὰρ ὣν ἂν λέγω ἕνα μὲν παρασχέσθαι μάρτυρα ἐπίσταμαι, αὐτὸν πρὸς ὃν ἂν μοι ὁ λόγος ἦ, τοὺς δὲ πολλοὺς ἐὼ χαίρειν, καὶ ἕνα ἐπιψηφίζειν ἐπίσταμαι, τοῖς δὲ [474β] πολλοῖς οὐδὲ διαλέγομαι. Ὅρα οὖν εἰ ἐθελήσεις ἐν τῷ μέρει διδόναι ἔλεγχον ἀποκρινόμενος τὰ ἐρωτώμενα. Ἐγὼ γὰρ δὴ οἶμαι καὶ ἐμὲ καὶ σὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι κάκιον ἡγεῖσθαι καὶ τὸ μὴ διδόναι δίκην τοῦ διδόναι.

Πῶλος

Ἐγὼ δέ γε οὔτ' ἐμὲ οὔτ' ἄλλον ἀνθρώπων οὐδένα. Ἐπεὶ σὺ δέξαι' ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν;

Σωκράτης

Καὶ σύ γ' ἂν καὶ οἱ ἄλλοι πάντες.

Πῶλος

Πολλοῦ γε δεῖ, ἀλλ' οὔτ' ἐγὼ οὔτε σὺ οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς.

Σωκράτης

[474γ] Οὔκουν ἀποκρινῆ;

Πῶλος

Πάνυ μὲν οὔν· καὶ γὰρ ἐπιθυμῶ εἰδέναι ὅτι ποτ' ἐρεῖς.

Σωκράτης

Λέγε δὴ μοι, ἴν' εἰδῆς, ὥσπερ ἂν εἰ ἐξ ἀρχῆς σε ἠρώτων· πότερον δοκεῖ σοι, ὦ Πῶλε, κάκιον εἶναι, τὸ ἀδικεῖν ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι;

Πῶλος

Τὸ ἀδικεῖσθαι ἔμοιγε.

Σωκράτης

Τί δὲ δὴ; Αἴσχιον πότερον τὸ ἀδικεῖν ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι; Ἀποκρίνου.

Πῶλος

Τὸ ἀδικεῖν.

Σωκράτης

Οὔκοῦν καὶ κάκιον, εἴπερ αἴσχιον.

Πῶλος

Ἦκιστα γε.

Σωκράτης

Μανθάνω· οὐ [474δ] ταύτὸν ἡγῆσὺ, ὡς ἔοικας, καλόν τε καὶ ἀγαθὸν καὶ κακὸν καὶ αἰσχρόν.

Πῶλος

Οὐ δῆτα.

Σωκράτης

Τί δὲ τότε; Τὰ καλὰ πάντα, οἷον καὶ σώματα καὶ χρώματα καὶ σχήματα καὶ φωνὰς καὶ ἐπιτηδεύματα, εἰς οὐδὲν ἀποβλέπων καλεῖς ἐκάστοτε καλὰ; Οἷον πρῶτον τὰ σώματα τὰ καλὰ οὐχὶ ἦτοι κατὰ τὴν χρεῖαν λέγεις καλὰ εἶναι, πρὸς ὃ ἂν ἕκαστον χρήσιμον ᾖ, πρὸς

τοῦτο, ἢ κατὰ ἡδονὴν τινα, ἐὰν ἐν τῷ θεωρεῖσθαι χαίρειν ποιῆ τοὺς θεωροῦντας; Ἔχεις τι ἐκτὸς τούτων λέγειν περὶ σώματος κάλλους;

Πῶλος

[474ε] Οὐκ ἔχω.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ τᾶλλα πάντα οὕτω καὶ σχήματα καὶ χρώματα ἢ διὰ ἡδονὴν τινα ἢ διὰ ὠφελίαν ἢ δι' ἀμφοτέρα καλὰ προσαγορεύεις;

Πῶλος

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Οὐ καὶ τὰς φωνὰς καὶ τὰ κατὰ τὴν μουσικὴν πάντα ὡσαύτως;

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Καὶ μὴν τά γε κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα οὐ δήπου ἐκτὸς τούτων ἐστίν, τὰ καλὰ, τοῦ ἢ ὠφέλιμα εἶναι ἢ ἡδέα ἢ ἀμφοτέρα.

Πῶλος

[475α] Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ τὸ τῶν μαθημάτων κάλλος ὡσαύτως;

Πῶλος

Πάνυ γε καὶ καλῶς γε νῦν ὀρίζη, ὦ Σώκρατες, ἡδονῆ τε καὶ ἀγαθῷ ὀριζόμενος τὸ καλόν.

Σωκράτης

Οὐκοῦν τὸ αἰσχρὸν τῷ ἐναντίῳ, λύπη τε καὶ κακῷ;

Πῶλος

Ἀνάγκη.

Σωκράτης

Ὅταν ἄρα δυοῖν καλοῖν θάτερον κάλλιον ἢ, ἢ τῷ ἑτέρῳ τούτοις ἢ ἀμφοτέροις ὑπερβάλλον κάλλιόν ἐστιν, ἤτοι ἡδονῇ ἢ ὠφελίᾳ ἢ ἀμφοτέροις.

Πῶλος

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Καὶ ὅταν δὲ δὴ δυοῖν αἰσχροῖν τὸ [475β] ἕτερον αἴσχιον ἢ, ἤτοι λύπη ἢ κακῷ ὑπερβάλλον αἴσχιον ἔσται ἢ οὐκ ἀνάγκη;

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Φέρε δὴ, πῶς ἐλέγετο νυνδὴ περὶ τοῦ ἀδικεῖν καὶ ἀδικεῖσθαι; Οὐκ ἔλεγες τὸ μὲν ἀδικεῖσθαι κάκιον εἶναι, τὸ δὲ ἀδικεῖν αἴσχιον;

Πῶλος

Ἔλεγον.

Σωκράτης

Οὐκοῦν εἴπερ αἴσχιον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι, ἤτοι λυπηρότερόν ἐστιν καὶ λύπη ὑπερβάλλον αἴσχιον ἂν εἶη ἢ κακῷ ἢ ἀμφοτέροις; Οὐ καὶ τοῦτο ἀνάγκη;

Πῶλος

Πῶς γὰρ οὐ;

Σωκράτης

Πρῶτον [475γ] μὲν δὴ σκεψώμεθα, ἄρα λύπη ὑπερβάλλει τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι, καὶ ἀλγοῦσι μᾶλλον οἱ ἀδικοῦντες ἢ οἱ ἀδικούμενοι;

Πῶλος

Οὐδαμῶς, ὦ Σώκρατες, τοῦτό γε.

Σωκράτης

Οὐκ ἄρα λύπη γε ὑπερέχει.

Πῶλος

Οὐ δῆτα.

Σωκράτης

Οὐκοῦν εἰ μὴ λύπη, ἀμφοτέροις μὲν οὐκ ἂν ἔτι ὑπερβάλλοι.

Πῶλος

Οὐ φαίνεται.

Σωκράτης

Οὐκοῦν τῷ ἐτέρῳ λείπεται.

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Τῷ κακῷ.

Πῶλος

Ἔοικεν.

Σωκράτης

Οὐκοῦν κακῷ ὑπερβάλλον τὸ ἀδικεῖν κάκιον ἂν εἴη τοῦ ἀδικεῖσθαι.

Πῶλος

Δῆλον δὴ ὅτι.

Σωκράτης

[475δ] Ἄλλο τι οὖν ὑπὸ μὲν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ σοῦ ὡμολογεῖτο ἡμῖν ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ αἴσχιον εἶναι τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι;

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Νῦν δέ γε κάκιον ἐφάνη.

Πῶλος

Ἔοικε.

Σωκράτης

Δέξαιο ἂν οὖν σὺ μᾶλλον τὸ κάκιον καὶ τὸ αἴσχιον ἀντὶ τοῦ ἦττον; Μὴ ὄκνει ἀποκρίνασθαι, ὦ Πῶλε· οὐδὲν γὰρ βλαβήση· ἀλλὰ γενναίως τῷ λόγῳ ὥσπερ ἰατρῷ παρέχων ἀποκρίνου, καὶ ἢ [475ε] φάθι ἢ μὴ ἂ ἐρωτῶ.

Πῶλος

Ἄλλ' οὐκ ἂν δεξαίμην, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης

Ἄλλος δέ τις ἀνθρώπων;

Πῶλος

Οὐ μοι δοκεῖ κατὰ γε τοῦτον τὸν λόγον.

Σωκράτης

Ἀληθῆ ἄρα ἐγὼ ἔλεγον, ὅτι οὔτ' ἂν ἐγὼ οὔτ' ἂν σὺ οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς ἀνθρώπων δέξαιτ' ἂν μᾶλλον ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι· κάκιον γὰρ τυγχάνει ὄν.

Πῶλος

Φαίνεται.

Σωκράτης

Ὅραξ οὖν, ὦ Πῶλε, ὁ ἔλεγχος παρὰ τὸν ἔλεγχον παραβαλλόμενος ὅτι οὐδὲν ἔοικεν, ἀλλὰ σοὶ μὲν οἱ ἄλλοι πάντες ὁμολογοῦσιν πλὴν ἐμοῦ, ἐμοὶ δὲ σὺ ἐξαρκεῖς εἷς ὢν [476α] μόνος καὶ ὁμολογῶν καὶ μαρτυρῶν, καὶ ἐγὼ σὲ μόνον ἐπισηφίζων τοὺς ἄλλους ἐῷ χαίρειν. Καὶ τοῦτο μὲν ἡμῖν οὕτως ἐχέτω· μετὰ τοῦτο δὲ περὶ οὗ τὸ δεύτερον ἠμφεσβητήσαμεν σκεψώμεθα, τὸ ἀδικοῦντα διδόναι δίκην ἄρα μέγιστον τῶν κακῶν ἐστίν, ὡς σὺ ᾧ, ἢ μεῖζον τὸ μὴ διδόναι, ὡς αὖ ἐγὼ ᾧμην.

Σκοπώμεθα δὲ τῆδε· τὸ διδόναι δίκην καὶ τὸ κολάζεσθαι δικαίως ἀδικοῦντα ἄρα τὸ αὐτὸ καλεῖς;

Πῶλος

Ἔγωγε.

Σωκράτης

[476β] Ἔχεις οὖν λέγειν ὡς οὐχὶ τά γε δίκαια πάντα καλά ἐστίν, καθ' ὅσον δίκαια; Καὶ διασκεψάμενος εἰπέ.

Πῶλος

Ἄλλά μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης

Σκόπει δὴ καὶ τόδε· ἄρα εἴ τις τι ποιεῖ, ἀνάγκη τι εἶναι καὶ πάσχον ὑπὸ τούτου τοῦ ποιοῦντος;

Πῶλος

Ἔμοιγε δοκεῖ.

Σωκράτης

Ἔρα τοῦτο πάσχον ὃ τὸ ποιοῦν ποιεῖ, καὶ τοιοῦτον οἶον ποιεῖ τὸ ποιοῦν; Λέγω δὲ τὸ τοιόνδε· εἴ τις τύπτει, ἀνάγκη τι τύπτεσθαι;

Πῶλος

Ἀνάγκη.

Σωκράτης

Καὶ εἰ σφόδρα τύπτει ἢ ταχὺ ὃ [476γ] τύπτων, οὕτω καὶ τὸ τυπτόμενον τύπτεσθαι;

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Τοιοῦτον ἄρα πάθος τῷ τυπτομένῳ ἐστὶν οἶον ἂν τὸ τύπτον ποιῆ;

Πῶλος

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ εἰ κάει τις, ἀνάγκη τι κάεσθαι;

Πῶλος

Πῶς γὰρ οὐ;

Σωκράτης

Καὶ εἰ σφόδρα γε κάει ἢ ἀλγεινῶς, οὕτω κάεσθαι τὸ καόμενον ὡς ἂν τὸ κᾶον κᾶη;

Πῶλος

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ εἰ τέμνει τι, ὁ αὐτὸς λόγος; Τέμνεται γάρ τι.

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Καὶ εἰ μέγα γε ἢ βαθὺ τὸ τμήμα ἢ ἀλγεινόν, τοιοῦτον [476δ] τμήμα τέμνεται τὸ τεμνόμενον οἷον τὸ τέμνον τέμνει;

Πῶλος

Φαίνεται.

Σωκράτης

Συλλήβδην δὴ ὄρα εἰ ὁμολογεῖς, ὃ ἄρτι ἔλεγον, περὶ πάντων, οἷον ἂν ποιῆ τὸ ποιοῦν, τοιοῦτον τὸ πάσχον πάσχειν.

Πῶλος

Ἄλλ' ὁμολογῶ.

Σωκράτης

Τούτων δὴ ὁμολογουμένων, τὸ δίκην δίδοναι πότερον πάσχειν τί ἐστὶν ἢ ποιεῖν;

Πῶλος

Ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες, πάσχειν.

Σωκράτης

Οὐκοῦν ὑπό τινος ποιοῦντος;

Πῶλος

Πῶς γὰρ οὐ; Ὑπό γε τοῦ κολάζοντος.

Σωκράτης

Ὅ δὲ ὀρθῶς κολάζων [476ε] δικαίως κολάζει;

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Δίκαια ποιῶν ἢ οὔ;

Πῶλος

Δίκαια.

Σωκράτης

Οὐκοῦν ὁ κολαζόμενος δίκην διδούς δίκαια πάσχει;

Πῶλος

Φαίνεται.

Σωκράτης

Τὰ δὲ δίκαιά που καλὰ ὠμολόγηται;

Πῶλος

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Τούτων ἄρα ὁ μὲν ποιεῖ καλὰ, ὁ δὲ πάσχει, ὁ κολαζόμενος.

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

[477α] Οὐκοῦν εἴπερ καλὰ, ἀγαθὰ; Ἡ γὰρ ἡδέα ἢ ὠφέλιμα.

Πῶλος

Ἀνάγκη.

Σωκράτης

Ἀγαθὰ ἄρα πάσχει ὁ δίκην διδούς;

Πῶλος

Ἔοικεν.

Σωκράτης

Ὡφελεῖται ἄρα;

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Ἄρα ἤνπερ ἐγὼ ὑπολαμβάνω τὴν ὠφελίαν; Βελτίων τὴν ψυχὴν γίγνεται, εἴπερ δικαίως κολάζεται;

Πῶλος

Εἰκός γε.

Σωκράτης

Κακίας ἄρα ψυχῆς ἀπαλλάττεται ὁ δίκην διδούς;

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Ἄρα οὖν τοῦ μεγίστου ἀπαλλάττεται [477β] κακοῦ; Ὡδε δὲ σκόπει· ἐν χρημάτων κατασκευῇ ἀνθρώπου κακίαν ἄλλην τινὰ ἐνορᾷς ἢ πενίαν;

Πῶλος

Οὐκ, ἀλλὰ πενίαν.

Σωκράτης

Τί δ' ἐν σώματος κατασκευῇ; Κακίαν ἂν φήσαις ἀσθένειαν εἶναι καὶ νόσον καὶ αἴσχος καὶ τὰ τοιαῦτα;

Πῶλος

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ ἐν ψυχῇ πονηρίαν ἡγῆς τινὰ εἶναι;

Πῶλος

Πῶς γὰρ οὐ;

Σωκράτης

Ταύτην οὖν οὐκ ἀδικίαν καλεῖς καὶ ἀμαθίαν καὶ δειλίαν καὶ τὰ τοιαῦτα;

Πῶλος

Πάνυ μὲν οὖν.

Σωκράτης

Οὐκοῦν χρημάτων [477γ] καὶ σώματος καὶ ψυχῆς, τριῶν ὄντων, τριττὰς εἴρηκας πονηρίας, πενίαν, νόσον, ἀδικίαν;

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Τίς οὖν τούτων τῶν πονηριῶν αἰσχίστη; Οὐχ ἡ ἀδικία καὶ συλλήβδην ἢ τῆς ψυχῆς πονηρία;

Πῶλος

Πολύ γε.

Σωκράτης

Εἰ δὴ αἰσχίστη, καὶ κακίστη;

Πῶλος

Πῶς, ὦ Σώκρατες, λέγεις;

Σωκράτης

᾽ὦδὲ ἀεὶ τὸ αἰσχιστόν ἦτοι λύπην μεγίστην παρέχον ἢ βλάβην ἢ ἀμφοτέρα αἰσχιστόν ἐστιν ἐκ τῶν ὠμολογημένων ἐν τῷ ἔμπροσθεν.

Πῶλος

Μάλιστα.

Σωκράτης

Αἰσχιστόν δὲ ἀδικία καὶ σύμπασα ψυχῆς πονηρία νυνδὴ [477δ] ὠμολόγηται ἡμῖν;

Πῶλος

᾽ὠμολόγηται γάρ.

Σωκράτης

Οὐκοῦν ἢ ἀνιαρότατόν ἐστι καὶ ἀνία ὑπερβάλλον αἴσχιστον τούτων ἐστὶν ἢ βλάβη ἢ ἀμφότερα;

Πῶλος

Ἄνάγκη.

Σωκράτης

Ἴαρ' οὖν ἀλγεινότερόν ἐστιν τοῦ πένεσθαι καὶ κάμνειν τὸ ἄδικον εἶναι καὶ ἀκόλαστον καὶ δειλὸν καὶ ἀμαθῆ;

Πῶλος

Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, ἀπὸ τούτων γε.

Σωκράτης

Ἵπερφυεῖ τινι ἄρα ὡς μεγάλη βλάβη καὶ κακῶ θαυμασίῳ ὑπερβάλλουσα [477ε] τᾶλλα ἢ τῆς ψυχῆς πονηρία αἴσχιστόν ἐστι πάντων, ἐπειδὴ οὐκ ἀλγηδόνι γε, ὡς ὁ σὸς λόγος.

Πῶλος

Φαίνεται.

Σωκράτης

Ἄλλα μὴν που τό γε μεγίστη βλάβη ὑπερβάλλον μέγιστον ἂν κακὸν εἶη τῶν ὄντων.

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Ἡ ἀδικία ἄρα καὶ ἡ ἀκολασία καὶ ἡ ἄλλη ψυχῆς πονηρία μέγιστον τῶν ὄντων κακὸν ἐστίν;

Πῶλος

Φαίνεται.

Σωκράτης

Τίς οὖν τέχνη πενίας ἀπαλλάττει; Οὐ χρηματιστική;

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Τίς δὲ νόσου; Οὐκ ἰατρική;

Πῶλος

[478α] Ἀνάγκη.

Σωκράτης

Τίς δὲ πονηρίας καὶ ἀδικίας; Εἰ μὴ οὕτως εὐπορεῖς, ὥδε σκόπει· ποῖ ἄγομεν καὶ παρὰ τίνας τοὺς κάμνοντας τὰ σώματα;

Πῶλος

Παρὰ τοὺς ἰατρούς, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης

Ποῖ δὲ τοὺς ἀδικοῦντας καὶ τοὺς ἀκολασταίνοντας;

Πῶλος

Παρὰ τοὺς δικαστὰς λέγεις;

Σωκράτης

Οὐκοῦν δίκην δώσοντας;

Πῶλος

Φημί.

Σωκράτης

Ἴαρ' οὖν οὐ δικαιοσύνη τινὲ χρώμενοι κολάζουσιν οἱ ὀρθῶς κολάζοντες;

Πῶλος

Δῆλον δῆ.

Σωκράτης

Χρηματιστική μὲν ἄρα πενίας ἀπαλλάττει, [478β] ἰατρική δὲ νόσου, δίκη δὲ ἀκολασίας καὶ ἀδικίας.

Πῶλος

Φαίνεται.

Σωκράτης

Τί οὖν τούτων κάλλιστόν ἐστιν ὧν λέγεις;

Πῶλος

Τίνων λέγεις;

Σωκράτης

Χρηματιστικῆς, ἰατρικῆς, δίκης.

Πῶλος

Πολὺ διαφέρει, ὦ Σώκρατες, ἡ δίκη.

Σωκράτης

Οὐκοῦν αὖ ἤτοι ἡδονὴν πλείστην ποιεῖ ἢ ὠφελίαν ἢ ἀμφοτέρα, εἴπερ κάλλιστόν ἐστιν;

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν τὸ ἰατρεύεσθαι ἡδύ ἐστιν, καὶ χαίρουσιν οἱ ἰατρευόμενοι;

Πῶλος

Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ.

Σωκράτης

Ἄλλ' ὠφέλιμόν γε. Ἦ γάρ;

Πῶλος

[478γ] Ναί.

Σωκράτης

Μεγάλου γὰρ κακοῦ ἀπαλλάττεται, ὥστε λυσιτελεῖ ὑπομεῖναι τὴν ἀλγηδόνα καὶ ὑγιῆ εἶναι.

Πῶλος

Πῶς γὰρ οὐ;

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν οὕτως ἂν περὶ σῶμα εὐδαιμονέστατος ἄνθρωπος εἴη, ἰατρευόμενος, ἢ μηδὲ κάμνων ἀρχήν;

Πῶλος

Δῆλον ὅτι μηδὲ κάμνων.

Σωκράτης

Οὐ γὰρ τοῦτ' ἦν εὐδαιμονία, ὡς ἔοικε, κακοῦ ἀπαλλαγὴ, ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν μηδὲ κτῆσις.

Πῶλος

Ἔστι ταῦτα.

Σωκράτης

[478δ] Τί δέ; Ἀθλιώτερος πότερος δυοῖν ἐχόντων κακὸν εἶτ' ἐν σώματι εἶτ' ἐν ψυχῇ, ὁ ἰατρευόμενος καὶ ἀπαλλαττόμενος τοῦ κακοῦ, ἢ ὁ μὴ ἰατρευόμενος, ἔχων δέ;

Πῶλος

Φαίνεται μοι ὁ μὴ ἰατρευόμενος.

Σωκράτης

Οὐκοῦν τὸ δίκην δίδοναι μεγίστου κακοῦ ἀπαλλαγὴ ἦν, πονηρίας;

Πῶλος

Ἦν γάρ.

Σωκράτης

Σωφρονίζει γάρ που καὶ δικαιότερους ποιεῖ καὶ ἰατρικὴ γίγνεται πονηρίας ἢ δίκη.

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Εὐδαιμονέστατος μὲν ἄρα ὁ μὴ ἔχων κακίαν ἐν ψυχῇ, ἐπειδὴ τοῦτο [478ε] μέγιστον τῶν κακῶν ἐφάνη.

Πῶλος

Δῆλον δὴ.

Σωκράτης

Δεύτερος δέ που ὁ ἀπαλλαττόμενος.

Πῶλος

Ἔοικεν.

Σωκράτης

Οὗτος δ' ἦν ὁ νοθετούμενός τε καὶ ἐπιπληττόμενος καὶ δίκην διδούς.

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Κάκιστα ἄρα ζῆ ὁ ἔχων ἀδικίαν καὶ μὴ ἀπαλλαττόμενος.

Πῶλος

Φαίνεται.

Σωκράτης

Οὐκοῦν οὗτος τυγχάνει ὧν ὅς ἂν τὰ μέγιστα ἀδικῶν καὶ χρώμενος μεγίστη ἀδικία διαπράξεται ὥστε μὴτε νοθετεῖσθαι [479α] μὴτε κολάζεσθαι μὴτε δίκην διδόναι, ὥσπερ σὺ φῆς Ἀρχέλαον παρεσκευάσθαι καὶ τοὺς ἄλλους τυράννους καὶ ῥήτορας καὶ δυνάστας;

Πῶλος

Ἔοικε.

Σωκράτης

Σχεδὸν γάρ που οὗτοι, ὧ ἄριστε, τὸ αὐτὸ διαπεπραγμένοι εἰσὶν ὥσπερ ἂν εἴ τις τοῖς μεγίστοις νοσήμασιν συνισχόμενος διαπράξαιτο μὴ διδόναι δίκην τῶν περὶ τὸ σῶμα ἀμαρτημάτων τοῖς ἰατροῖς μηδὲ ἰατρεύεσθαι, φοβούμενος ὥσπερανεὶ παῖς τὸ κάεσθαι καὶ τὸ τέμνεσθαι, ὅτι [479β] ἀλγεινόν. Ἡ οὐ δοκεῖ καὶ σοὶ οὕτω;

Πῶλος

Ἔμοιγε.

Σωκράτης

Ἄγνων γε, ὡς ἔοικεν, οἷόν ἐστιν ἡ ὑγίεια καὶ ἀρετὴ σώματος. Κινδυνεύουσι γὰρ ἐκ τῶν νῦν ἡμῖν ὠμολογημένων τοιοῦτόν τι ποιεῖν καὶ οἱ τὴν δίκην φεύγοντες, ὧ Πῶλε, τὸ ἀλγεινὸν αὐτοῦ καθορᾶν, πρὸς δὲ τὸ ὠφέλιμον τυφλῶς ἔχειν καὶ ἀγνοεῖν ὅσῳ ἀθλιώτερόν ἐστι μὴ ὑγιῶς σώματος μὴ ὑγιεῖ ψυχῇ συνοικεῖν, ἀλλὰ σαθρᾶ καὶ ἀδίκῳ [479γ] καὶ ἀνοσίῳ, ὅθεν καὶ πᾶν ποιοῦσιν ὥστε δίκην μὴ διδόναι μηδ' ἀπαλλάττεσθαι τοῦ μεγίστου κακοῦ, καὶ χρήματα παρασκευαζόμενοι καὶ φίλους καὶ ὅπως ἂν ὧσιν ὡς πιθανώτατοι λέγειν· εἰ δὲ

ἡμεῖς ἀληθῆ ὠμολογήκαμεν, ὦ Πῶλε, ἄρ' αἰσθάνη τὰ συμβαίνοντα ἐκ τοῦ λόγου; Ἦ βούλει συλλογισώμεθα αὐτά;

Πῶλος

Εἰ σοί γε δοκεῖ.

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν συμβαίνει μέγιστον κακὸν ἢ ἀδικία καὶ τὸ [479δ] ἀδικεῖν;

Πῶλος

Φαίνεται γε.

Σωκράτης

Καὶ μὴν ἀπαλλαγὴ γε ἐφάνη τούτου τοῦ κακοῦ τὸ δίκην διδόναι;

Πῶλος

Κινδυνεύει.

Σωκράτης

Τὸ δέ γε μὴ διδόναι ἐμμογή τοῦ κακοῦ;

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Δεύτερον ἄρα ἐστὶν τῶν κακῶν μεγέθει τὸ ἀδικεῖν· τὸ δὲ ἀδικοῦντα μὴ διδόναι δίκην πάντων μέγιστόν τε καὶ πρῶτον κακῶν πέφυκεν.

Πῶλος

Ἦ οἶκεν.

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν οὐ περὶ τούτου, ὦ φίλε, ἠμφεσβητήσαμεν, σὺ μὲν τὸν Ἀρχέλαον εὐδαιμονίζων τὸν τὰ μέγιστα ἀδικοῦντα [479ε] δίκην οὐδεμίαν διδόντα, ἐγὼ δὲ τούναντίον οἰόμενος, εἴτε Ἀρχέλαος εἴτ' ἄλλος ἀνθρώπων ὅστισοῦν μὴ δίδωσι δίκην ἀδικῶν, τούτῳ προσήκειν ἀθλίω εἶναι διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ αἰεὶ τὸν ἀδικοῦντα τοῦ ἀδικουμένου ἀθλιώτερον εἶναι καὶ τὸν μὴ διδόντα δίκην τοῦ διδόντος; Οὐ ταῦτ' ἦν τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενα;

Πῶλος

Ναί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν ἀποδέδεικται ὅτι ἀληθῆ ἔλέγετο;

Πῶλος

Φαίνεται.

Σωκράτης

[480α] Εἶεν· εἰ οὖν δὴ ταῦτα ἀληθῆ, ὦ Πῶλε, τίς ἡ μεγάλη χρεία ἐστὶν τῆς ῥητορικῆς; Δεῖ μὲν γὰρ δὴ ἐκ τῶν νῦν ὠμολογημένων αὐτὸν ἑαυτὸν μάλιστα φυλάττειν ὅπως μὴ ἀδικήσῃ, ὡς ἱκανὸν κακὸν ἔξοντα. Οὐ γάρ;

Πῶλος

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Ἐὰν δέ γε ἀδικήσῃ ἢ αὐτὸς ἢ ἄλλος τις ὧν ἂν κήδηται, αὐτὸν ἐκόντα ἰέναι ἐκεῖσε ὅπου ὡς τάχιστα δώσει δίκην, παρὰ τὸν δικαστὴν ὡσπερ παρὰ τὸν ἰατρόν, [480β] σπεύδοντα ὅπως μὴ ἐγχρονισθὲν τὸ νόσημα τῆς ἀδικίας ὑπουλον τὴν ψυχὴν ποιήσῃ καὶ ἀνίατον· ἢ πῶς λέγομεν, ὦ Πῶλε, εἴπερ τὰ πρότερον μένει ἡμῖν ὁμολογήματα; Οὐκ ἀνάγκη ταῦτα ἐκείνοις οὕτω μὲν συμφωνεῖν, ἄλλως δὲ μή;

Πῶλος

Τί γὰρ δὴ φῶμεν, ὦ Σώκρατες;

Σωκράτης

Ἐπὶ μὲν ἄρα τὸ ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τῆς ἀδικίας τῆς αὐτοῦ ἢ γονέων ἢ ἐταίρων ἢ παίδων ἢ πατρίδος ἀδικούσης οὐ χρήσιμος οὐδὲν ἢ ῥητορικὴ ἡμῖν, ὦ Πῶλε, εἰ μὴ εἴ τις [480γ] ὑπολάβοι ἐπὶ τούναντίον—κατηγορεῖν δεῖν μάλιστα μὲν ἑαυτοῦ, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν οἰκείων καὶ τῶν ἄλλων ὃς ἂν ἀεὶ τῶν φίλων τυγχάνῃ ἀδικῶν, καὶ μὴ ἀποκρύπτεσθαι ἀλλ' εἰς τὸ φανερὸν ἄγειν τὸ ἀδίκημα, ἵνα δῶ δίκην καὶ ὑγιῆς γένηται, ἀναγκάζειν τε αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους μὴ ἀποδειλιᾶν ἀλλὰ παρέχειν μύσαντα εὖ καὶ ἀνδρείως ὡσπερ τέμνειν καὶ κάειν ἰατρῶ, τὸ ἀγαθὸν καὶ καλὸν διώκοντα, μὴ ὑπολογιζόμενον τὸ ἀλγεινόν, ἐὰν μὲν γε πληγῶν ἄξια ἡδίκηκώς [480δ] ἦ, τύπτειν παρέχοντα, ἐὰν δὲ δεσμοῦ, δεῖν, ἐὰν δὲ ζημίας, ἀποτίνοντα, ἐὰν δὲ φυγῆς, φεύγοντα, ἐὰν δὲ θανάτου, ἀποθνήσκοντα, αὐτὸν πρῶτον ὄντα κατηγοροῦν καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων οἰκείων καὶ ἐπὶ τοῦτο χρώμενον τῇ ῥητορικῇ, ὅπως ἂν

καταδήλων τῶν ἀδικημάτων γιγνομένων ἀπαλλάττωνται τοῦ μεγίστου κακοῦ, ἀδικίας. Φῶμεν οὕτως ἢ μὴ φῶμεν, ὦ Πῶλε;

Πῶλος

[480ε] Ἄτοπα μὲν, ὦ Σώκρατες, ἔμοιγε δοκεῖ, τοῖς μέντοι ἔμπροσθεν ἴσως σοι ὁμολογεῖται.

Σωκράτης

Οὐκοῦν ἢ κάκεῖνα λυτέον ἢ τάδε ἀνάγκη συμβαίνειν;

Πῶλος

Ναί, τοῦτό γε οὕτως ἔχει.

Σωκράτης

Τούναντίον δέ γε αὖ μεταβαλόντα, εἰ ἄρα δεῖ τινα κακῶς ποιεῖν, εἴτ' ἐχθρὸν εἴτε ὄντινον, ἐὰν μόνον μὴ αὐτὸς ἀδικῆται ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ—τοῦτο μὲν γὰρ εὐλαβητέον—ἐὰν δὲ ἄλλον ἀδικῆ ὁ ἐχθρός, παντὶ τρόπῳ παρασκευαστέον, καὶ [481α] πράττοντα καὶ λέγοντα, ὅπως μὴ δῶ δίκην μηδὲ ἔλθῃ παρὰ τὸν δικαστήν· ἐὰν δὲ ἔλθῃ, μηχανητέον ὅπως ἂν διαφύγῃ καὶ μὴ δῶ δίκην ὁ ἐχθρός, ἀλλ' ἐάντε χρυσίον ἢ ἥρπακῶς πολὺ, μὴ ἀποδιδῶ τοῦτο ἀλλ' ἔχων ἀναλίσκη καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς ἑαυτοῦ ἀδίκως καὶ ἀθέως, ἐάντε αὖ θανάτου ἄξια ἠδίκηκῶς ἦ, ὅπως μὴ ἀποθανεῖται, μάλιστα μὲν μηδέποτε, ἀλλ' ἀθάνατος ἔσται πονηρὸς ὢν, εἰ δὲ μή, ὅπως ὡς [481β] πλεῖστον χρόνον βιώσεται τοιοῦτος ὢν. Ἐπὶ τὰ τοιαῦτα ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Πῶλε, ἡ ῥητορικὴ χρήσιμος εἶναι, ἐπεὶ τῷ γε μὴ μέλλοντι ἀδικεῖν οὐ μεγάλη τίς μοι δοκεῖ ἢ χρεῖα αὐτῆς εἶναι, εἰ δὴ καὶ ἔστιν τις χρεῖα, ὡς ἔν γε τοῖς πρόσθεν οὐδαμῆ ἐφάνη οὔσα.

Καλλίκλης

Εἰπέ μοι, ὦ Χαιρεφῶν, σπουδάζει ταῦτα Σωκράτης ἢ παίζει;

Χαιρεφῶν

Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ὦ Καλλίκλεις, ὑπερφυῶς σπουδάζειν· οὐδὲν μέντοι οἶον τὸ αὐτὸν ἐρωτᾶν.

Καλλίκλης

Νῆ τοὺς θεοὺς ἀλλ' ἐπιθυμῶ. Εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, [481γ] πότερόν σε θῶμεν νυνὶ σπουδάζοντα ἢ παίζοντα; Εἰ μὲν γὰρ σπουδάζεις τε καὶ τυγχάνει ταῦτα ἀληθῆ ὄντα ἃ λέγεις, ἄλλο τι ἢ ἡμῶν ὁ βίος ἀνατετραμμένος ἂν εἴη τῶν ἀνθρώπων καὶ πάντα τὰ ἐναντία πράττομεν, ὡς ἔοικεν, ἢ ἃ δεῖ;

Σωκράτης

Ἦ Καλλίκλεις, εἰ μὴ τι ἦν τοῖς ἀνθρώποις πάθος, τοῖς μὲν ἄλλο τι, τοῖς δὲ ἄλλο τι [ἢ] τὸ

αυτό, ἀλλά τις ἡμῶν ἰδιόν τι ἔπασχεν πάθος ἢ οἱ ἄλλοι, οὐκ ἂν ἦν ῥάδιον [481δ] ἐνδείξασθαι τῷ ἐτέρῳ τὸ ἑαυτοῦ πάθημα. Λέγω δ' ἐννοήσας ὅτι ἐγὼ τε καὶ σὺ νῦν τυγχάνομεν ταυτόν τι πεπονθότες, ἐρῶντε δύο ὄντε δυοῖν ἐκάτερος, ἐγὼ μὲν Ἀλκιβιάδου τε τοῦ Κλεινίου καὶ φιλοσοφίας, σὺ δὲ δυοῖν, τοῦ τε Ἀθηναίων δήμου καὶ τοῦ Πυριλάμπους. Αἰσθάνομαι οὖν σου ἐκάστοτε, καίπερ ὄντος δεινοῦ, ὅτι ἂν φῆ σου τὰ παιδικὰ καὶ ὅπως ἂν φῆ ἔχειν, οὐ δυναμένου ἀντιλέγειν, ἀλλ' ἄνω [481ε] καὶ κάτω μεταβαλλομένου· ἔν τε τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐάν τι σοῦ λέγοντος ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων μὴ φῆ οὕτως ἔχειν, μεταβαλλόμενος λέγεις ἃ ἐκεῖνος βούλεται, καὶ πρὸς τὸν Πυριλάμπους νεανίαν τὸν καλὸν τοῦτον τοιαῦτα ἕτερα πέπονθας. Τοῖς γὰρ τῶν παιδικῶν βουλευμασίιν τε καὶ λόγοις οὐχ οἷός τ' εἶ ἐναντιοῦσθαι, ὥστε, εἴ τις σου λέγοντος ἐκάστοτε ἃ διὰ τούτους λέγεις θαυμάζοι ὡς ἄτοπὰ ἐστίν, ἴσως εἴποις ἂν αὐτῷ, εἰ βούλοιο τάληθῆ λέγειν, ὅτι εἰ μὴ τις παύσει τὰ [482α] σὰ παιδικὰ τούτων τῶν λόγων, οὐδὲ σὺ παύση ποτὲ ταῦτα λέγων. Νόμιζε τοίνυν καὶ παρ' ἐμοῦ χρῆναι ἕτερα τοιαῦτα ἀκούειν, καὶ μὴ θαύμαζε ὅτι ἐγὼ ταῦτα λέγω, ἀλλὰ τὴν φιλοσοφίαν, τὰ ἐμὰ παιδικὰ, παῦσον ταῦτα λέγουσαν. Λέγει γάρ, ὦ φίλε ἐταῖρε, ἃ νῦν ἐμοῦ ἀκούεις, καί μοι ἐστίν τῶν ἐτέρων παιδικῶν πολὺ ἧττον ἔμπληκτος· ὁ μὲν γὰρ Κλεινίσιος οὗτος ἄλλοτε ἄλλων ἐστὶ λόγων, ἢ δὲ φιλοσοφία ἀεὶ [482β] τῶν αὐτῶν, λέγει δὲ ἃ σὺ νῦν θαυμάζεις, παρῆσθα δὲ καὶ αὐτὸς λεγομένοις. Ἦ οὖν ἐκείνην ἐξέλεγξον, ὅπερ ἄρτι ἔλεγον, ὡς οὐ τὸ ἀδικεῖν ἐστίν καὶ ἀδικοῦντα δίκην μὴ διδόναι ἀπάντων ἔσχατον κακῶν· ἢ εἰ τοῦτο ἐάσεις ἀνέλεγκτον, μὰ τὸν κύνα τὸν Αἰγυπτίων θεόν, οὐ σοὶ ὁμολογήσει Καλλικλῆς, ὦ Καλλίκληις, ἀλλὰ διαφωνήσει ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ. Καίτοι ἔγωγε οἶμαι, ὦ βέλτιστε, καὶ τὴν λύραν μοι κρεῖττον εἶναι ἀνάρμοστόν τε καὶ διαφωνεῖν, καὶ χορὸν ᾧ χορηγοῖν, [482γ] καὶ πλείστους ἀνθρώπους μὴ ὁμολογεῖν μοι ἄλλ' ἐναντία λέγειν μᾶλλον ἢ ἓνα ὄντα ἐμὲ ἐμαυτῷ ἀσύμφωνον εἶναι καὶ ἐναντία λέγειν.

Καλλίκλης

Ἦ Σώκρατες, δοκεῖς νεανιεύεσθαι ἐν τοῖς λόγοις ὡς ἀληθῶς δημηγόρος ὢν· καὶ νῦν ταῦτα δημηγορεῖς ταυτόν παθόντος Πώλου πάθος ὅπερ Γοργίου κατηγορεῖ πρὸς σὲ παθεῖν. Ἐφη γάρ που Γοργίαν ἐρωτώμενον ὑπὸ σοῦ, ἐὰν ἀφίκηται παρ' αὐτὸν μὴ ἐπιστάμενος τὰ δίκαια ὁ τὴν ῥητορικὴν [482δ] βουλόμενος μαθεῖν, εἰ διδάξοι αὐτὸν ὁ Γοργίας, αἰσχυνηθῆναι αὐτὸν καὶ φάναι διδάξειν διὰ τὸ ἔθος τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἀγανακτοῖεν ἂν εἴ τις μὴ φαίη—διὰ δὲ ταύτην τὴν ὁμολογίαν ἀναγκασθῆναι ἐναντία αὐτὸν αὐτῷ εἰπεῖν, σὲ δὲ αὐτὸ τοῦτο ἀγαπᾶν—καὶ σου καταγελαῖν, ὡς γέ μοι δοκεῖν ὀρθῶς, τότε· νῦν δὲ πάλιν αὐτὸς ταυτόν τοῦτο ἔπαθεν. Καὶ ἔγωγε κατ' αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἄγαμαι Πῶλον, ὅτι σοὶ συνεχώρησεν τὸ ἀδικεῖν αἰσχίον εἶναι τοῦ ἀδικεῖσθαι· ἐκ [482ε] ταύτης γὰρ αὐτῆς ὁμολογίας αὐτὸς ὑπὸ σοῦ συμποδισθεὶς ἐν τοῖς λόγοις ἐπεστομίσθη, αἰσχυνηθεὶς ἃ ἐνόει εἰπεῖν. Σὺ γὰρ τῷ ὄντι, ὦ Σώκρατες, εἰς τοιαῦτα ἄγεις φορτικά καὶ δημηγορικά, φάσκων τὴν ἀλήθειαν διώκειν, ἃ φύσει μὲν οὐκ ἔστιν καλά, νόμῳ δέ. Ὡς τὰ πολλὰ δὲ ταῦτα ἐναντί' ἀλλήλοις ἐστίν, ἢ τε φύσις καὶ ὁ νόμος· ἐὰν οὖν τις αἰσχύνηται [483α] καὶ μὴ τολμᾷ λέγειν ἄπερ νοεῖ, ἀναγκάζεται ἐναντία λέγειν. Ὁ δὲ καὶ σὺ τοῦτο τὸ σοφὸν κατανενοηκῶς κακουργεῖς ἐν τοῖς λόγοις, ἐὰν

μέν τις κατὰ νόμον λέγει, κατὰ φύσιν ὑπερωτῶν, ἐὰν δὲ τὰ τῆς φύσεως, τὰ τοῦ νόμου. Ὡσπερ αὐτίκα ἐν τούτοις, τῷ ἀδικεῖν τε καὶ τῷ ἀδικεῖσθαι, Πώλου τὸ κατὰ νόμον αἴσχιον λέγοντος, σὺ τὸν λόγον ἐδιώκαθες κατὰ φύσιν. Φύσει μὲν γὰρ πᾶν αἴσχιόν ἐστιν ὅπερ καὶ κάκιον, τὸ ἀδικεῖσθαι, νόμῳ δὲ τὸ ἀδικεῖν. Οὐδὲ [483β] γὰρ ἀνδρὸς τοῦτο γ' ἐστὶν τὸ πάθημα, τὸ ἀδικεῖσθαι, ἀλλ' ἀνδραπόδου τινὸς ᾧ κρεῖττόν ἐστιν τεθνάναι ἢ ζῆν, ὅστις ἀδικούμενος καὶ προπηλακιζόμενος μὴ οἷός τέ ἐστιν αὐτὸς αὐτῷ βοηθεῖν μηδὲ ἄλλῳ οὔ ἂν κήδηται. Ἄλλ' οἶμαι οἱ τιθέμενοι τοὺς νόμους οἱ ἀσθενεῖς ἀνθρωποὶ εἰσιν καὶ οἱ πολλοί. Πρὸς αὐτοὺς οὖν καὶ τὸ αὐτοῖς συμφέρον τοὺς τε νόμους τίθενται καὶ τοὺς ἐπαίνους ἐπαινοῦσιν καὶ τοὺς [483γ] ψόγους ψέγουσιν· ἐκφοβοῦντες τοὺς ἐρρωμενεστέρους τῶν ἀνθρώπων καὶ δυνατοὺς ὄντας πλέον ἔχειν, ἵνα μὴ αὐτῶν πλέον ἔχωσιν, λέγουσιν ὡς αἰσχρὸν καὶ ἄδικον τὸ πλεονεκτεῖν, καὶ τοῦτο ἐστὶν τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλέον τῶν ἄλλων ζητεῖν ἔχειν· ἀγαπῶσι γὰρ οἶμαι αὐτοὶ ἂν τὸ ἴσον ἔχωσιν φαυλότεροι ὄντες. Διὰ ταῦτα δὴ νόμῳ μὲν τοῦτο ἄδικον καὶ αἰσχρὸν λέγεται, τὸ πλέον ζητεῖν ἔχειν τῶν πολλῶν, καὶ ἀδικεῖν αὐτὸ καλοῦσιν· ἡ δέ γε οἶμαι φύσις αὐτῇ ἀποφαίνει [483δ] αὐτό, ὅτι δίκαιόν ἐστιν τὸν ἀμείνω τοῦ χειρόνος πλέον ἔχειν καὶ τὸν δυνατώτερον τοῦ ἀδυνατωτέρου. Δηλοῖ δὲ ταῦτα πολλαχοῦ ὅτι οὕτως ἔχει, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ὄλαις ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς γένεσιν, ὅτι οὕτω τὸ δίκαιον κέκριται, τὸν κρεῖττω τοῦ ἥττονος ἄρχειν καὶ πλέον ἔχειν. Ἐπεὶ ποίῳ δικαίῳ χρώμενος Ξέρξης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐστράτευσεν ἢ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπὶ Σκύθας; Ἡ [483ε] ἄλλα μυρία ἂν τις ἔχοι τοιαῦτα λέγειν. Ἄλλ' οἶμαι οὗτοι κατὰ φύσιν τὴν τοῦ δικαίου ταῦτα πράττουσιν, καὶ ναὶ μὰ Δία κατὰ νόμον γε τὸν τῆς φύσεως, οὐ μέντοι ἴσως κατὰ τοῦτον ὃν ἡμεῖς τιθέμεθα· πλάττοντες τοὺς βελτίστους καὶ ἐρρωμενεστάτους ἡμῶν αὐτῶν, ἐκ νέων λαμβάνοντες, ὡσπερ λέοντας, κατεπάδοντές τε καὶ γοητεύοντες καταδουλούμεθα [484α] λέγοντες ὡς τὸ ἴσον χρή ἔχειν καὶ τοῦτο ἐστὶν τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον. Ἐὰν δέ γε οἶμαι φύσιν ἰκανὴν γένηται ἔχων ἀνήρ, πάντα ταῦτα ἀποσεισάμενος καὶ διαρρήξας καὶ διαφυγὼν, καταπατήσας τὰ ἡμέτερα γράμματα καὶ μαγγανεύματα καὶ ἐπωδὰς καὶ νόμους τοὺς παρὰ φύσιν ἅπαντας, ἐπαναστάς ἀνεφάνη δεσπότης ἡμέτερος ὁ δοῦλος, καὶ ἐνταῦθα [484β] ἐξέλαμψεν τὸ τῆς φύσεως δίκαιον. Δοκεῖ δέ μοι καὶ Πίνδαρος ἄπερ ἐγὼ λέγω ἐνδείκνυσθαι ἐν τῷ ἄσματι ἐν ᾧ λέγει ὅτι «Νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς θνατῶν τε καὶ ἀθανάτων»· οὗτος δὲ δὴ, φησὶν, «ἄγει δικαίων τὸ βιαιότατον ὑπερτάτα χειρὶ· τεκμαίρομαι ἔργοισιν Ἡρακλέος, ἐπεὶ—ἀπριάτας—» λέγει οὕτω πως—τὸ γὰρ ἄσμα οὐκ ἐπίσταμαι—λέγει δ' ὅτι οὔτε πριάμενος οὔτε δόντος τοῦ Γηρυόνου ἠλάσατο τὰς βοῦς, [484γ] ὡς τούτου ὄντος τοῦ δικαίου φύσει, καὶ βοῦς καὶ τᾶλλα κτήματα εἶναι πάντα τοῦ βελτιόνος τε καὶ κρείττονος τὰ τῶν χειρόνων τε καὶ ἥττόνων. Τὸ μὲν οὖν ἀληθὲς οὕτως ἔχει, γνώση δέ, ἂν ἐπὶ τὰ μείζω ἔλθῃς ἐάσας ἤδη φιλοσοφίαν. Φιλοσοφία γάρ τοί ἐστιν, ᾧ Σώκρατες, χαρίεν, ἂν τις αὐτοῦ μετρίως ἄψηται ἐν τῇ ἡλικίᾳ· ἐὰν δὲ περαιτέρω τοῦ δέοντος ἐνδιατρίψῃ, διαφθορὰ τῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν γὰρ καὶ πάνυ εὐφυῆς ἦ καὶ πόρρω τῆς ἡλικίας φιλοσοφῇ, ἀνάγκη πάντων ἄπειρον γεγονέναι [484δ] ἐστὶν ὧν χρή ἔμπειρον εἶναι τὸν μέλλοντα καλὸν κάγαθόν καὶ εὐδόκιμον ἔσσεσθαι ἄνδρα. Καὶ γὰρ τῶν νόμων ἄπειροι γίνονται τῶν κατὰ τὴν πόλιν, καὶ τῶν λόγων οἷς δεῖ χρώμενον ὀμιλεῖν ἐν τοῖς συμβολαίοις τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἰδίᾳ καὶ

δημοσία, καὶ τῶν ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν τῶν ἀνθρωπείων, καὶ συλλήβδην τῶν ἡθῶν παντάπασιν ἄπειροι γίνονται. Ἐπειδὴν οὖν ἔλθωσιν εἷς τινα ἰδίαν ἢ πολιτικὴν [484ε] πρᾶξιν, καταγέλαστοι γίνονται, ὥσπερ γε οἷμαι οἱ πολιτικοί, ἐπειδὴν αὐτὸς εἰς τὰς ὑμετέρας διατριβὰς ἔλθωσιν καὶ τοὺς λόγους, καταγέλαστοί εἰσιν. Συμβαίνει γὰρ τὸ τοῦ Εὐριπίδου· «λαμπρός» τέ ἐστιν «ἕκαστος» ἐν τούτῳ, «καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐπείγεται, νέμων τὸ πλεῖστον ἡμέρας τούτῳ μέρος, ἴν' αὐτὸς αὐτοῦ τυγχάνει βέλτιστος ὢν» [485α] ὅπου δ' ἂν φαῦλος ᾦ, ἐντεῦθεν φεύγει καὶ λοιδορεῖ τοῦτο, τὸ δ' ἕτερον ἐπαινεῖ, εὐνοία τῇ ἑαυτοῦ, ἡγούμενος οὕτως αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπαινεῖν. Ἄλλ' οἷμαι τὸ ὀρθότατόν ἐστιν ἀμφοτέρων μετασχεῖν. Φιλοσοφίας μὲν ὅσον παιδείας χάριν καλὸν μετέχειν, καὶ οὐκ αἰσχρὸν μεираκίῳ ὄντι φιλοσοφεῖν· ἐπειδὴν δὲ ἤδη πρεσβύτερος ὢν ἄνθρωπος ἔτι φιλοσοφῇ, καταγέλαστον, ὧς Σώκρατες, τὸ χρῆμα γίνεταί, καὶ ἔγωγε [485β] ὁμοίωτάτον πάσχω πρὸς τοὺς φιλοσοφοῦντας ὥσπερ πρὸς τοὺς ψελλιζομένους καὶ παίζοντας. Ὅταν μὲν γὰρ παιδίον ἴδω, ὧς ἔτι προσήκει διαλέγεσθαι οὕτω, ψελλιζόμενον καὶ παίζον, χαίρω τε καὶ χαρίεν μοι φαίνεται καὶ ἐλευθέριον καὶ πρέπον τῇ τοῦ παιδίου ἡλικίᾳ, ὅταν δὲ σαφῶς διαλεγόμενον παιδαρίου ἀκούσω, πικρὸν τί μοι δοκεῖ χρῆμα εἶναι καὶ ἀνιᾶ μου τὰ ὧτα καὶ μοι δοκεῖ δουλοπρεπές τι εἶναι· ὅταν δὲ [485γ] ἄνδρὸς ἀκούσῃ τις ψελλιζόμενου ἢ παίζοντα ὄρᾳ, καταγέλαστον φαίνεται καὶ ἄνανδρον καὶ πληγῶν ἄξιον. Ταῦτόν οὖν ἔγωγε τοῦτο πάσχω καὶ πρὸς τοὺς φιλοσοφοῦντας. Παρὰ νέῳ μὲν γὰρ μεираκίῳ ὄρων φιλοσοφίαν ἄγαμαι, καὶ πρέπειν μοι δοκεῖ, καὶ ἡγοῦμαι ἐλεύθερόν τινα εἶναι τοῦτον τὸν ἄνθρωπον, τὸν δὲ μὴ φιλοσοφοῦντα ἀνελεύθερον καὶ οὐδέποτε οὐδενὸς ἀξιῶσόντα ἑαυτὸν οὔτε καλοῦ οὔτε γενναίου [485δ] πράγματος· ὅταν δὲ δὴ πρεσβύτερον ἴδω ἔτι φιλοσοφοῦντα καὶ μὴ ἀπαλλαττόμενον, πληγῶν μοι δοκεῖ ἤδη δεῖσθαι, ὧς Σώκρατες, οὗτος ὁ ἀνήρ. Ὁ γὰρ νυνδὴ ἔλεγον, ὑπάρχει τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ, κἂν πάνυ εὐφυῆς ᾦ, ἀνάδρῳ γενέσθαι φεύγοντι τὰ μέσα τῆς πόλεως καὶ τὰς ἀγοράς, ἐν αἷς ἔφη ὁ ποιητὴς τοὺς ἄνδρας ἀριπρεπεῖς γίνεσθαι, καταδεδουκότι δὲ τὸν λοιπὸν βίον βιώναι μετὰ μεираκίων ἐν γωνία τριῶν ἢ [485ε] τεττάρων ψιθυρίζοντα, ἐλεύθερον δὲ καὶ μέγα καὶ ἰκανὸν μηδέποτε φθέγγασθαι. Ἐγὼ δέ, ὧς Σώκρατες, πρὸς σὲ ἐπιεικῶς ἔχω φιλικῶς κινδυνεύω οὖν πεπονθέναι νῦν ὅπερ ὁ Ζῆθος πρὸς τὸν Ἀμφίονα ὁ Εὐριπίδου, οὔπερ ἐμνήσθην. Καὶ γὰρ ἐμοὶ τοιαῦτ' ἄττα ἐπέρχεται πρὸς σὲ λέγειν, οἷάπερ ἐκεῖνος πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὅτι «ἀμελεῖς, ὧς Σώκρατες, ὢν δεῖ σε ἐπιμελεῖσθαι, καὶ φύσιν ψυχῆς ὧδε γενναίαν μεираκίῳδαι [486α] τινὶ διατρέπεις μορφώματι, καὶ οὔτ' ἂν δίκης βουλαῖσι προσθεῖ' ἂν ὀρθῶς λόγον, οὔτ' εἰκὸς ἂν καὶ πιθανὸν ἂν λάβοις, οὔθ' ὑπὲρ ἄλλου νεανικὸν βούλευμα βουλεύσαιο.» Καίτοι, ὧς φίλε Σώκρατες—καὶ μοι μηδὲν ἀχθεσθῆς· εὐνοία γὰρ ἐρῶ τῇ σῇ—οὐκ αἰσχρὸν δοκεῖ σοι εἶναι οὕτως ἔχειν ὡς ἐγὼ σὲ οἷμαι ἔχειν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς πόρρω αἰεὶ φιλοσοφίας ἐλαύνοντας; Νῦν γὰρ εἴ τις σοῦ λαβόμενος ἢ ἄλλου ὅτουοῦν τῶν τοιούτων εἰς τὸ δεσμοτήριον ἀπάγοι, φάσκων ἀδικεῖν μηδὲν ἀδικοῦντα, οἷσθ' ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ὅτι [486β] χρήσιον σαυτῷ, ἀλλ' ἰλιγγιώης ἂν καὶ χασμῶ οὐκ ἔχων ὅτι εἴποις, καὶ εἰς τὸ δικαστήριον ἀναβάς, κατηγοροῦ τυχῶν πάνυ φαύλου καὶ μοχθηροῦ, ἀποθάνοις ἂν, εἰ βούλοιο θανάτου σοι τιμᾶσθαι. Καίτοι πῶς σοφὸν τοῦτό ἐστιν, ὧς Σώκρατες, «Ἦτις εὐφυῆ λαβοῦσα τέχνη φῶτα ἔθηκε χείρονα», μήτε αὐτὸν αὐτῷ δυνάμενον βοηθεῖν μηδ' ἐκσῶσαι

ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων μήτε ἑαυτὸν μήτε ἄλλον μηδένα, ὑπὸ δὲ [486γ] τῶν ἐχθρῶν περισυλᾶσθαι πᾶσαν τὴν οὐσίαν, ἀτεχνῶς δὲ ἄτιμον ζῆν ἐν τῇ πόλει; Τὸν δὲ τοιοῦτον, εἴ τι καὶ ἀγροικότερον εἰρῆσθαι, ἕξεστιν ἐπὶ κόρρης τύπτοντα μὴ διδόναι δίκην. Ἄλλ' ὠγαθέ, ἐμοὶ πείθου, «παῦσαι δὲ ἐλέγχων, πραγμάτων δ' εὐμουσίαν ἄσκει», καὶ ἄσκει ὀπόθεν δόξεις φρονεῖν, «ἄλλοις τὰ κομψὰ ταῦτα ἀφείς», εἴτε ληρήματα χρή φάναι εἶναι εἴτε φλυαρίας, «ἐξ ὧν κenoῖσιν ἐγκατοικήσεις δόμοις»· ζηλῶν οὐκ ἐλέγχοντας ἄνδρας τὰ μικρὰ [486δ] ταῦτα, ἀλλ' οἷς ἔστιν καὶ βίος καὶ δόξα καὶ ἄλλα πολλὰ ἀγαθὰ.

Σωκράτης

Εἰ χρυσὴν ἔχων ἐτύγχανον τὴν ψυχὴν, ὦ Καλλίκλεις, οὐκ ἂν οἶμι με ἄσμενον εὐρεῖν τούτων τινὰ τῶν λίθων ἧ βασανίζουσιν τὸν χρυσόν, τὴν ἀρίστην, πρὸς ἣντινα ἔμελλον προσαγαγῶν αὐτήν, εἴ μοι ὁμολογήσειεν ἐκείνη καλῶς τεθεραπεῦσθαι τὴν ψυχὴν, εὖ εἴσεσθαι ὅτι ἰκανῶς ἔχω καὶ οὐδὲν με δεῖ ἄλλης βασάνου;

Καλλίκλης

[486ε] Πρὸς τί δὴ τοῦτο ἐρωτᾷς, ὦ Σώκρατες;

Σωκράτης

Ἐγὼ σοι ἐρῶ· νῦν οἶμαι ἐγὼ σοι ἐντετυχηκῶς τοιοῦτῳ ἐρμαίῳ ἐντετυχηκέναί.

Καλλίκλης

Τί δή;

Σωκράτης

Εὖ οἶδ' ὅτι, ἂν μοι σὺ ὁμολογήσῃς περὶ ὧν ἡ ἐμὴ ψυχὴ δοξάζει, ταῦτ' ἤδη ἐστὶν αὐτὰ τάληθῃ. Ἐννοῶ γὰρ [487α] ὅτι τὸν μέλλοντα βασανιεῖν ἰκανῶς ψυχῆς πέρι ὀρθῶς τε ζώσης καὶ μὴ τρία ἄρα δεῖ ἔχειν ἃ σὺ πάντα ἔχεις, ἐπιστήμην τε καὶ εὐνοίαν καὶ παρρησίαν. Ἐγὼ γὰρ πολλοῖς ἐντυγχάνω οἱ ἐμὲ οὐχ οἷοί τέ εἰσιν βασανίζειν διὰ τὸ μὴ σοφοὶ εἶναι ὥσπερ σὺ· ἔτεροι δὲ σοφοὶ μὲν εἰσιν, οὐκ ἐθέλουσιν δέ μοι λέγειν τὴν ἀλήθειαν διὰ τὸ μὴ κήδεσθαι μου ὥσπερ σὺ· τῷ δὲ ξένῳ τῷδε, Γοργίας τε καὶ Πῶλος, σοφῶ μὲν καὶ [487β] φίλῳ ἐστὸν ἐμῷ, ἐνδεεστέρω δὲ παρρησίας καὶ αἰσχυνητοτέρῳ μᾶλλον τοῦ δέοντος· πῶς γὰρ οὐ; Ὡ γέ εἰς τοσοῦτον αἰσχύνης ἐληλύθατον, ὥστε διὰ τὸ αἰσχύνεσθαι τολμᾷ ἑκάτερος αὐτῶν αὐτὸς αὐτῷ ἐναντία λέγειν ἐναντίον πολλῶν ἀνθρώπων, καὶ ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων. Σὺ δὲ ταῦτα πάντα ἔχεις ἃ οἱ ἄλλοι οὐκ ἔχουσιν· πεπαίδευσάί τε γὰρ ἰκανῶς, ὥς πολλοὶ ἂν φήσαιεν Ἀθηναίων, καὶ ἐμοὶ εἶ εὐνοῦς. [487γ] Τίνι τεκμηρίῳ χρῶμαι; Ἐγὼ σοι ἐρῶ. Οἶδα ὑμᾶς ἐγὼ, ὦ Καλλίκλεις, τέτταρας ὄντας κοινωνοὺς γεγονότας σοφίας, σέ τε καὶ Τείσανδρον τὸν Ἀφιδναῖον καὶ Ἄνδρωνα τὸν Ἀνδροτίωνος καὶ Ναυσικύδην τὸν Χολαργέα· καί ποτε ὑμῶν ἐγὼ ἐπήκουσα βουλευομένων μέχρι ὅποι τὴν σοφίαν ἀσκητέον εἶη, καὶ οἶδα ὅτι ἐνίκα ἐν ὑμῖν τοιάδε τις δόξα, μὴ προθυμεῖσθαι εἰς τὴν ἀκρίβειαν φιλοσοφεῖν, ἀλλὰ

εὐλαβεῖσθαι [487δ] παρεκελεύεσθε ἀλλήλοις ὅπως μὴ πέρα τοῦ δέοντος σοφώτεροι γενόμενοι λήσετε διαφθαρέντες. Ἐπειδὴ οὖν σου ἀκούω ταῦτά ἐμοὶ συμβουλευόντος ἄπερ τοῖς σεαυτοῦ ἑταιροτάτοις, ἱκανόν μοι τεκμήριόν ἐστιν ὅτι ὡς ἀληθῶς μοι εὖνους εἶ. Καὶ μὴν ὅτι γε οἶος παρρησιάζεσθαι καὶ μὴ αἰσχύνεσθαι, αὐτός τε φῆς καὶ ὁ λόγος ὃν ὀλίγον πρότερον ἔλεγες ὁμολογεῖ σοι. Ἔχει δὴ οὕτως δῆλον ὅτι τούτων πέρι νυνί· [487ε] ἐάν τι σὺ ἐν τοῖς λόγοις ὁμολογήσης μοι, βεβασανισμένον τοῦτ' ἤδη ἔσται ἱκανῶς ὑπ' ἐμοῦ τε καὶ σοῦ, καὶ οὐκέτι αὐτὸ δεήσει ἐπ' ἄλλην βάσανον ἀναφέρειν. Οὐ γὰρ ἂν ποτε αὐτὸ συνεχώρησας σὺ οὔτε σοφίας ἐνδεία οὔτ' αἰσχύνης περιουσία, οὐδ' αὖ ἀπατῶν ἐμὲ συγχωρήσας ἂν φίλος γάρ μοι εἶ, ὡς καὶ αὐτὸς φῆς. Τῷ ὄντι οὖν ἡ ἐμὴ καὶ ἡ σὴ ὁμολογία τέλος ἤδη ἔξει τῆς ἀληθείας. Πάντων δὲ καλλίστη ἐστὶν ἡ σκέψις, ᾧ Καλλιόκλεις, περὶ τούτων ὧν σὺ δὴ μοι ἐπετίμησας, ποῖόν τινα χρῆ εἶναι τὸν ἄνδρα καὶ τί [488α] ἐπιτηδεύειν καὶ μέχρι τοῦ, καὶ πρεσβύτερον καὶ νεώτερον ὄντα. Ἐγὼ γὰρ εἶ τι μὴ ὀρθῶς πράττω κατὰ τὸν βίον τὸν ἐμαυτοῦ, εἶ ἴσθι τοῦτο ὅτι οὐχ ἐκὼν ἐξαμαρτάνω ἀλλ' ἀμαθία τῆ ἐμῆ· σὺ οὖν, ὡσπερ ἤρξω νουθετεῖν με, μὴ ἀποστῆς, ἀλλ' ἱκανῶς μοι ἐνδειξαι τί ἔστιν τοῦτο ὃ ἐπιτηδευτέον μοι, καὶ τίνα τρόπον κτησαίμην ἂν αὐτό, καὶ ἐάν με λάβης νῦν μὲν σοι ὁμολογήσαντα, ἐν δὲ τῷ ὑστέρω χρόνῳ μὴ ταῦτά πράττοντα ἄπερ ὡμολόγησα, πάνυ με ἡγοῦ βλαῖκα εἶναι καὶ [488β] μηκέτι ποτέ με νουθετήσης ὕστερον, ὡς μηδενὸς ἄξιον ὄντα. Ἐξ ἀρχῆς δέ μοι ἐπανάλαβε πῶς φῆς τὸ δίκαιον ἔχειν καὶ σὺ καὶ Πίνδαρος τὸ κατὰ φύσιν; Ἄγειν βία τὸν κρείττω τὰ τῶν ἡττόνων καὶ ἄρχειν τὸν βελτίῳ τῶν χειρόνων καὶ πλέον ἔχειν τὸν ἀμείνω τοῦ φαυλοτέρου; Μή τι ἄλλο λέγεις τὸ δίκαιον εἶναι, ἢ ὀρθῶς μέμνημαι;

Καλλιόκλης

Ἄλλὰ ταῦτα ἔλεγον καὶ τότε καὶ νῦν λέγω.

Σωκράτης

Πότερον δὲ τὸν αὐτὸν βελτίῳ καλεῖς σὺ καὶ κρείττω; [488γ] Οὐδὲ γάρ τοι τότε οἶός τ' ἢ μαθεῖν σου τί ποτε λέγοις. Πότερον τοὺς ἰσχυροτέρους κρείττους καλεῖς καὶ δεῖ ἀκροᾶσθαι τοῦ ἰσχυροτέρου τοὺς ἀσθενεστέρους, οἷόν μοι δοκεῖς καὶ τότε ἐνδείκνυσθαι, ὡς αἱ μεγάλαι πόλεις ἐπὶ τὰς σμικρὰς κατὰ τὸ φύσει δίκαιον ἔρχονται, ὅτι κρείττους εἰσὶν καὶ ἰσχυρότεραι, ὡς τὸ κρείττον καὶ τὸ ἰσχυρότερον καὶ βέλτιον ταῦτόν ὄν, ἢ ἔστι βελτίῳ μὲν εἶναι, ἡττω δὲ καὶ ἀσθενέστερον, καὶ κρείττω μὲν εἶναι, μοχθηρότερον δέ· ἢ ὁ αὐτὸς [488δ] ὄρος ἐστὶν τοῦ βελτίονος καὶ τοῦ κρείττονος; Τοῦτό μοι αὐτὸ σαφῶς διόρισον, ταῦτόν ἢ ἕτερόν ἐστιν τὸ κρείττον καὶ τὸ βέλτιον καὶ τὸ ἰσχυρότερον;

Καλλιόκλης

Ἄλλ' ἐγὼ σοι σαφῶς λέγω, ὅτι ταῦτόν ἐστιν.

Σωκράτης

Οὐκοῦν οἱ πολλοὶ τοῦ ἐνός κρείττους εἰσὶν κατὰ φύσιν; Οἷ δὴ καὶ τοὺς νόμους τίθενται ἐπὶ τῷ ἐνί, ὥσπερ καὶ σὺ ἄρτι ἔλεγες.

Καλλίκλης

Πῶς γὰρ οὐ;

Σωκράτης

Τὰ τῶν πολλῶν ἄρα νόμιμα τὰ τῶν κρειττόνων ἐστίν.

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

[488ε] Οὐκοῦν τὰ τῶν βελτιόνων; Οἷ γὰρ κρείττους βελτίους πολὺ κατὰ τὸν σὸν λόγον.

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν τὰ τούτων νόμιμα κατὰ φύσιν καλά, κρειττόνων γε ὄντων;

Καλλίκλης

Φημί.

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν οἱ πολλοὶ νομίζουσιν οὕτως, ὡς ἄρτι αὖ σὺ ἔλεγες, δίκαιον εἶναι τὸ ἴσον ἔχειν καὶ αἴσχιον τὸ ἀδικεῖν [489α] τοῦ ἀδικεῖσθαι; Ἔστιν ταῦτα ἢ οὐ; Καὶ ὅπως μὴ ἀλώση ἐνταῦθα σὺ αὖ αἰσχυρόμενος. Νομίζουσιν, ἢ οὐ, οἱ πολλοὶ τὸ ἴσον ἔχειν ἀλλ' οὐ τὸ πλέον δίκαιον εἶναι, καὶ αἴσχιον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι; Μὴ φθόνει μοι ἀποκρίνασθαι τοῦτο, Καλλίκλεις, ἴν', ἐάν μοι ὁμολογήσης, βεβαιώσωμαι ἤδη παρὰ σοῦ, ἄτε ἱκανοῦ ἀνδρὸς διαγῶναι ὁμολογηκός.

Καλλίκλης

Ἄλλ' οἷ γε πολλοὶ νομίζουσιν οὕτως.

Σωκράτης

Οὐ νόμῳ ἄρα μόνον ἐστὶν αἴσχιον τὸ ἀδικεῖν τοῦ [489β] ἀδικεῖσθαι, οὐδὲ δίκαιον τὸ ἴσον ἔχειν, ἀλλὰ καὶ φύσει· ὥστε κινδυνεύεις οὐκ ἀληθῆ λέγειν ἐν τοῖς πρόσθεν οὐδὲ ὀρθῶς ἐμοῦ

κατηγορεῖν λέγων ὅτι ἐναντίον ἐστὶν ὁ νόμος καὶ ἡ φύσις, ἃ δὴ καὶ ἐγὼ γνοῦς κακουργῶ ἐν τοῖς λόγοις, ἐὰν μὲν τις κατὰ φύσιν λέγη, ἐπὶ τὸν νόμον ἄγων, ἐὰν δέ τις κατὰ νόμον, ἐπὶ τὴν φύσιν.

Καλλίκλης

Οὐτοσὶ ἀνὴρ οὐ παύσεται φλυαρῶν. Εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, οὐκ αἰσχύνῃ τηλικούτος ὢν ὀνόματα θηρεύων, καὶ [489γ] ἐὰν τις ῥήματι ἀμάρτη, ἔρμαιον τοῦτο ποιούμενος; Ἐμὲ γὰρ οἶει ἄλλο τι λέγειν τὸ κρεῖττους εἶναι ἢ τὸ βελτίους; Οὐ πάλαι σοι λέγω ὅτι ταυτόν φημι εἶναι τὸ βέλτιον καὶ τὸ κρεῖττον; Ἦ οἶει με λέγειν, ἐὰν συρφετὸς συλλεγῆ δούλων καὶ παντοδαπῶν ἀνθρώπων μηδενὸς ἀξίων πλὴν ἴσως τῷ σώματι ἰσχυρίσασθαι, καὶ οὗτοι φῶσιν, αὐτὰ ταῦτα εἶναι νόμιμα;

Σωκράτης

Εἶεν, ὦ σοφώτατε Καλλίκλεις· οὕτω λέγεις;

Καλλίκλης

Πάνυ μὲν οὖν.

Σωκράτης

[489δ] Ἄλλ' ἐγὼ μὲν, ὦ δαιμόνιε, καὶ αὐτὸς πάλαι τοπάζω τοιοῦτόν τί σε λέγειν τὸ κρεῖττον, καὶ ἀνερωτῶ γλιχόμενος σαφῶς εἰδέναι ὅτι λέγεις. Οὐ γὰρ δήπου σύ γε τοὺς δύο βελτίους ἡγῆ τοῦ ἑνός, οὐδὲ τοὺς σοὺς δούλους βελτίους σοῦ, ὅτι ἰσχυρότεροί εἰσιν ἢ σύ. Ἄλλὰ πάλιν ἐξ ἀρχῆς εἰπέ τί ποτε λέγεις τοὺς βελτίους, ἐπειδὴ οὐ τοὺς ἰσχυροτέρους. Καὶ ὦ θαυμάσιε πρῶτερόν με προδίδασκε, ἵνα μὴ ἀποφοιτήσω παρὰ σοῦ.

Καλλίκλης

[489ε] Εἰρωνεύη, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης

Μὰ τὸν Ζῆθον, ὦ Καλλίκλεις, ὧ σὺ χρώμενος πολλὰ νυνδὴ εἰρωνεύου πρὸς με· ἀλλ' ἴθι εἰπέ, τίνας λέγεις τοὺς βελτίους εἶναι;

Καλλίκλης

Τοὺς ἀμείνους ἔγωγε.

Σωκράτης

Ὅραξ ἄρα ὅτι σὺ αὐτὸς ὀνόματα λέγεις, δηλοῖς δὲ οὐδέν; Οὐκ ἔρεῖς, τοὺς βελτίους καὶ κρεῖττους πότερον τοὺς φρονιμωτέρους λέγεις ἢ ἄλλους τινάς;

Καλλίκλης

Ἄλλὰ ναὶ μὰ Δία τούτους λέγω, καὶ σφόδρα γε.

Σωκράτης

[490α] Πολλάκις ἄρα εἷς φρονῶν μυρίων μὴ φρονούντων κρείττων ἐστὶν κατὰ τὸν σὸν λόγον, καὶ τοῦτον ἄρχειν δεῖ, τοὺς δ' ἄρχεσθαι, καὶ πλεον ἔχειν τὸν ἄρχοντα τῶν ἀρχομένων· τοῦτο γάρ μοι δοκεῖς βούλεσθαι λέγειν—καὶ οὐ ῥήματι θηρεύω—εἰ ὁ εἷς τῶν μυρίων κρείττων.

Καλλίκλης

Ἄλλὰ ταῦτ' ἔστιν ἃ λέγω. Τοῦτο γὰρ οἶμαι ἐγὼ τὸ δίκαιον εἶναι φύσει, τὸ βελτίω ὄντα καὶ φρονιμώτερον καὶ ἄρχειν καὶ πλεον ἔχειν τῶν φαυλοτέρων.

Σωκράτης

[490β] Ἔχε δὴ αὐτοῦ. Τί ποτε αὖ νῦν λέγεις; Ἐὰν ἐν τῷ αὐτῷ ὤμεν, ὡσπερ νῦν, πολλοὶ ἀθρόοι, καὶ ἡμῖν ἢ ἐν κοινῷ πολλὰ σιτία καὶ ποτά, ὤμεν δὲ παντοδαποί, οἱ μὲν ἰσχυροί, οἱ δ' ἀσθενεῖς, εἷς δὲ ἡμῶν ἢ φρονιμώτερος περὶ ταῦτα, ἰατρὸς ὢν, ἢ δέ, οἷον εἰκόσ, τῶν μὲν ἰσχυρότερος, τῶν δὲ ἀσθενέστερος, ἄλλο τι ἢ οὗτος, φρονιμώτερος ἡμῶν ὢν, βελτίων καὶ κρείττων ἔσται εἰς ταῦτα;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

[490γ] Ἦ οὖν τούτων τῶν σιτίων πλεον ἡμῶν ἐκτέον αὐτῷ, ὅτι βελτίων ἐστίν, ἢ τῷ μὲν ἄρχειν πάντα ἐκεῖνον δεῖ νέμειν, ἐν τῷ δὲ ἀναλίσκειν τε αὐτὰ καὶ καταχρῆσθαι εἰς τὸ ἑαυτοῦ σῶμα οὐ πλεονεκτικόν, εἰ μὴ μέλλει ζημιοῦσθαι, ἀλλὰ τῶν μὲν πλεον, τῶν δ' ἔλαττον ἐκτέον· ἐὰν δὲ τύχη πάντων ἀσθενέστατος ὢν, πάντων ἐλάχιστον τῷ βελτίστῳ, ὦ Καλλίκλεις; Οὐχ οὕτως, ὠγαθέ;

Καλλίκλης

Περὶ σιτία, λέγεις, καὶ ποτά καὶ ἰατροῦς καὶ φλυαρίας [490δ] ἐγὼ δὲ οὐ ταῦτα λέγω.

Σωκράτης

Πότερον οὐ τὸν φρονιμώτερον βελτίω λέγεις; Φάθι ἢ μή.

Καλλίκλης

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Ἄλλ' οὐ τὸν βελτίω πλέον δεῖν ἔχειν;

Καλλίκλης

Οὐ σιτίων γε οὐδὲ ποτῶν.

Σωκράτης

Μανθάνω, ἀλλ' ἴσως ἱματίων, καὶ δεῖ τὸν ὑφαντικώτατον μέγιστον ἱμάτιον ἔχειν καὶ πλεῖστα καὶ κάλλιστα ἀμπεχόμενον περιέναι;

Καλλίκλης

Ποίων ἱματίων;

Σωκράτης

Ἄλλ' εἰς ὑποδήματα δῆλον ὅτι δεῖ πλεονεκτεῖν τὸν [490ε] φρονιμώτατον εἰς ταῦτα καὶ βέλτιστον. Τὸν σκυτοτόμον ἴσως μέγιστα δεῖ ὑποδήματα καὶ πλεῖστα ὑποδεδεμένον περιπατεῖν.

Καλλίκλης

Ποῖα ὑποδήματα; Φλυαρεῖς ἔχων.

Σωκράτης

Ἄλλ' εἰ μὴ τὰ τοιαῦτα λέγεις, ἴσως τὰ τοιάδε· οἷον γεωργικὸν ἄνδρα περὶ γῆν φρόνιμόν τε καὶ καλὸν καὶ ἀγαθόν, τοῦτον δὴ ἴσως δεῖ πλεονεκτεῖν τῶν σπερμάτων καὶ ὡς πλείστῳ σπέρματι χρῆσθαι εἰς τὴν αὐτοῦ γῆν.

Καλλίκλης

Ὡς ἀεὶ ταῦτά λέγεις, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης

Οὐ μόνον γε, ὦ Καλλίκλεις, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν.

Καλλίκλης

[491α] Νῆ τοὺς θεοὺς, ἀτεχνῶς γε ἀεὶ σκυτέας τε καὶ κναφέας καὶ μαγεῖρους λέγων καὶ ἰατροὺς οὐδὲν παύη, ὡς περὶ τούτων ἡμῖν ὄντα τὸν λόγον.

Σωκράτης

Οὐκοῦν σὺ ἐρεῖς περὶ τίνων ὁ κρείττων τε καὶ φρονιμώτερος πλέον ἔχων δικαίως πλεονεκτεῖ; Ἡ οὔτε ἐμοῦ ὑποβάλλοντος ἀνέξῃ οὔτ' αὐτὸς ἐρεῖς;

Καλλίκλης

Ἄλλ' ἔγωγε καὶ πάλαι λέγω. Πρῶτον μὲν τοὺς κρείττους οἱ εἰσιν οὐ σκυτοτόμους λέγω οὐδὲ μαγείρους, ἀλλ' [491β] οἱ ἂν εἰς τὰ τῆς πόλεως πράγματα φρόνιμοι ᾧσιν, ὄντινα ἂν τρόπον εὔ οἰκοῖτο, καὶ μὴ μόνον φρόνιμοι, ἀλλὰ καὶ ἀνδρεῖοι, ἱκανοὶ ὄντες ἅ ἂν νοήσωσιν ἐπιτελεῖν, καὶ μὴ ἀποκάμνωσι διὰ μαλακίαν τῆς ψυχῆς.

Σωκράτης

Ὅρᾳς, ᾧ βέλτιστε Καλλίκλεις, ὡς οὐ ταυτὰ σύ τ' ἐμοῦ κατηγορεῖς καὶ ἐγὼ σοῦ; Σὺ μὲν γὰρ ἐμὲ φῆς ἀεὶ ταυτὰ λέγειν, καὶ μέμφη μοι ἐγὼ δὲ σοῦ τούναντίον, ὅτι οὐδέποτε ταυτὰ λέγεις περὶ τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ τοτὲ μὲν τοὺς [491γ] βελτίους τε καὶ κρείττους τοὺς ἰσχυροτέρους ὠρίζου, αὐθις δὲ τοὺς φρονημωτέρους, νῦν δ' αὖ ἕτερόν τι ἤκεις ἔχων· ἀνδρειότεροί τινες ὑπὸ σοῦ λέγονται οἱ κρείττους καὶ οἱ βελτίους. Ἄλλ', ὠγαθέ, εἰπὼν ἀπαλλάγηθι τίνας ποτὲ λέγεις τοὺς βελτίους τε καὶ κρείττους καὶ εἰς ὅτι.

Καλλίκλης

Ἄλλ' εἴρηκά γε ἔγωγε τοὺς φρονίμους εἰς τὰ τῆς πόλεως πράγματα καὶ ἀνδρείους. Τούτους γὰρ [491δ] προσήκει τῶν πόλεων ἄρχειν, καὶ τὸ δίκαιον τοῦτ' ἐστίν, πλεον ἔχειν τούτους τῶν ἄλλων, τοὺς ἄρχοντας τῶν ἀρχομένων.

Σωκράτης

Τί δέ; Αὐτῶν, ᾧ ἑταῖρε, τί; Ἦ τι ἄρχοντας ἢ ἀρχομένους;

Καλλίκλης

Πῶς λέγεις;

Σωκράτης

Ἐνα ἕκαστον λέγω αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄρχοντα· ἢ τοῦτο μὲν οὐδὲν δεῖ, αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄρχειν, τῶν δὲ ἄλλων;

Καλλίκλης

Πῶς ἑαυτοῦ ἄρχοντα λέγεις;

Σωκράτης

Οὐδὲν ποικίλον ἀλλ' ὥσπερ οἱ πολλοί, σώφρονα ὄντα καὶ ἐγκρατῆ αὐτὸν ἑαυτοῦ, τῶν ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν [491ε] ἄρχοντα τῶν ἐν ἑαυτῷ.

Καλλίκλης

Ὡς ἡδὺς εἶ· τοὺς ἡλιθίους λέγεις τοὺς σώφρονας.

Σωκράτης

Πῶς γὰρ οὐ; Οὐδείς ὅστις οὐκ ἂν γνοίῃ ὅτι οὐ τοῦτο λέγω.

Καλλίκλης

Πάνυ γε σφόδρα, ὦ Σώκρατες. Ἐπεὶ πῶς ἂν εὐδαίμων γένοιτο ἄνθρωπος δουλεύων ὄτρωον; Ἄλλὰ τοῦτ' ἐστὶν τὸ κατὰ φύσιν καλὸν καὶ δίκαιον, ὃ ἐγὼ σοι νῦν παρρησιαζόμενος λέγω, ὅτι δεῖ τὸν ὀρθῶς βιωσόμενον τὰς μὲν ἐπιθυμίας τὰς ἑαυτοῦ ἔαν ὡς μεγίστας εἶναι καὶ μὴ κολάζειν, [492α] ταύταις δὲ ὡς μεγίσταις οὔσαις ἱκανὸν εἶναι ὑπηρετεῖν δι' ἀνδρείαν καὶ φρόνησιν, καὶ ἀποπιμπλάναι ὧν ἂν αἰεὶ ἡ ἐπιθυμία γίγνηται. Ἄλλὰ τοῦτ' οἶμαι τοῖς πολλοῖς οὐ δυνατόν· ὅθεν ψέγουσιν τοὺς τοιοῦτους δι' αἰσχύνην, ἀποκρυπτόμενοι τὴν αὐτῶν ἀδυναμίαν, καὶ αἰσχρὸν δὴ φασιν εἶναι τὴν ἀκολασίαν, ὅπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐγὼ ἔλεγον, δουλούμενοι τοὺς βελτίους τὴν φύσιν ἀνθρώπους, καὶ αὐτοὶ οὐ δυνάμενοι ἐκπορίζεσθαι ταῖς ἡδοναῖς πλήρως ἐπαινοῦσιν τὴν σωφροσύνην [492β] καὶ τὴν δικαιοσύνην διὰ τὴν αὐτῶν ἀνανδρίαν. Ἐπεὶ ὅσοις ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρξεν ἡ βασιλέων ὑέσιν εἶναι ἢ αὐτοὺς τῇ φύσει ἱκανοὺς ἐκπορίσασθαι ἀρχὴν τινα ἢ τυραννίδα ἢ δυναστείαν, τί ἂν τῇ ἀληθείᾳ αἰσχίον καὶ κάκιον εἴη σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης τούτοις τοῖς ἀνθρώποις, οἷς ἐξὸν ἀπολαύειν τῶν ἀγαθῶν καὶ μηδενὸς ἐμποδῶν ὄντος, αὐτοὶ ἑαυτοῖς δεσπότην ἐπαγάγοιντο τὸν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων νόμον τε καὶ λόγον καὶ ψόγον; ἢ πῶς οὐκ ἂν ἄθλιοι γεγονότες [492γ] εἶεν ὑπὸ τοῦ καλοῦ τοῦ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς σωφροσύνης, μηδὲν πλέον νέμοντες τοῖς φίλοις τοῖς αὐτῶν ἢ τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ταῦτα ἄρχοντες ἐν τῇ ἑαυτῶν πόλει; Ἄλλὰ τῇ ἀληθείᾳ, ὦ Σώκρατες, ἦν φῆς σὺ διώκειν, ὧδ' ἔχει· τρυφή καὶ ἀκολασία καὶ ἐλευθερία, ἐὰν ἐπικουρίαν ἔχη, τοῦτ' ἐστὶν ἀρετὴ τε καὶ εὐδαιμονία, τὰ δὲ ἄλλα ταῦτ' ἐστὶν τὰ καλλωπίσματα, τὰ παρὰ φύσιν συνθήματα ἀνθρώπων, φλυαρία καὶ οὐδενὸς ἄξια.

Σωκράτης

[492δ] Οὐκ ἀγεννῶς γε, ὦ Καλλίκλεις, ἐπεξέρχη τῷ λόγῳ παρρησιαζόμενος· σαφῶς γὰρ σὺ νῦν λέγεις ἃ οἱ ἄλλοι διανοοῦνται μὲν, λέγειν δὲ οὐκ ἐθέλουσιν. Δέομαι οὖν ἐγὼ σου μηδενὶ τρόπῳ ἀνεῖναι, ἵνα τῷ ὄντι κατάδηλον γένηται πῶς βιωτέον. Καί μοι λέγε· τὰς μὲν ἐπιθυμίας φῆς οὐ κολαστέον, εἰ μέλλει τις οἷον δεῖ εἶναι, ἐῶντα δὲ αὐτὰς ὡς μεγίστας πλήρως αὐταῖς ἀμόθεν γέ ποθεν ἐτοιμάζειν, καὶ [492ε] τοῦτο εἶναι τὴν ἀρετὴν;

Καλλίκλης

Φημὶ ταῦτα ἐγώ.

Σωκράτης

Οὐκ ἄρα ὀρθῶς λέγονται οἱ μηδενὸς δεόμενοι εὐδαίμονες εἶναι.

Καλλίκλης

Οἱ λίθοι γὰρ ἂν οὕτω γε καὶ οἱ νεκροὶ εὐδαιμονέστατοι εἶεν.

Σωκράτης

Ἄλλα μὲν δὴ καὶ ὥς γε σὺ λέγεις δεινὸς ὁ βίος. Οὐ γὰρ τοι θαυμάζοιμι ἂν εἰ Εὐριπίδης ἀληθῆ ἐν τοῖσδε λέγει, λέγων· «Τίς δ' οἶδεν, εἰ τὸ ζῆν μὲν ἐστι κατθανεῖν, τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν;» [493α] Καὶ ἡμεῖς τῷ ὄντι ἴσως τέθναμεν· ἤδη γὰρ του ἔγωγε καὶ ἤκουσα τῶν σοφῶν ὡς νῦν ἡμεῖς τέθναμεν καὶ τὸ μὲν σῶμά ἐστιν ἡμῖν σῆμα, τῆς δὲ ψυχῆς τοῦτο ἐν ᾧ ἐπιθυμῖαι εἰσὶ τυγχάνει ὃν οἶον ἀναπείθεσθαι καὶ μεταπίπτειν ἄνω κάτω, καὶ τοῦτο ἄρα τις μυθολογῶν κομψὸς ἀνὴρ, ἴσως Σικελὸς τις ἢ Ἴταλικός, παράγων τῷ ὀνόματι διὰ τὸ πιθανόν τε καὶ πειστικὸν ὠνόμασε Πίθον, τοὺς δὲ ἀνοήτους ἀμύητους, [493β] τῶν δ' ἀνοήτων τοῦτο τῆς ψυχῆς οὗ αἰ ἐπιθυμῖαι εἰσὶ, τὸ ἀκόλαστον αὐτοῦ καὶ οὐ στεγανόν, ὡς τετρημένος εἶη Πίθος, διὰ τὴν ἀπληστίαν ἀπεικάσας. Τούναντίον δὴ οὗτος σοί, ᾧ Καλλίκλεις, ἐνδείκνυται ὡς τῶν ἐν Ἄιδου—τὸ αἰδὲς δὴ λέγων—οὗτοι ἀθλιώτατοι ἂν εἶεν, οἱ ἀμύητοι, καὶ φοροῖεν εἰς τὸν τετρημένον Πίθον ὕδωρ ἐτέρω τοιοῦτῳ τετρημένῳ κοσκίνῳ. Τὸ δὲ κόσκινον ἄρα λέγει, ὡς ἔφη ὁ πρὸς ἐμὲ [493γ] λέγων, τὴν ψυχὴν εἶναι· τὴν δὲ ψυχὴν κοσκίνῳ ἀπήκασεν τὴν τῶν ἀνοήτων ὡς τετρημένην, ἅτε οὐ δυναμένην στέγειν δι' ἀπιστίαν τε καὶ λήθην. Ταῦτ' ἐπεικῶς μὲν ἐστὶν ὑπὸ τι ἄτοπα, δηλοῖ μὲν ὁ ἐγὼ βούλομαί σοι ἐνδειξάμενος, ἐάν πως οἶός τε ᾧ, πείσαι μεταθέσθαι, ἀντὶ τοῦ ἀπλήστως καὶ ἀκολάστως ἔχοντος βίου τὸν κοσμίως καὶ τοῖς ἀεὶ παροῦσιν ἰκανῶς καὶ ἐξαρκούντως ἔχοντα βίον ἐλέσθαι. Ἄλλα πότερον [493δ] πείθω τί σε καὶ μετατίθεσθαι εὐδαιμονεστέρους εἶναι τοὺς κοσμίους τῶν ἀκολάστων, ἢ οὐδ' ἂν ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα μυθολογῶ, οὐδέν τι μᾶλλον μεταθήσει;

Καλλίκλης

Τοῦτ' ἀληθέστερον εἴρηκας, ᾧ Σώκρατες.

Σωκράτης

Φέρε δὴ, ἄλλην σοι εἰκόνα λέγω ἐκ τοῦ αὐτοῦ γυμνασίου τῇ νῦν. Σκόπει γὰρ εἰ τοιόνδε λέγεις περὶ τοῦ βίου ἐκατέρου, τοῦ τε σώφρονος καὶ τοῦ ἀκολάστου, οἶον εἰ δυοῖν ἀνδροῖν ἐκατέρῳ Πίθοι πολλοὶ εἶεν καὶ τῷ μὲν [493ε] ἐτέρῳ ὑγιεῖς καὶ πλήρεις, ὁ μὲν οἴνου, ὁ δὲ μέλιτος, ὁ δὲ γάλακτος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ πολλῶν,νάματα δὲ σπάνια καὶ χαλεπὰ ἐκάστου τούτων εἶη καὶ μετὰ πολλῶν πόνων καὶ χαλεπῶν ἐκποριζόμενα· ὁ μὲν οὖν ἕτερος πληρωσάμενος μήτ' ἐποχετεύοι μήτε τι φροντίζοι, ἀλλ' ἔνεκα τούτων ἡσυχίαν ἔχοι· τῷ δ' ἐτέρῳ τὰ μὲννάματα, ὡσπερ καὶ ἐκείνῳ, δυνατὰ μὲν πορίζεσθαι, χαλεπὰ δέ, τὰ δ' ἀγγεῖα τετρημένα καὶ σαθρά, ἀναγκάζοιτο δ' ἀεὶ καὶ νύκτα καὶ [494α] ἡμέραν πιμπλάναι αὐτά, ἢ τὰς ἐσχάτας λυποῖτο λύπας· ἄρα τοιοῦτου ἐκατέρου ὄντος τοῦ βίου, λέγεις τὸν τοῦ ἀκολάστου εὐδαιμονεστέρων εἶναι ἢ τὸν τοῦ κοσμίου; Πείθω τί σε ταῦτα λέγων συγχωρῆσαι τὸν κόσμιον βίον τοῦ ἀκολάστου ἀμείνω εἶναι, ἢ οὐ πείθω;

Καλλίκλης

Οὐ πείθεις, ὦ Σώκρατες. Τῷ μὲν γὰρ πληρωσαμένῳ ἐκείνῳ οὐκέτ' ἔστιν ἡδονὴ οὐδεμία, ἀλλὰ τοῦτ' ἔστιν, ὃ νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον, τὸ ὡσπερ λίθον ζῆν, ἐπειδὰν [494β] πληρώσῃ, μήτε χαίροντα ἔτι μήτε λυπούμενον. Ἄλλ' ἐν τούτῳ ἔστιν τὸ ἡδέως ζῆν, ἐν τῷ ὡς πλεῖστον ἐπιρρεῖν.

Σωκράτης

Οὐκοῦν ἀνάγκη γ', ἂν πολὺ ἐπιρρέῃ, πολὺ καὶ τὸ ἀπίον εἶναι, καὶ μεγάλ' ἄττα τὰ τρήματα εἶναι ταῖς ἐκροαῖς;

Καλλίκλης

Πάνυ μὲν οὖν.

Σωκράτης

Χαραδριοῦ τινα αὖ σὺ βίον λέγεις, ἀλλ' οὐ νεκροῦ οὐδὲ λίθου. Καί μοι λέγε· τὸ τοιόνδε λέγεις οἷον πεινῆν καὶ πεινῶντα ἐσθίειν;

Καλλίκλης

Ἔγωγε.

Σωκράτης

[494γ] Καὶ διψῆν γε καὶ διψῶντα πίνειν;

Καλλίκλης

Λέγω, καὶ τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ἀπάσας ἔχοντα καὶ δυνάμενον πληροῦντα χαίροντα εὐδαιμόνως ζῆν.

Σωκράτης

Εὖγε, ὦ βέλτιστε· διατέλει γὰρ ὡσπερ ἦρξω, καὶ ὅπως μὴ ἀπαισχυνῆ. Δεῖ δέ, ὡς ἔοικε, μὴδ' ἐμὲ ἀπαισχυνθῆναι. Καὶ πρῶτον μὲν εἶπε εἰ καὶ ψωρῶντα καὶ κνησιῶντα, ἀφθόνως ἔχοντα τοῦ κνησθαι, κνώμενον διατελοῦντα τὸν βίον εὐδαιμόνως ἔστι ζῆν.

Καλλίκλης

[494δ] Ὡς ἄτοπος εἶ, ὦ Σώκρατες, καὶ ἀτεχνῶς δημηγόρος.

Σωκράτης

Τοιγάρτοι, ὦ Καλλίκλει, Πῶλον μὲν καὶ Γοργίαν καὶ ἐξέπληξα καὶ αἰσχύνεσθαι ἐποίησα, σὺ δὲ οὐ μὴ ἐκπλαγῆς οὐδὲ μὴ αἰσχυνθῆς ἀνδρεῖος γὰρ εἶ. Ἄλλ' ἀποκρίνου μόνον.

Καλλίκλης

Φημί τοίνυν καὶ τὸν κνώμενον ἠδέως ἂν βιῶναι.

Σωκράτης

Οὐκοῦν εἴπερ ἠδέως, καὶ εὐδαιμόνως;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

[494ε] Πότερον εἰ τὴν κεφαλὴν μόνον κνησιῶ—ἢ ἔτι τί σε ἐρωτῶ; Ὅρα, ὦ Καλλίκλεις, τί ἀποκρινῆ, ἐάν τις σε τὰ ἐχόμενα τούτοις ἐφεξῆς ἅπαντα ἐρωτᾷ. Καὶ τούτων τοιούτων ὄντων κεφάλαιον, ὁ τῶν κιναιδῶν βίος, οὗτος οὐ δεινὸς καὶ αἰσχρὸς καὶ ἄθλιος; Ἡ τούτους τολμήσεις λέγειν εὐδαιμόνας εἶναι, ἐὰν ἀφθόνως ἔχωσιν ὧν δέονται;

Καλλίκλης

Οὐκ αἰσχύνῃ εἰς τοιαῦτα ἄγων, ὦ Σώκρατες, τοὺς λόγους;

Σωκράτης

Ἡ γὰρ ἐγὼ ἄγω ἐνταῦθα, ὦ γενναῖε, ἢ ἐκεῖνος ὃς ἂν φῆ ἀνέδην οὕτω τοὺς χαίροντας, ὅπως ἂν χαίρωσιν, [495α] εὐδαιμόνας εἶναι, καὶ μὴ διορίζεται τῶν ἡδονῶν ὅποια ἀγαθαὶ καὶ κακαί; Ἄλλ' ἔτι καὶ νῦν λέγε πότερον φῆς εἶναι τὸ αὐτὸ ἡδὺ καὶ ἀγαθόν, ἢ εἶναι τι τῶν ἡδέων ὃ οὐκ ἔστιν ἀγαθόν;

Καλλίκλης

Ἦνα δὴ μοι μὴ ἀνομολογούμενος ἦ ὁ λόγος, ἐὰν ἕτερον φήσω εἶναι, τὸ αὐτὸ φημι εἶναι.

Σωκράτης

Διαφθείρεις, ὦ Καλλίκλεις, τοὺς πρώτους λόγους, καὶ οὐκ ἂν ἔτι μετ' ἐμοῦ ἰκανῶς τὰ ὄντα ἐξετάζοις, εἴπερ παρὰ τὰ δοκοῦντα σαυτῷ ἐρεῖς.

Καλλίκλης

[495β] Καὶ γὰρ σύ, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης

Οὐ τοίνυν ὀρθῶς ποιῶ οὔτ' ἐγὼ, εἴπερ ποιῶ τοῦτο, οὔτε σύ. Ἄλλ', ὦ μακάριε, ἄθρει μὴ οὐ τοῦτο ἦ τὸ ἀγαθόν, τὸ πάντως χαίρειν· ταυτὰ τε γὰρ τὰ νυνδὴ αἰνιχθέντα πολλὰ καὶ αἰσχρὰ φαίνεται συμβαίνοντα, εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει, καὶ ἄλλα πολλὰ.

Καλλίκλης

Ὡς σύ γε οἶει, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης

Σὺ δὲ τῷ ὄντι, ὦ Καλλίκλεις, ταῦτα ἰσχυρίζῃ;

Καλλίκλης

Ἔγωγε.

Σωκράτης

[495γ] Ἐπιχειρῶμεν ἄρα τῷ λόγῳ ὡς σοῦ σπουδάζοντος;

Καλλίκλης

Πάνυ γε σφόδρα.

Σωκράτης

ἴθι δὴ μοι, ἐπειδὴ οὕτω δοκεῖ, διελοῦ τάδε ἐπιστήμην που καλεῖς τι;

Καλλίκλης

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Οὐ καὶ ἀνδρείαν νυνδὴ ἔλεγές τινα εἶναι μετὰ ἐπιστήμης;

Καλλίκλης

Ἔλεγον γάρ.

Σωκράτης

Ἄλλο τι οὖν ὡς ἕτερον τὴν ἀνδρείαν τῆς ἐπιστήμης δύο ταῦτα ἔλεγες;

Καλλίκλης

Σφόδρα γε.

Σωκράτης

Τί δέ; Ἡδονὴν καὶ ἐπιστήμην ταῦτὸν ἢ ἕτερον;

Καλλίκλης

[495δ] Ἐτερον δήπου, ὦ σοφώτατε σύ.

Σωκράτης

Ἦ καὶ ἀνδρείαν ἐτέραν ἡδονῆς;

Καλλίκλης

Πῶς γὰρ οὐ;

Σωκράτης

Φέρε δὴ ὅπως μεμνησόμεθα ταῦτα, ὅτι Καλλικλῆς ἔφη Ἀχαρνεὺς ἡδὺ μὲν καὶ ἀγαθὸν ταῦτόν εἶναι, ἐπιστήμην δὲ καὶ ἀνδρείαν καὶ ἀλλήλων καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἕτερον.

Καλλίκλης

Σωκράτης δὲ γε ἡμῖν ὁ Ἄλωπεκῆθεν οὐχ ὁμολογεῖ ταῦτα. Ἦ ὁμολογεῖ;

Σωκράτης

[495ε] Οὐχ ὁμολογεῖ· οἶμαι δὲ γε οὐδὲ Καλλικλῆς, ὅταν αὐτὸς αὐτὸν θεάσῃται ὀρθῶς. Εἰπέ γάρ μοι, τοὺς εὖ πράττοντας τοῖς κακῶς πράττουσιν οὐ τὸναντίον ἡγῆ πάθος πεπονθέναι;

Καλλίκλης

Ἦ ἔγωγε.

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν, εἴπερ ἐναντία ἐστὶν ταῦτα ἀλλήλοις, ἀνάγκη περὶ αὐτῶν ἔχειν ὥσπερ περὶ ὑγείας ἔχει καὶ νόσου; Οὐ γὰρ ἅμα δήπου ὑγιαίνει τε καὶ νοσεῖ ὁ ἄνθρωπος, οὐδὲ ἅμα ἀπαλλάττεται ὑγείας τε καὶ νόσου.

Καλλίκλης

Πῶς λέγεις;

Σωκράτης

Οἷον περὶ ὅτου βούλει τοῦ σώματος ἀπολαβῶν [496α] σκόπει. Νοσεῖ που ἄνθρωπος ὀφθαλμούς, ᾧ ὄνομα ὀφθαλμία;

Καλλίκλης

Πῶς γὰρ οὐ;

Σωκράτης

Οὐ δήπου καὶ ὑγιαίνει γε ἅμα τοὺς αὐτούς;

Καλλίκλης

Οὐδ' ὀπωστιοῦν.

Σωκράτης

Τί δὲ ὅταν τῆς ὀφθαλμίας ἀπαλλάττηται; Ἴρα τότε καὶ τῆς ὑγείας ἀπαλλάττεται τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τελευτῶν ἅμα ἀμφοτέρων ἀπήλλακται;

Καλλίκλης

Ἦκιστά γε.

Σωκράτης

Θαυμάσιον γὰρ [496β] οἶμαι καὶ ἄλογον γίγνεται· ἦ γάρ;

Καλλίκλης

Σφόδρα γε.

Σωκράτης

Ἄλλ' ἐν μέρει οἶμαι ἐκάτερον καὶ λαμβάνει καὶ ἀπολλύει;

Καλλίκλης

Φημί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ ἰσχὺν καὶ ἀσθένειαν ὡσαύτως;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Καὶ τάχος καὶ βραδυτῆτα;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Ἦ καὶ τὰγαθὰ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὰναντία τούτων, κακά τε καὶ ἀθλιότητα, ἐν μέρει λαμβάνει καὶ ἐν μέρει ἀπαλλάττεται ἐκατέρου;

Καλλίκλης

Πάντως δήπου.

Σωκράτης

[496γ] Ἐὰν εὐρωμεν ἄρα ἅττα ὧν ἅμα τε ἀπαλλάττεται ἄνθρωπος καὶ ἅμα ἔχει, δῆλον ὅτι ταῦτά γε οὐκ ἂν εἴη τό τε ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν. Ὅμολογοῦμεν ταῦτα; Καὶ εὖ μάλα σκεψάμενος ἀποκρίνου.

Καλλίκλης

Ἄλλ' ὑπερφυῶς ὡς ὁμολογῶ.

Σωκράτης

Ἴθι δὴ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν ὠμολογημένα. Τὸ πεινῆν ἔλεγες πότερον ἡδὺν ἢ ἀνιαρὸν εἶναι; Αὐτὸ λέγω τὸ πεινῆν.

Καλλίκλης

Ἄνιαρὸν ἔγωγε· τὸ μέντοι πεινῶντα ἐσθίειν ἡδὺν [496δ] λέγω.

Σωκράτης

Μανθάνω· ἀλλ' οὖν τό γε πεινῆν αὐτὸ ἀνιαρόν. Ἦ οὐχί;

Καλλίκλης

Φημί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ τὸ διψῆν;

Καλλίκλης

Σφόδρα γε.

Σωκράτης

Πότερον οὖν ἔτι πλείω ἐρωτῶ, ἢ ὁμολογεῖς ἅπασαν ἔνδειαν καὶ ἐπιθυμίαν ἀνιαρὸν εἶναι;

Καλλίκλης

Ὅμολογῶ, ἀλλὰ μὴ ἐρώτα.

Σωκράτης

Εἶεν· διψῶντα δὲ δὴ πίνειν ἄλλο τι ἢ ἡδὺν φῆς εἶναι;

Καλλίκλης

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν τούτου οὗ λέγεις τὸ μὲν διψῶντα λυπούμενον δήπου ἐστίν;

Καλλίκλης

[496ε] Ναί.

Σωκράτης

Τὸ δὲ πίνειν πλήρωσίς τε τῆς ἐνδείας καὶ ἡδονή;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν κατὰ τὸ πίνειν χαίρειν λέγεις;

Καλλίκλης

Μάλιστα.

Σωκράτης

Διψῶντά γε.

Καλλίκλης

Φημί.

Σωκράτης

Λυπούμενον;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Αἰσθάνη οὖν τὸ συμβαῖνον, ὅτι λυπούμενον χαίρειν λέγεις ἅμα, ὅταν διψῶντα πίνειν λέγης;
Ἦ οὐχ ἅμα τοῦτο γίγνεται κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον καὶ χρόνον εἴτε ψυχῆς εἴτε σώματος
βούλει; Οὐδὲν γὰρ οἶμαι διαφέρει. Ἔστι ταῦτα ἢ οὐ;

Καλλίκλης

Ἔστιν.

Σωκράτης

Ἄλλὰ μὴν εὖ γε πράττοντα κακῶς [497α] πράττειν ἅμα ἀδύνατον φῆς εἶναι.

Καλλίκλης

Φημί γάρ.

Σωκράτης

Ἄνιώμενον δέ γε χαίρειν δυνατὸν ὠμολόγηκας.

Καλλίκλης

Φαίνεται.

Σωκράτης

Οὐκ ἄρα τὸ χαίρειν ἐστὶν εὖ πράττειν οὐδὲ τὸ ἀνιᾶσθαι κακῶς, ὥστε ἕτερον γίγνεται τὸ ἡδὺ τοῦ ἀγαθοῦ.

Καλλίκλης

Οὐκ οἶδ' ἄττα σοφίζῃ, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης

Οἶσθα, ἀλλὰ ἀκκίζῃ, ὦ Καλλίκλεις· καὶ πρόθι γέ ἐτι εἰς τὸ ἔμπροσθεν, ὅτι ἔχων ληρεῖς ἵνα εἰδῆς ὡς σοφὸς [497β] ὢν με νουθετεῖς. Οὐχ ἅμα διψῶν τε ἕκαστος ἡμῶν πέπαυται καὶ ἅμα ἡδόμενος διὰ τοῦ πίνειν;

Καλλίκλης

Οὐκ οἶδα ὅτι λέγεις.

Γοργίας

Μηδαμῶς, ὦ Καλλίκλεις, ἀλλ' ἀποκρίνου καὶ ἡμῶν ἔνεκα, ἵνα περανθῶσιν οἱ λόγοι.

Καλλίκλης

Ἄλλ' ἀεὶ τοιοῦτός ἐστιν Σωκράτης, ὦ Γοργία· σμικρὰ καὶ ὀλίγου ἄξια ἀνερωτᾶ καὶ ἐξελέγχει.

Γοργίας

Ἄλλὰ τί σοὶ διαφέρει; Πάντως οὐ σὴ αὕτη ἡ τιμή, ὦ Καλλίκλεις· ἀλλ' ὑπόσχεος Σωκράτει ἐξελέγξαι ὅπως ἂν βούληται.

Καλλίκλης

[497γ] Ἐρώτα δὴ σὺ τὰ σμικρά τε καὶ στενὰ ταῦτα, ἐπεὶπερ Γοργία δοκεῖ οὕτως.

Σωκράτης

Εὐδαίμων εἶ, ὦ Καλλίκλεις, ὅτι τὰ μεγάλα μεμύησαι πρὶν τὰ σμικρά· ἐγὼ δ' οὐκ ᾤμην θεμιτὸν εἶναι. Ὅθεν οὖν ἀπέλιπες ἀποκρίνου, εἰ οὐχ ἅμα παύεται διψῶν ἕκαστος ἡμῶν καὶ ἠδόμενος.

Καλλίκλης

Φημί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ πεινῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιθυμιῶν καὶ ἠδονῶν ἅμα παύεται;

Καλλίκλης

Ἔστι ταῦτα.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ τῶν λυπῶν [497δ] καὶ τῶν ἠδονῶν ἅμα παύεται;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Ἄλλὰ μὴν τῶν ἀγαθῶν γε καὶ κακῶν οὐχ ἅμα παύεται, ὡς σὺ ὠμολόγεις· νῦν δὲ οὐχ ὁμολογεῖς;

Καλλίκλης

Ἔγωγε· τί οὖν δῆ;

Σωκράτης

Ὅτι οὐ τὰ αὐτὰ γίγνεται, ὦ φίλε, τάγαθὰ τοῖς ἠδέσιν οὐδὲ τὰ κακὰ τοῖς ἀνιαροῖς. Τῶν μὲν γὰρ ἅμα παύεται, τῶν δὲ οὐ, ὡς ἐτέρων ὄντων· πῶς οὖν ταῦτ' ἂν εἴη τὰ ἠδέα τοῖς ἀγαθοῖς ἢ τὰ ἀνιαρὰ τοῖς κακοῖς; Ἐὰν δὲ βούλη, καὶ τῆδε ἐπίσκεψαι (οἶμαι γὰρ σοι οὐδὲ ταύτη [497ε] ὁμολογεῖσθαι· ἄθρει δέ) τοὺς ἀγαθοὺς οὐχὶ ἀγαθῶν παρουσίᾳ ἀγαθοὺς καλεῖς, ὥσπερ τοὺς καλοὺς οἷς ἂν κάλλος παρῆ;

Καλλίκλης

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Τί δέ; Ἄγαθούς ἄνδρας καλεῖς ἄφρονας καὶ δειλούς; Οὐ γὰρ ἄρτι γε, ἀλλὰ τοὺς ἀνδρείους καὶ φρονίμους ἔλεγες· ἢ οὐ τούτους ἀγαθοὺς καλεῖς;

Καλλίκλης

Πάνυ μὲν οὖν.

Σωκράτης

Τί δέ; Παῖδα ἀνόητον χαίροντα ἤδη εἶδες;

Καλλίκλης

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Ἄνδρα δὲ οὕτω εἶδες ἀνόητον χαίροντα;

Καλλίκλης

Οἶμαι ἔγωγε· ἀλλὰ τί τοῦτο;

Σωκράτης

[498α] Οὐδέν· ἀλλ' ἀποκρίνου.

Καλλίκλης

Εἶδον.

Σωκράτης

Τί δέ; Νοῦν ἔχοντα λυπούμενον καὶ χαίροντα;

Καλλίκλης

Φημί.

Σωκράτης

Πότεροι δὲ μᾶλλον χαίρουσι καὶ λυποῦνται, οἱ φρόνιμοι ἢ οἱ ἄφρονες;

Καλλίκλης

Οἶμαι ἔγωγε οὐ πολὺ τι διαφέρειν.

Σωκράτης

Ἄλλ' ἄρκεϊ καὶ τοῦτο. Ἐν πολέμῳ δὲ ἤδη εἶδες ἄνδρα δειλόν;

Καλλίκλης

Πῶς γὰρ οὐ;

Σωκράτης

Τί οὖν; Ἀπιόντων τῶν πολεμίων πότεροί σοι ἐδόκουν μᾶλλον χαίρειν, οἱ δειλοὶ ἢ οἱ ἀνδρεῖοι;

Καλλίκλης

Ἄμφοτεροὶ ἔμοιγε [498β] μᾶλλον· εἰ δὲ μή, παραπλησίως γε.

Σωκράτης

Οὐδὲν διαφέρει. Χαίρουσιν δ' οὖν καὶ οἱ δειλοί;

Καλλίκλης

Σφόδρα γε.

Σωκράτης

Καὶ οἱ ἄφρονες, ὡς ἔοικεν.

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Προσιόντων δὲ οἱ δειλοὶ μόνον λυποῦνται ἢ καὶ οἱ ἀνδρεῖοι;

Καλλίκλης

Ἄμφοτεροὶ.

Σωκράτης

Ἴρα ὁμοίως;

Καλλίκλης

Μᾶλλον ἴσως οἱ δειλοί.

Σωκράτης

Ἀπιόντων δ' οὐ μᾶλλον χαίρουσιν;

Καλλίκλης

Ἴσως.

Σωκράτης

Οὐκοῦν λυποῦνται μὲν καὶ χαίρουσιν καὶ οἱ ἄφρονες καὶ οἱ φρόνιμοι καὶ οἱ δειλοὶ καὶ οἱ ἀνδρεῖοι παραπλησίως, [498γ] ὡς σὺ φῆς, μᾶλλον δὲ οἱ δειλοὶ τῶν ἀνδρείων;

Καλλίκλης

Φημί.

Σωκράτης

Ἄλλὰ μὴν οἷ γε φρόνιμοι καὶ οἱ ἀνδρεῖοι ἀγαθοί, οἱ δὲ δειλοὶ καὶ ἄφρονες κακοί;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Παραπλησίως ἄρα χαίρουσιν καὶ λυποῦνται οἱ ἀγαθοὶ καὶ οἱ κακοί;

Καλλίκλης

Φημί.

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν παραπλησίως εἰσὶν ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ οἱ ἀγαθοὶ τε καὶ οἱ κακοί; Ἦ καὶ ἔτι μᾶλλον ἀγαθοὶ [οἱ ἀγαθοὶ καὶ οἱ κακοί] εἰσὶν οἱ κακοί;

Καλλίκλης

[498δ] Ἄλλὰ μὰ Δί' οὐκ οἶδ' ὅτι λέγεις.

Σωκράτης

Οὐκ οἶσθ' ὅτι τοὺς ἀγαθοὺς ἀγαθῶν φῆς παρουσίᾳ εἶναι ἀγαθούς, καὶ κακοὺς δὲ κακῶν; Τὰ δὲ ἀγαθὰ εἶναι τὰς ἡδονάς, κακὰ δὲ τὰς ἀνίας;

Καλλίκλης

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν τοῖς χαίρουσιν πάρεστιν τὰγαθά, αἰ ἡδοναί, εἴπερ χαίρουσιν;

Καλλίκλης

Πῶς γὰρ οὐ;

Σωκράτης

Οὐκοῦν ἀγαθῶν παρόντων ἀγαθοί εἰσιν οἱ χαίροντες;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Τί δέ; Τοῖς ἀνιωμένοις οὐ πάρεστιν τὰ κακά, αἰ λῦπαι;

Καλλίκλης

Πάρεστιν.

Σωκράτης

[498ε] Κακῶν δέ γε παρουσία φῆς σὺ εἶναι κακοὺς τοὺς κακοὺς ἢ οὐκέτι φῆς;

Καλλίκλης

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Ἄγαθοι ἄρα οἱ ἂν χάρωσι, κακοὶ δὲ οἱ ἂν ἀνιώνται;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Οἱ μὲν γε μᾶλλον μᾶλλον, οἱ δ' ἦττον ἦττον, οἱ δὲ παραπλησίως παραπλησίως;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν φῆς παραπλησίως χάρειν καὶ λυπεῖσθαι τοὺς φρονίμους καὶ τοὺς ἄφρονας καὶ τοὺς δειλοὺς καὶ τοὺς ἀνδρείους, ἢ καὶ μᾶλλον ἔτι τοὺς δειλοὺς;

Καλλίκλης

Ἐγωγε.

Σωκράτης

Συλλόγισαι δὴ κοινῇ μετ' ἐμοῦ τί ἡμῖν συμβαίνει ἐκ τῶν ὠμολογημένων· καὶ δις γάρ τοι καὶ τρίς φασιν καλὸν [499α] εἶναι τὰ καλὰ λέγειν τε καὶ ἐπισκοπεῖσθαι. Ἄγαθὸν μὲν εἶναι τὸν φρόνιμον καὶ ἀνδρεῖόν φαμεν. Ἴη γάρ;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Κακὸν δὲ τὸν ἄφρονα καὶ δειλόν;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Ἄγαθὸν δὲ αὖ τὸν χαίροντα;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Κακὸν δὲ τὸν ἀνιώμενον;

Καλλίκλης

Ἀνάγκη.

Σωκράτης

Ἄνιᾶσθαι δὲ καὶ χαίρειν τὸν ἀγαθὸν καὶ κακὸν ὁμοίως, ἴσως δὲ καὶ μᾶλλον τὸν κακόν;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν ὁμοίως γίγνεται κακὸς καὶ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ ἢ καὶ μᾶλλον [499β] ἀγαθὸς ὁ κακός;

Οὐ ταῦτα συμβαίνει καὶ τὰ πρότερα ἐκεῖνα, ἐάν τις ταῦτα φῆ ἡδέα τε καὶ ἀγαθὰ εἶναι; Οὐ ταῦτα ἀνάγκη, ὦ Καλλίκληις;

Καλλίκλης

Πάλαι τοί σου ἀκροῶμαι, ὦ Σώκρατες, καθομολογῶν, ἐνθυμούμενος ὅτι, κἂν παίζων τίς σοι ἐνδῶ ὀτιοῦν, τούτου ἄσμενος ἔχη ὥσπερ τὰ μειράκια. Ὡς δὴ σὺ οἶει ἐμὲ ἢ καὶ ἄλλον ὄντινον ἀνθρώπων οὐχ ἡγεῖσθαι τὰς μὲν βελτίους ἡδονάς, τὰς δὲ χεῖρους.

Σωκράτης

Ἰοῦ ἰοῦ, ὦ Καλλίκληις, ὡς πανοῦργος εἶ καὶ μοι [499γ] ὥσπερ παιδί χρη, τοτὲ μὲν τὰ αὐτὰ φάσκων οὕτως ἔχειν, τοτὲ δὲ ἐτέρως, ἐξαπατῶν με. Καίτοι οὐκ ὥμην γε κατ' ἀρχὰς ὑπὸ σοῦ ἐκόντος εἶναι ἐξαπατηθῆσθαι, ὡς ὄντος φίλου· νῦν δὲ ἐψεύσθην, καὶ ὡς ἔοικεν ἀνάγκη μοι κατὰ τὸν παλαιὸν λόγον τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν καὶ τοῦτο δέχεσθαι τὸ διδόμενον παρὰ σοῦ. Ἔστιν δὲ δὴ, ὡς ἔοικεν, ὃ νῦν λέγεις, ὅτι ἡδοναὶ τινές εἰσιν αἱ μὲν ἀγαθαί, αἱ δὲ κακαί· ἢ γάρ;

Καλλίκλης

[499δ] Ναί.

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν ἀγαθαὶ μὲν αἱ ὠφέλιμοι, κακαὶ δὲ αἱ βλαβεραί;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Ὁφέλιμοι δὲ γε αἱ ἀγαθὸν τι ποιοῦσαι, κακαὶ δὲ αἱ κακὸν τι;

Καλλίκλης

Φημί.

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν τὰς τοιάσδε λέγεις, οἷον κατὰ τὸ σῶμα ἅς νυνδὴ ἐλέγομεν ἐν τῷ ἐσθίειν καὶ πίνειν ἡδονάς, ἢ ἄρα τούτων αἱ μὲν ὑγίαιαν ποιοῦσαι ἐν τῷ σώματι, ἢ ἰσχὺν ἢ ἄλλην τινὰ ἀρετὴν τοῦ σώματος, αὗται μὲν ἀγαθαί, αἱ δὲ [499ε] τάναντία τούτων κακαί;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ λῦπαι ὡσαύτως αἰ μὲν χρησταὶ εἰσιν, αἰ δὲ πονηραὶ;

Καλλίκλης

Πῶς γὰρ οὐ;

Σωκράτης

Οὐκοῦν τὰς μὲν χρηστὰς καὶ ἡδονὰς καὶ λύπας καὶ αἰρετέον ἐστὶν καὶ πρακτέον;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Τὰς δὲ πονηρὰς οὐ;

Καλλίκλης

Δῆλον δή.

Σωκράτης

Ἔνεκα γάρ που τῶν ἀγαθῶν ἅπαντα ἡμῖν ἔδοξεν πρακτέον εἶναι, εἰ μνημονεύεις, ἐμοί τε καὶ Πῶλῳ. Ἔρα καὶ σοὶ συνδοκεῖ οὕτω, τέλος εἶναι ἀπασῶν τῶν πράξεων τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐκείνου ἔνεκα δεῖν πάντα τᾶλλα πράττεσθαι [500α] ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο τῶν ἄλλων; Σύμψηφος ἡμῖν εἶ καὶ σὺ ἐκ τρίτων;

Καλλίκλης

Ἔγωγε.

Σωκράτης

Τῶν ἀγαθῶν ἄρα ἔνεκα δεῖ καὶ τᾶλλα καὶ τὰ ἡδέα πράττειν, ἀλλ' οὐ τὰγαθὰ τῶν ἡδέων.

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν παντὸς ἀνδρὸς ἐστὶν ἐκλέξασθαι ποῖα ἀγαθὰ τῶν ἡδέων ἐστὶν καὶ ὅποια κακά, ἢ τεχνικοῦ δεῖ εἰς ἕκαστον;

Καλλίκλης

Τεχνικοῦ.

Σωκράτης

Ἄναμνησθῶμεν δὴ ὧν αὖ ἐγὼ πρὸς Πῶλον καὶ Γοργίαν ἐτύγχανον λέγων. Ἔλεγον γὰρ αὖ, εἰ μνημονεύεις, [500β] ὅτι εἶεν παρασκευαὶ αἱ μὲν μέχρι ἡδονῆς, αὐτὸ τοῦτο μόνον παρασκευάζουσαι, ἀγνοοῦσαι δὲ τὸ βέλτιον καὶ τὸ χειρόν, αἱ δὲ γινώσκουσαι ὅτι τε ἀγαθὸν καὶ ὅτι κακόν· καὶ ἐτίθην τῶν μὲν περὶ τὰς ἡδονὰς τὴν μαγειρικὴν ἐμπειρίαν ἀλλὰ οὐ τέχνην, τῶν δὲ περὶ τὸ ἀγαθὸν τὴν ἰατρικὴν τέχνην. Καὶ πρὸς Φιλίου, ὦ Καλλίκλεις, μήτε αὐτὸς οἶου δεῖν πρὸς ἐμὲ παίζειν μηδ' ὅτι ἂν τύχης παρὰ τὰ δοκοῦντα ἀποκρίνου, μήτ' [500γ] αὖ τὰ παρ' ἐμοῦ οὕτως ἀποδέχου ὡς παίζοντος· ὄραξ γὰρ ὅτι περὶ τούτου ἡμῖν εἰσιν οἱ λόγοι, οὗ τί ἂν μᾶλλον σπουδάσειέ τις καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχων ἄνθρωπος, ἢ τοῦτο, ὄντινα χρῆ τρόπον ζῆν, πότερον ἐπὶ ὃν σὺ παρακαλεῖς ἐμέ, τὰ τοῦ ἀνδρὸς δὴ ταῦτα πράττοντα, λέγοντά τε ἐν τῷ δήμῳ καὶ ῥητορικὴν ἀσκοῦντα καὶ πολιτευόμενον τοῦτον τὸν τρόπον ὃν ὑμεῖς νῦν πολιτεύεσθε, ἢ ἐπὶ τόνδε τὸν βίον τὸν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ τί ποτ' ἐστὶν οὗτος ἐκείνου διαφέρων. Ἴσως [500δ] οὖν βέλτιστόν ἐστιν, ὡς ἄρτι ἐγὼ ἐπεχείρησα, διαιρεῖσθαι, διελομένους δὲ καὶ ὁμολογήσαντας ἀλλήλοις, εἰ ἔστιν τούτῳ διττῷ τῷ βίῳ, σκέψασθαι τί τε διαφέρετον ἀλλήλοιν καὶ ὀπότερον βιωτέον αὐτοῖν. Ἴσως οὖν οὕτω οἴσθα τί λέγω.

Καλλίκλης

Οὐ δῆτα.

Σωκράτης

Ἄλλ' ἐγὼ σοι σαφέστερον ἐρῶ. Ἐπειδὴ ὠμολογήκαμεν ἐγὼ τε καὶ σὺ εἶναι μὲν τι ἀγαθόν, εἶναι δέ τι ἡδύ, ἕτερον δὲ τὸ ἡδύ τοῦ ἀγαθοῦ, ἑκατέρου δὲ αὐτοῖν μελέτην τινὰ εἶναι καὶ παρασκευὴν τῆς κτήσεως, τὴν μὲν τοῦ ἡδέος θήραν, τὴν δὲ τοῦ ἀγαθοῦ—αὐτὸ δέ μοι τοῦτο πρῶτον ἢ [500ε] σύμφαθι ἢ μή. Σύμφησι;

Καλλίκλης

Οὕτως φημί.

Σωκράτης

Ἴθι δὴ, ἃ καὶ πρὸς τούσδε ἐγὼ ἔλεγον, διομολόγησαί μοι, εἰ ἄρα σοι ἔδοξα τότε ἀληθῆ λέγειν. Ἔλεγον δέ που ὅτι ἢ μὲν ὀψοποικὴ οὐ μοι δοκεῖ τέχνη εἶναι ἀλλ' ἐμπειρία, [501α] ἢ δ' ἰατρικὴ, λέγων ὅτι ἢ μὲν τούτου οὐ θεραπεύει καὶ τὴν φύσιν ἔσκεπται καὶ τὴν αἰτίαν ὧν πράττει, καὶ λόγον ἔχει τούτων ἐκάστου δοῦναι, ἢ ἰατρικὴ· ἢ δ' ἕτέρα τῆς ἡδονῆς, πρὸς ἣν ἢ θεραπεία αὐτῇ ἐστὶν ἅπασα, κομιδῇ ἀτέχνως ἐπ' αὐτὴν ἔρχεται, οὔτε τι τὴν φύσιν σκεψαμένη τῆς ἡδονῆς οὔτε τὴν αἰτίαν, ἀλόγως τε παντάπασιν ὡς ἔπος εἶπεῖν οὐδὲν διαριθμησαμένη, τριβῆ καὶ ἐμπειρία μνήμην μόνον σωζομένη [501β] τοῦ εἰωθότος γίγνεσθαι, ὧ δὴ καὶ πορίζεται τὰς ἡδονὰς. Ταῦτ' οὖν πρῶτον σκόπει εἰ δοκεῖ σοι ἰκανῶς λέγεσθαι, καὶ εἶναι τινες καὶ περὶ ψυχὴν τοιαῦται ἄλλαι πραγματεῖαι, αἱ μὲν τεχνικαί,

προμήθειάν τινα ἔχουσαι τοῦ βελτίστου περὶ τὴν ψυχὴν, αἱ δὲ τούτου μὲν ὀλιγοροῦσαι, ἔσκεμμένοι δ' αὖ, ὥσπερ ἐκεῖ, τὴν ἡδονὴν μόνον τῆς ψυχῆς, τίνα ἂν αὐτῇ τρόπον γίγνοιτο, ἥτις δὲ ἢ βελτίων ἢ χειρίων τῶν ἡδονῶν, οὔτε σκοπούμεναι οὔτε μέλον αὐταῖς ἄλλο ἢ χαρίζεσθαι [501γ] μόνον, εἴτε βέλτιον εἴτε χειρόν. Ἐμοὶ μὲν γάρ, ὦ Καλλίκλεις, δοκοῦσιν τε εἶναι, καὶ ἔγωγέ φημι τὸ τοιοῦτον κολακείαν εἶναι καὶ περὶ σῶμα καὶ περὶ ψυχὴν καὶ περὶ ἄλλο ὅτου ἂν τις τὴν ἡδονὴν θεραπεύῃ, ἀσκέπτως ἔχων τοῦ ἀμείνονός τε καὶ τοῦ χειρόνος· σὺ δὲ δὴ πότερον συγκατατίθεσαι ἡμῖν περὶ τούτων τὴν αὐτὴν δόξαν ἢ ἀντίφης;

Καλλίκλης

Οὐκ ἔγωγε, ἀλλὰ συγχωρῶ, ἵνα σοι καὶ περὶ ἀνθῆ ὁ λόγος καὶ Γοργία τῶδε χαρίσωμαι.

Σωκράτης

[501δ] Πότερον δὲ περὶ μὲν μίαν ψυχὴν ἔστιν τοῦτο, περὶ δὲ δύο καὶ πολλὰς οὐκ ἔστιν;

Καλλίκλης

Οὐκ, ἀλλὰ καὶ περὶ δύο καὶ περὶ πολλὰς.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ ἀθρόαις ἅμα χαρίζεσθαι ἔστι, μηδὲν σκοπούμενον τὸ βέλτιστον;

Καλλίκλης

Οἶμαι ἔγωγε.

Σωκράτης

Ἔχεις οὖν εἰπεῖν αἰτινές εἰσιν αἱ ἐπιτηδεύσεις αἱ τοῦτο ποιοῦσαι; Μᾶλλον δέ, εἰ βούλει, ἐμοῦ ἐρωτῶντος, ἢ μὲν ἂν σοι δοκῇ τούτων εἶναι, φάθι, ἢ δ' ἂν μή, μή φάθι. [501ε] Πρῶτον δὲ σκεψώμεθα τὴν ἀυλητικὴν. Οὐ δοκεῖ σοι τοιαύτη τις εἶναι, ὦ Καλλίκλεις, τὴν ἡδονὴν ἡμῶν μόνον διώκειν, ἄλλο δ' οὐδὲν φροντίζειν;

Καλλίκλης

Ἔμοιγε δοκεῖ.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ αἱ τοιαῖδε ἅπασαι, οἷον ἡ καθαριστικὴ ἢ ἐν τοῖς ἀγῶσιν;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Τί δὲ ἡ τῶν χορῶν διδασκαλία καὶ ἡ τῶν διθυράμβων ποίησις; Οὐ τοιαύτη τίς σοι καταφαίνεται; Ἦ ἡγῆ τι φροντίζειν Κινησίαν τὸν Μέλητος, ὅπως ἔρεϊ τι τοιοῦτον ὅθεν ἂν οἱ ἀκούοντες βελτίους γίγνοιτο, ἢ ὅτι μέλλει [502α] χαριεῖσθαι τῷ ὄχλῳ τῶν θεατῶν;

Καλλίκλης

Δῆλον δὴ τοῦτό γε, ὦ Σώκρατες, Κινησίου γε πέρι.

Σωκράτης

Τί δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Μέλης; Ἦ πρὸς τὸ βέλτιστον βλέπων ἐδόκει σοι κιθαρωδεῖν; Ἦ ἐκεῖνος μὲν οὐδὲ πρὸς τὸ ἥδιστον; Ἦνία γὰρ ἄδων τοὺς θεατάς. Ἄλλα δὴ σκόπει· οὐχὶ ἢ τε κιθαρωδικὴ δοκεῖ σοι πᾶσα καὶ ἡ τῶν διθυράμβων ποίησις ἡδονῆς χάριν ηὔρησθαι;

Καλλίκλης

Ἦμοιγε.

Σωκράτης

[502β] Τί δὲ δὴ ἡ σεμνὴ αὕτη καὶ θαυμαστή, ἡ τῆς τραγωδίας ποίησις, ἐφ' ᾧ ἐσπούδακεν; Πότερόν ἐστιν αὐτῆς τὸ ἐπιχείρημα καὶ ἡ σπουδὴ, ὡς σοὶ δοκεῖ, χαρίζεσθαι τοῖς θεαταῖς μόνον, ἢ καὶ διαμάχεσθαι, ἐάν τι αὐτοῖς ἡδὺ μὲν ἦ καὶ κεχαρισμένον, πονηρὸν δέ, ὅπως τοῦτο μὲν μὴ ἔρεϊ, εἰ δέ τι τυγχάνει ἀηδὲς καὶ ὠφέλιμον, τοῦτο δὲ καὶ λέξει καὶ ἄσεται, ἐάντε χαίρωσιν ἐάντε μὴ; Ποτέρως σοι δοκεῖ παρεσκευάσθαι ἡ τῶν τραγωδιῶν ποίησις;

Καλλίκλης

Δῆλον δὴ τοῦτό γε, ὦ Σώκρατες, ὅτι πρὸς τὴν [502γ] ἡδονὴν μᾶλλον ὥρμηται καὶ τὸ χαρίζεσθαι τοῖς θεαταῖς.

Σωκράτης

Οὐκοῦν τὸ τοιοῦτον, ὦ Καλλίκλεις, ἔφαμεν νυνδὴ κολακείαν εἶναι;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Φέρε δὴ, εἴ τις περιέλοι τῆς ποιήσεως πάσης τό τε μέλος καὶ τὸν ῥυθμὸν καὶ τὸ μέτρον, ἄλλο τι ἢ λόγοι γίνονται τὸ λειπόμενον;

Καλλίκλης

Ἀνάγκη.

Σωκράτης

Οὐκοῦν πρὸς πολλὸν ὄχλον καὶ δῆμον οὗτοι λέγονται οἱ λόγοι;

Καλλίκλης

Φημί.

Σωκράτης

Δημηγορία ἄρα τίς ἐστὶν ἡ ποιητική.

Καλλίκλης

[502δ] Φαίνεται.

Σωκράτης

Οὐκοῦν ρητορικὴ δημηγορία ἂν εἴη· ἢ οὐ ρητορεύειν δοκοῦσί σοι οἱ ποιηταὶ ἐν τοῖς θεάτροις;

Καλλίκλης

Ἔμοιγε.

Σωκράτης

Νῦν ἄρα ἡμεῖς ἠύρηκαμεν ρητορικὴν τινα πρὸς δῆμον τοιοῦτον οἷον παίδων τε ὁμοῦ καὶ γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν, καὶ δούλων καὶ ἐλευθέρων, ἦν οὐ πάνυ ἀγάμεθα· κολακικὴν γὰρ αὐτὴν φαμεν εἶναι.

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Εἶεν· τί δὲ ἢ πρὸς τὸν Ἀθηναίων δῆμον ρητορικὴ [502ε] καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν δῆμους τοὺς τῶν ἐλευθέρων ἀνδρῶν, τί ποτε ἡμῖν αὕτη ἐστίν; Πότερόν σοι δοκοῦσιν πρὸς τὸ βέλτιστον ἀεὶ λέγειν οἱ ῥήτορες, τούτου στοχαζόμενοι, ὅπως οἱ πολῖται ὡς βέλτιστοι ἔσονται διὰ τοὺς αὐτῶν λόγους, ἢ καὶ οὗτοι πρὸς τὸ χαρίζεσθαι τοῖς πολίταις ὠρμημένοι, καὶ ἔνεκα τοῦ ἰδίου τοῦ αὐτῶν ὀλιγωροῦντες τοῦ κοινοῦ, ὥσπερ παισὶ προσομιλοῦσι τοῖς δῆμοις, χαρίζεσθαι αὐτοῖς πειρώμενοι μόνον, εἰ δέ γε βελτίους ἔσονται ἢ χείρους [503α] διὰ ταῦτα, οὐδὲν φροντίζουσιν;

Καλλίκλης

Οὐχ ἀπλοῦν ἔτι τοῦτο ἐρωτᾷς· εἰσὶ μὲν γὰρ οἱ κηδόμενοι τῶν πολιτῶν λέγουσιν ἅ λέγουσιν, εἰσὶν δὲ καὶ οἴους σὺ λέγεις.

Σωκράτης

Ἐξαρκεῖ. Εἰ γὰρ καὶ τοῦτό ἐστι διπλοῦν, τὸ μὲν ἕτερόν που τούτου κολακεία ἂν εἴη καὶ αἰσχρὰ δημηγορία, τὸ δ' ἕτερον καλόν, τὸ παρασκευάζειν ὅπως ὡς βέλτισται ἔσονται τῶν πολιτῶν αἱ ψυχαί, καὶ διαμάχεσθαι λέγοντα τὰ βέλτιστα, εἴτε ἡδίω εἴτε ἀηδέστερα ἔσται τοῖς ἀκούουσιν. [503β] Ἄλλ' οὐ πώποτε σὺ ταύτην εἶδες τὴν ῥητορικὴν· ἢ εἴ τινα ἔχεις τῶν ῥητόρων τοιοῦτον εἰπεῖν, τί οὐχὶ καὶ ἐμοὶ αὐτὸν ἔφρασας τίς ἐστιν;

Καλλίκλης

Ἄλλὰ μὰ Δία οὐκ ἔχω ἔγωγέ σοι εἰπεῖν τῶν γε νῦν ῥητόρων οὐδένα.

Σωκράτης

Τί δέ; Τῶν παλαιῶν ἔχεις τινὰ εἰπεῖν δι' ὄντινα αἰτίαν ἔχουσιν Ἀθηναῖοι βελτίους γεγονέναι, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἤρξατο δημηγορεῖν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ χειρούς ὄντες; Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἶδα τίς ἐστιν οὗτος.

Καλλίκλης

[503γ] Τί δέ; Θεμιστοκλέα οὐκ ἀκούεις ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα καὶ Κίμωνα καὶ Μιλτιάδην καὶ Περικλέα τουτονὶ τὸν νεωστὶ τετελευτηκότα, οὗ καὶ σὺ ἀκήκοας;

Σωκράτης

Εἰ ἔστιν γε, ὦ Καλλίκλεις, ἦν πρότερον σὺ ἔλεγες ἀρετὴν, ἀληθῆς, τὸ τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάναι καὶ τὰς αὐτοῦ καὶ τὰς τῶν ἄλλων· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλ' ὅπερ ἐν τῷ ὑστέρω λόγῳ ἠναγκάσθημεν ἡμεῖς ὁμολογεῖν—ὅτι αἱ μὲν τῶν ἐπιθυμιῶν πληρούμεναι βελτίως ποιοῦσι τὸν ἄνθρωπον, [503δ] ταύτας μὲν ἀποτελεῖν, αἱ δὲ χείρω, μὴ, τοῦτο δὲ τέχνη τις εἶη—τοιοῦτον ἄνδρα τούτων τινὰ γεγονέναι οὐκ ἔχω ἔγωγε πῶς εἶπω.

Καλλίκλης

Ἄλλ' ἐὰν ζητῆς καλῶς, εὐρήσεις.

Σωκράτης

Ἴδωμεν δὴ οὕτως ἀτρέμα σκοπούμενοι εἴ τις τούτων τοιοῦτος γέγονεν· φέρε γάρ, ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιστον λέγων, ἂ ἂν λέγη ἄλλο τι οὐκ εἰκῆ ἐρεῖ, ἀλλ' [503ε] ἀποβλέπων πρὸς τι; Ὡσπερ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες δημιουργοὶ βλέποντες πρὸς τὸ αὐτῶν ἔργον ἕκαστος οὐκ εἰκῆ ἐκλεγόμενος προσφέρει πρὸς τὸ ἔργον τὸ αὐτῶν, ἀλλ' ὅπως ἂν εἶδος τι αὐτῷ σχῆ τοῦτο ὁ ἐργάζεται. Οἷον εἰ βούλει ἰδεῖν τοὺς ζωγράφους, τοὺς οἰκοδόμους, τοὺς ναυπηγούς, τοὺς ἄλλους πάντας δημιουργούς, ὄντινα βούλει αὐτῶν, ὡς εἰς τάξιν τινὰ ἕκαστος ἕκαστον τίθησιν ὃ ἂν τιθῆ, καὶ προσαναγκάζει τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ πρέπον τε εἶναι καὶ ἀρμόττειν, ἕως ἂν τὸ [504α] ἅπαν συστήσῃται τεταγμένον τε καὶ κεκοσμημένον πρᾶγμα· καὶ οἷ τε δὴ

ἄλλοι δημιουργοὶ καὶ οὐς νυνδὴ ἐλέγομεν, οἱ περὶ τὸ σῶμα, παιδοτρίβαι τε καὶ ἰατροί, κοσμοῦσί που τὸ σῶμα καὶ συντάττουσιν. Ὁμολογοῦμεν οὕτω τοῦτ' ἔχειν ἢ οὐ;

Καλλίκλης

Ἔστω τοῦτο οὕτω.

Σωκράτης

Τάξεως ἄρα καὶ κόσμου τυχοῦσα οἰκία χρηστὴ ἂν εἴη, ἀταξίας δὲ μοχθηρά;

Καλλίκλης

Φημί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ πλοῖον ὡσαύτως;

Καλλίκλης

[504β] Ναί.

Σωκράτης

Καὶ μὴν καὶ τὰ σώματά φαμεν τὰ ἡμέτερα;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Τί δ' ἢ ψυχὴ; Ἀταξίας τυχοῦσα ἔσται χρηστὴ, ἢ τάξεώς τε καὶ κόσμου τινός;

Καλλίκλης

Ἀνάγκη ἐκ τῶν πρόσθεν καὶ τοῦτο συνομολογεῖν.

Σωκράτης

Τί οὖν ὄνομά ἐστιν ἐν τῷ σώματι τῷ ἐκ τῆς τάξεώς τε καὶ τοῦ κόσμου γιγνομένῳ;

Καλλίκλης

Ἐγείαν καὶ ἰσχὺν ἴσως λέγεις.

Σωκράτης

[504γ] Ἔγωγε. Τί δὲ αὖ τῷ ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγιγνομένῳ ἐκ τῆς τάξεως καὶ τοῦ κόσμου; Πειρῶ εὐρεῖν καὶ εἰπεῖν ὡσπερ ἐκεῖ τὸ ὄνομα.

Καλλίκλης

Τί δὲ οὐκ αὐτὸς λέγεις, ὦ Σώκρατες;

Σωκράτης

Ἄλλ' εἴ σοι ἥδιόν ἐστιν, ἐγὼ ἐρῶ· σὺ δέ, ἂν μὲν σοι δοκῶ ἐγὼ καλῶς λέγειν, φάθι, εἰ δὲ μή, ἔλεγχε καὶ μὴ ἐπίτρεπε. Ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ ταῖς μὲν τοῦ σώματος τάξεσιν ὄνομα εἶναι ὑγιεινόν, ἐξ οὗ ἐν αὐτῷ ἡ ὑγίεια γίγνεται καὶ ἡ ἄλλη ἀρετὴ τοῦ σώματος. Ἔστιν ταῦτα ἢ οὐκ ἔστιν;

Καλλίκλης

Ἔστιν.

Σωκράτης

[504δ] Ταῖς δέ γε τῆς ψυχῆς τάξεσι καὶ κοσμήσεσιν νόμιμόν τε καὶ νόμος, ὅθεν καὶ νόμιμοι γίνονται καὶ κόσμιοι· ταῦτα δ' ἔστιν δικαιοσύνη τε καὶ σωφροσύνη. Φῆς ἢ οὐ;

Καλλίκλης

Ἔστω.

Σωκράτης

Οὐκοῦν πρὸς ταῦτα βλέπων ὁ ῥήτωρ ἐκεῖνος, ὁ τεχνικός τε καὶ ἀγαθός, καὶ τοὺς λόγους προσοίσει ταῖς ψυχαῖς οὓς ἂν λέγη, καὶ τὰς πράξεις ἀπάσας, καὶ δῶρον ἕαν τι διδῶ, δώσει, καὶ ἕαν τι ἀφαιρῆται, ἀφαιρήσεται, πρὸς τοῦτο ἀεὶ τὸν νοῦν ἔχων, ὅπως ἂν αὐτοῦ τοῖς πολίταις [504ε] δικαιοσύνη μὲν ἐν ταῖς ψυχαῖς γίγνηται, ἀδικία δὲ ἀπαλλάττηται, καὶ σωφροσύνη μὲν ἐγγίγνηται, ἀκολασία δὲ ἀπαλλάττηται, καὶ ἡ ἄλλη ἀρετὴ ἐγγίγνηται, κακία δὲ ἀπίη. Συγχωρεῖς ἢ οὐ;

Καλλίκλης

Συγχωρῶ.

Σωκράτης

Τί γὰρ ὄφελος, ὦ Καλλίκλεις, σώματί γε κάμνοντι καὶ μοχθηρῶς διακειμένῳ σιτία πολλὰ διδόναι καὶ τὰ ἥδιστα ἢ ποτὰ ἢ ἄλλ' ὅτιοῦν, ὃ μὴ ὀνήσει αὐτὸ ἔσθ' ὅτι πλέον ἢ τοῦναντίον κατὰ γε τὸν δίκαιον λόγον καὶ ἔλαττον; Ἔστι ταῦτα;

Καλλίκλης

[505α] Ἔστω.

Σωκράτης

Οὐ γὰρ οἶμαι λυσιτελεῖ μετὰ μοχθηρίας σώματος ζῆν ἄνθρωπῳ· ἀνάγκη γὰρ οὕτω καὶ ζῆν μοχθηρῶς. Ἦ οὐχ οὕτως;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάναι, οἷον πεινῶντα φαγεῖν ὅσον βούλεται ἢ διψῶντα πιεῖν, ὑγιαίνοντα μὲν ἐῷσιν οἱ ἰατροὶ ὡς τὰ πολλά, κάμνοντα δὲ ὡς ἔπος εἶπεῖν οὐδέποτ' ἐῷσιν ἐμπίμπλασθαι ὧν ἐπιθυμεῖ; Συγχωρεῖς τοῦτό γε καὶ σύ;

Καλλίκλης

Ἔγωγε.

Σωκράτης

[505β] Περὶ δὲ ψυχὴν, ὧ ἄριστε, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος; Ἔως μὲν ἂν πονηρὰ ᾗ, ἀνόητός τε οὔσα καὶ ἀκόλαστος καὶ ἄδικος καὶ ἀνόσιος, εἴργειν αὐτὴν δεῖ τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ μὴ ἐπιτρέπειν ἄλλ' ἄττα ποιεῖν ἢ ἀφ' ὧν βελτίων ἔσται· φῆς ἢ οὐ;

Καλλίκλης

Φημί.

Σωκράτης

Οὕτω γὰρ που αὐτῇ ἄμεινον τῇ ψυχῇ;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν τὸ εἴργειν ἐστὶν ἀφ' ὧν ἐπιθυμεῖ κολάζειν;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Τὸ κολάζεσθαι ἄρα τῇ ψυχῇ ἄμεινόν ἐστιν ἢ ἡ ἀκολασία, ὥσπερ σὺ νυνδὴ ῥου.

Καλλίκλης

[505γ] Οὐκ οἶδ' ἄττα λέγεις, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ἄλλον τινὰ ἐρώτα.

Σωκράτης

Οὗτος ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει ὠφελούμενος καὶ αὐτὸς τοῦτο πάσχων περὶ οὗ ὁ λόγος ἐστί, κολαζόμενος.

Καλλίκλης

Οὐδέ γέ μοι μέλει οὐδὲν ὧν σὺ λέγεις, καὶ ταῦτά σοι Γοργίου χάριν ἀπεκρινάμην.

Σωκράτης

Εἶεν· τί οὖν δὴ ποιήσομεν; Μεταξὺ τὸν λόγον καταλύομεν;

Καλλίκλης

Αὐτὸς γνώση.

Σωκράτης

Ἄλλ' οὐδὲ τοὺς μύθους φασὶ μεταξὺ θέμις εἶναι [505δ] καταλείπειν, ἀλλ' ἐπιθέντας κεφαλὴν, ἵνα μὴ ἄνευ κεφαλῆς περιήη. Ἀπόκριναί οὖν καὶ τὰ λοιπά, ἵνα ἡμῖν ὁ λόγος κεφαλὴν λάβῃ.

Καλλίκλης

Ὡς βίαιος εἶ, ὦ Σώκρατες. Ἐὰν δὲ ἐμοὶ πείθῃ, ἑάσεις χαίρειν τοῦτον τὸν λόγον, ἢ καὶ ἄλλω τῷ διαλέξῃ.

Σωκράτης

Τίς οὖν ἄλλος ἐθέλει; Μὴ γάρ τοι ἀτελῆ γε τὸν λόγον καταλίπωμεν.

Καλλίκλης

Αὐτὸς δὲ οὐκ ἂν δύναιο διελθεῖν τὸν λόγον, ἢ λέγων κατὰ σαυτὸν ἢ ἀποκρινόμενος σαυτῷ;

Σωκράτης

[505ε] Ἵνα μοι τὸ τοῦ Ἐπιχάρμου γένηται, ἃ «πρὸ τοῦ δύο ἄνδρες ἔλεγον», εἷς ὧν ἱκανὸς γένωμαι. Ἀτὰρ κινδυνεύει ἀναγκαιότατον εἶναι οὕτως. Εἰ μέντοι ποιήσομεν, οἶμαι ἔγωγε χρῆναι πάντας ἡμᾶς φιλονίκως ἔχειν πρὸς τὸ εἰδέναι τὸ ἀληθὲς τί ἐστὶν περὶ ὧν λέγομεν καὶ τί ψεῦδος· κοινὸν γὰρ ἀγαθὸν ἅπασιν φανερόν γενέσθαι αὐτό. Δίειμι [506α] μὲν οὖν τῷ λόγῳ ἐγὼ ὡς ἂν μοι δοκῆ ἔχειν· ἐὰν δὲ τῷ ὑμῶν μὴ τὰ ὄντα δοκῶ ὁμολογεῖν ἑμαυτῷ, χρῆ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ ἐλέγχειν. Οὐδὲ γάρ τοι ἔγωγε εἰδῶς λέγω ἢ λέγω, ἀλλὰ ζητῶ κοινῇ μεθ' ὑμῶν, ὥστε, ἂν τί φαίνεται λέγων ὁ ἀμφισβητῶν ἐμοί, ἐγὼ πρῶτος συγχωρήσομαι.

Λέγω μέντοι ταῦτα, εἰ δοκεῖ χρῆναι διαπερανθῆναι τὸν λόγον· εἰ δὲ μὴ βούλεσθε, ἐῷμεν ἤδη χαίρειν καὶ ἀπίωμεν.

Γοργίας

Ἄλλ' ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, χρῆναί πω [506β] ἀπιέναι, ἀλλὰ διεξελεθεῖν σε τὸν λόγον· φαίνεται δέ μοι καὶ τοῖς ἄλλοις δοκεῖν. Βούλομαι γὰρ ἔγωγε καὶ αὐτὸς ἀκοῦσαί σου αὐτοῦ διόντος τὰ ἐπίλοιπα.

Σωκράτης

Ἄλλὰ μὲν δὴ, ὦ Γοργία, καὶ αὐτὸς ἡδέως μὲν ἂν Καλλικλεῖ τούτῳ ἔτι διελεγόμεν, ἕως αὐτῶ τὴν τοῦ Ἀμφίονος ἀπέδωκα ῥῆσιν ἀντὶ τῆς τοῦ Ζήθου· ἐπειδὴ δὲ σύ, ὦ Καλλίκλεις, οὐκ ἐθέλεις συνδιαπερᾶναι τὸν λόγον, ἀλλ' οὖν ἐμοῦ γε ἀκούων ἐπιλαμβάνου, ἐάν τί σοι δοκῶ μὴ [506γ] καλῶς λέγειν. Καί με ἐὰν ἐξελέγῃς, οὐκ ἀχθεσθήσομαί σοι ὥσπερ σὺ ἐμοί, ἀλλὰ μέγιστος εὐεργέτης παρ' ἐμοὶ ἀναγεγράφη.

Καλλίκλης

Λέγε, ὠγαθέ, αὐτὸς καὶ πέραινε.

Σωκράτης

Ἄκουε δὴ ἐξ ἀρχῆς ἐμοῦ ἀναλαβόντος τὸν λόγον. Ἄρα τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ἀγαθὸν τὸ αὐτὸ ἐστίν;

Οὐ ταῦτόν, ὡς ἐγὼ καὶ Καλλικλῆς ὠμολογήσαμεν.

Πότερον δὲ τὸ ἡδὺ ἔνεκα τοῦ ἀγαθοῦ πρακτέον, ἢ τὸ ἀγαθὸν ἔνεκα τοῦ ἡδέος;

Τὸ ἡδὺ ἔνεκα τοῦ ἀγαθοῦ.

Ἡδὺ δὲ ἐστίν τοῦτο οὗ [506δ] παραγενομένου ἡδόμεθα, ἀγαθὸν δὲ οὗ παρόντος ἀγαθοί ἐσμεν;

Πάνυ γε.

Ἄλλὰ μὴν ἀγαθοί γέ ἐσμεν καὶ ἡμεῖς καὶ τᾶλλα πάντα ὅσ' ἀγαθὰ ἐστίν, ἀρετῆς τινος παραγενομένης;

Ἔμοιγε δοκεῖ ἀναγκαῖον εἶναι, ὦ Καλλίκλεις.

Ἄλλα μὲν δὴ ἢ γε ἀρετὴ ἐκάστου, καὶ σκεύους καὶ σώματος καὶ ψυχῆς αὖ καὶ ζώου παντός, οὐ τῷ εἰκῆ κάλλιστα παραγίγνεται, ἀλλὰ τάξει καὶ ὀρθότητι καὶ τέχνῃ, ἥτις ἐκάστῳ ἀποδέδοται αὐτῶν· ἄρα ἔστιν ταῦτα;

Ἐγὼ μὲν γάρ φημι.

[506ε] Τάξει ἄρα τεταγμένον καὶ κεκοσμημένον ἔστιν ἡ ἀρετὴ ἐκάστου;

Φαίην ἂν ἔγωγε.

Κόσμος τις ἄρα ἐγγενόμενος ἐν ἐκάστῳ ὁ ἐκάστου οἰκεῖος ἀγαθὸν παρέχει ἕκαστον τῶν ὄντων;

Ἔμοιγε δοκεῖ.

Καὶ ψυχὴ ἄρα κόσμον ἔχουσα τὸν ἑαυτῆς ἀμείνων τῆς ἀκοσμήτου;

Ἀνάγκη.

Ἄλλα μὴν ἢ γε κόσμον ἔχουσα κοσμία;

Πῶς γὰρ οὐ μέλλει;

Ἡ δὲ [507α] γε κοσμία σώφρων;

Πολλὴ ἀνάγκη.

Ἡ ἄρα σώφρων ψυχὴ ἀγαθὴ. Ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω παρὰ ταῦτα ἄλλα φάναι, ὦ φίλε Καλλίκλεις· σὺ δ' εἰ ἔχεις, δίδασκε.

Καλλίκλης

Λέγ', ὦγαθέ.

Σωκράτης

Λέγω δὴ ὅτι, εἰ ἡ σώφρων ἀγαθὴ ἔστιν, ἡ τούναντίον τῆ σώφρονι πεπονθυῖα κακὴ ἔστιν· ἦν δὲ αὕτη ἡ ἄφρων τε καὶ ἀκόλαστος.

Πάνυ γε.

Καὶ μὴν ὃ γε σώφρων τὰ προσήκοντα πράττει ἂν καὶ περὶ θεοὺς καὶ περὶ ἀνθρώπους· οὐ γὰρ ἂν σωφρονοῖ τὰ μὴ προσήκοντα πράττων;

[507β] Ἀνάγκη ταῦτ' εἶναι οὕτω.

Καὶ μὴν περὶ μὲν ἀνθρώπους τὰ προσήκοντα πράττων δίκαι' ἂν πράττοι, περὶ δὲ θεοὺς ὅσια· τὸν δὲ τὰ δίκαια καὶ ὅσια πράττοντα ἀνάγκη δίκαιον καὶ ὄσιον εἶναι.

Ἔστι ταῦτα.

Καὶ μὲν δὴ καὶ ἀνδρεῖόν γε ἀνάγκη· οὐ γὰρ δὴ σώφρονος ἀνδρός ἐστιν οὔτε διώκειν οὔτε φεύγειν ἢ μὴ προσήκει, ἀλλ' ἃ δεῖ καὶ πράγματα καὶ ἀνθρώπους καὶ ἡδονὰς καὶ λύπας φεύγειν καὶ διώκειν, καὶ ὑπομένοντα καρτερεῖν ὅπου δεῖ· ὥστε πολλὴ [507γ] ἀνάγκη, ᾧ Καλλίκλεις, τὸν σώφρονα, ὥσπερ διήλθομεν, δίκαιον ὄντα καὶ ἀνδρεῖον καὶ ὄσιον ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι τελῶς, τὸν δὲ ἀγαθὸν εἶτε καὶ καλῶς πράττειν ἢ ἂν πράττη, τὸν δ' εἶτε πράττοντα μακάριόν τε καὶ εὐδαίμονα εἶναι, τὸν δὲ πονηρὸν καὶ κακῶς πράττοντα ἄθλιον· οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ ἐναντίως ἔχων τῷ σώφρονι, ὁ ἀκόλαστος, ὃν σὺ ἐπήνεις.

Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα οὕτω τίθεμαι καὶ φημι ταῦτα ἀληθῆ εἶναι· εἰ δὲ ἔστιν ἀληθῆ, τὸν βουλούμενον, ὡς ἔοικεν, εὐδαίμονα [507δ] εἶναι σωφροσύνην μὲν διωκτέον καὶ ἀσκητέον, ἀκολασίαν δὲ φευκτέον ὡς ἔχει ποδῶν ἕκαστος ἡμῶν, καὶ παρασκευαστέον μάλιστα μὲν μηδὲν δεῖσθαι τοῦ κολάζεσθαι, ἐὰν δὲ δεθῆ ἢ αὐτὸς ἢ ἄλλος τις τῶν οἰκείων, ἢ ἰδιώτης ἢ πόλις, ἐπιθετέον δίκην καὶ κολαστέον, εἰ μέλλει εὐδαίμων εἶναι. Οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ ὁ σκοπὸς εἶναι πρὸς ὃν βλέποντα δεῖ ζῆν, καὶ πάντα εἰς τοῦτο τὰ αὐτοῦ συντείνοντα καὶ τὰ τῆς πόλεως, ὅπως δικαιοσύνη παρέσται καὶ σωφροσύνη [507ε] τῷ μακαρίῳ μέλλοντι ἔσεσθαι, οὕτω πράττειν, οὐκ ἐπιθυμίας ἐῶντα ἀκόλαστους εἶναι καὶ ταύτας ἐπιχειροῦντα πληροῦν, ἀνήνυτον κακόν, ληστοῦ βίον ζῶντα. Οὔτε γὰρ ἂν ἄλλω ἀνθρώπῳ προσφιλεῖς ἂν εἴη ὁ τοιοῦτος οὔτε θεῶ· κοινωνεῖν γὰρ ἀδύνατος, ὅτω δὲ μὴ ἔνι κοινωνία, φιλία οὐκ ἂν εἴη. Φασὶ δ' οἱ σοφοί, ᾧ Καλλίκλεις, καὶ οὐρανὸν καὶ [508α] γῆν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους τὴν κοινωνίαν συνέχειν καὶ φιλίαν καὶ κοσμιότητα καὶ σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην, καὶ τὸ ὅλον τοῦτο διὰ ταῦτα κόσμον καλοῦσιν, ᾧ ἑταῖρε, οὐκ ἀκοσμίαν οὐδὲ ἀκολασίαν. Σὺ δέ μοι δοκεῖς οὐ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις, καὶ ταῦτα σοφὸς ὢν, ἀλλὰ λέληθέν σε ὅτι ἡ ἰσότης ἢ γεωμετρικὴ καὶ ἐν θεοῖς καὶ ἐν ἀνθρώποις μέγα δύναται, σὺ δὲ πλεονεξίαν οἶε δεῖν ἀσκεῖν· γεωμετρίας γὰρ ἀμελεῖς. Εἶεν· ἢ ἐξελεγκτέος δὴ οὗτος ὁ λόγος [508β] ἡμῖν ἐστιν, ὡς οὐ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης κτήσει εὐδαίμονες οἱ εὐδαίμονες, κακίας δὲ οἱ ἄθλιοι, ἢ εἰ οὗτος ἀληθῆς ἐστιν, σκεπτέον τί τὰ συμβαίνοντα. Τὰ πρόσθεν ἐκεῖνα, ᾧ Καλλίκλεις, συμβαίνει πάντα, ἐφ' οἷς σύ με ἤρου εἰ σπουδάζων λέγοιμι, λέγοντα ὅτι κατηγορητέον εἴη καὶ αὐτοῦ καὶ ὑέος καὶ ἑταίρου, ἐὰν τι ἀδικῆ, καὶ τῇ ῥητορικῇ ἐπὶ τοῦτο χρηστέον· καὶ ἃ Πῶλον αἰσχύνῃ ᾧ σου συγχωρεῖν, ἀληθῆ ἄρα ἦν, τὸ εἶναι τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι ὅσῳ περ

[508γ] αἴσχιον τοσοῦτω κάκιον· καὶ τὸν μέλλοντα ὀρθῶς ῥητορικὸν ἔσεσθαι δίκαιον ἄρα δεῖ εἶναι καὶ ἐπιστήμονα τῶν δικαίων, ὃ αὖ Γοργίαν ἔφη Πῶλος δι' αἰσχύνην ὁμολογήσαι.

Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων σκεψώμεθα τί ποτ' ἐστὶν ἃ σὺ ἐμοὶ ὀνειδίζεις, ἄρα καλῶς λέγεται ἢ οὐ, ὡς ἄρα ἐγὼ οὐχ οἷός τ' εἰμὶ βοηθῆσαι οὔτε ἐμαυτῷ οὔτε τῶν φίλων οὐδενὶ οὐδὲ τῶν οἰκείων, οὐδ' ἐκῶσαι ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων, εἰμὶ δὲ ἐπὶ τῷ βουλομένῳ ὥσπερ οἱ ἄτιμοι τοῦ ἐθέλοντος, [508δ] ἄντε τύπτειν βούληται, τὸ νεανικὸν δὴ τοῦτο τὸ τοῦ σοῦ λόγου, ἐπὶ κόρρης, ἐάντε χρήματα ἀφαιρεῖσθαι, ἐάντε ἐκβάλλειν ἐκ τῆς πόλεως, ἐάντε, τὸ ἔσχατον, ἀποκτεῖναι· καὶ οὕτω διακεῖσθαι πάντων δὴ αἰσχιστόν ἐστιν, ὡς ὁ σὸς λόγος. Ὁ δὲ δὴ ἐμὸς ὅστις, πολλάκις μὲν ἤδη εἴρηται, οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ ἔτι λέγεσθαι· οὐ φημι, ὦ Καλλίκλεις, τὸ τύπτεσθαι ἐπὶ κόρρης ἀδίκως αἰσχιστόν εἶναι, οὐδέ γε τὸ τέμνεσθαι [508ε] οὔτε τὸ σῶμα τὸ ἐμὸν οὔτε τὸ βαλλάντιον, ἀλλὰ τὸ τύπτειν καὶ ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ ἀδίκως καὶ τέμνειν καὶ αἴσχιον καὶ κάκιον, καὶ κλέπτειν γε ἅμα καὶ ἀνδραποδίζεσθαι καὶ τοιχωρυχεῖν καὶ συλλήβδην ὀτιοῦν ἀδικεῖν καὶ ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ τῷ ἀδικοῦντι καὶ κάκιον καὶ αἴσχιον εἶναι ἢ ἐμοὶ τῷ ἀδικουμένῳ. Ταῦτα ἡμῖν ἄνω ἐκεῖ ἐν τοῖς πρόσθεν λόγοις οὕτω φανέντα, ὡς ἐγὼ λέγω, κατέχεται καὶ δέδεται, καὶ [509α] εἰ ἀγροικότερόν τι εἰπεῖν ἔστιν, σιδηροῖς καὶ ἀδαμαντίνοις λόγοις, ὡς γοῦν ἂν δόξειεν οὕτως, οὐς σὺ εἰ μὴ λύσεις ἢ σοῦ τις νεανικώτερος, οὐχ οἷόν τε ἄλλως λέγοντα ἢ ὡς ἐγὼ νῦν λέγω καλῶς λέγειν· ἐπεὶ ἔμοιγε ὁ αὐτὸς λόγος ἐστὶν αἰεὶ, ὅτι ἐγὼ ταῦτα οὐκ οἶδα ὅπως ἔχει, ὅτι μέντοι ὦν ἐγὼ ἐντετύχηκα, ὥσπερ νῦν, οὐδεὶς οἷός τ' ἐστὶν ἄλλως λέγων μὴ οὐ καταγέλαστος εἶναι. Ἐγὼ μὲν οὖν αὖ τίθημι [509β] ταῦτα οὕτως ἔχειν· εἰ δὲ οὕτως ἔχει καὶ μέγιστον τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ ἀδικία τῷ ἀδικοῦντι καὶ ἔτι τούτου μεῖζον μεγίστου ὄντος, εἰ οἷόν τε, τὸ ἀδικοῦντα μὴ διδόναι δίκην, τίνα ἂν βοήθειαν μὴ δυνάμενος ἄνθρωπος βοηθεῖν ἑαυτῷ καταγέλαστος ἂν τῇ ἀληθείᾳ εἴη; Ἄρα οὐ ταύτην, ἣτις ἀποτρέψει τὴν μεγίστην ἡμῶν βλάβην; Ἀλλὰ πολλὴ ἀνάγκη ταύτην εἶναι τὴν αἰσχίστην βοήθειαν μὴ δύνασθαι βοηθεῖν μήτε αὐτῷ μήτε τοῖς αὐτοῦ φίλοις τε καὶ οἰκείοις, δευτέραν δὲ [509γ] τὴν τοῦ δευτέρου κακοῦ καὶ τρίτην τὴν τοῦ τρίτου καὶ τἄλλα οὕτως· ὡς ἐκάστου κακοῦ μέγεθος πέφυκεν, οὕτω καὶ κάλλος τοῦ δυνατὸν εἶναι ἐφ' ἕκαστα βοηθεῖν καὶ αἰσχύνῃ τοῦ μὴ. Ἄρα ἄλλως ἢ οὕτως ἔχει, ὦ Καλλίκλεις;

Καλλίκλης

Οὐκ ἄλλως.

Σωκράτης

Δυοῖν οὖν ὄντοιν, τοῦ ἀδικεῖν τε καὶ ἀδικεῖσθαι, μεῖζον μὲν φαμεν κακὸν τὸ ἀδικεῖν, ἔλαττον δὲ τὸ ἀδικεῖσθαι. Τί οὖν ἂν παρασκευασάμενος ἄνθρωπος βοηθήσειεν αὐτῷ, [509δ] ὥστε ἀμφοτέρας τὰς ὠφελίας ταύτας ἔχειν, τὴν τε ἀπὸ τοῦ μὴ ἀδικεῖν καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι; Πότερα δύναμιν ἢ βούλησιν; Ὡδε δὲ λέγω· πότερον ἐὰν μὴ βούληται ἀδικεῖσθαι, οὐκ ἀδικήσεται, ἢ ἐὰν δύναμιν παρασκευάσῃται τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι, οὐκ ἀδικήσεται;

Καλλίκλης

Δήλον δὴ τοῦτό γε, ὅτι ἐὰν δύναμιν.

Σωκράτης

Τί δὲ δὴ τοῦ ἀδικεῖν; Πότερον ἐὰν μὴ βούληται ἀδικεῖν, ἰκανὸν τοῦτ' ἐστίν—οὐ γὰρ ἀδικήσει—ἢ καὶ ἐπὶ [509ε] τοῦτο δεῖ δύναμιν τινα καὶ τέχνην παρασκευάσασθαι, ὡς, ἐὰν μὴ μάθη αὐτὰ καὶ ἀσκήσῃ, ἀδικήσει; Τί οὐκ αὐτό γέ μοι τοῦτο ἀπεκρίνω, ὦ Καλλίκλεις, πότερόν σοι δοκοῦμεν ὀρθῶς ἀναγκασθῆναι ὁμολογεῖν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐγώ τε καὶ Πῶλος ἢ οὐ, ἠνίκα ὠμολογήσαμεν μηδένα βουλόμενον ἀδικεῖν, ἀλλ' ἄκοντας τοὺς ἀδικοῦντας πάντας ἀδικεῖν;

Καλλίκλης

[510α] Ἔστω σοι τοῦτο, ὦ Σώκρατες, οὕτως, ἵνα διαπεράνης τὸν λόγον.

Σωκράτης

Καὶ ἐπὶ τοῦτο ἄρα, ὡς ἔοικεν, παρασκευαστέον ἐστὶ δύναμιν τινα καὶ τέχνην, ὅπως μὴ ἀδικήσωμεν.

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Τίς οὖν ποτ' ἐστὶν τέχνη τῆς παρασκευῆς τοῦ μηδὲν ἀδικεῖσθαι ἢ ὡς ὀλίγιστα; Σκέψαι εἰ σοὶ δοκεῖ ἥπερ ἐμοί. Ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ ἥδε ἢ αὐτὸν ἄρχειν δεῖν ἐν τῇ πόλει ἢ καὶ τυραννεῖν, ἢ τῆς ὑπαρχούσης πολιτείας ἐταῖρον εἶναι.

Καλλίκλης

Ὅραξ, ὦ Σώκρατες, ὡς ἐγὼ ἔτοιμός εἰμι ἐπαινεῖν, [510β] ἄν τι καλῶς λέγῃς; Τοῦτό μοι δοκεῖς πάνυ καλῶς εἰρηκέναι.

Σωκράτης

Σκόπει δὴ καὶ τόδε ἐὰν σοὶ δοκῶ εὖ λέγειν. Φίλος μοι δοκεῖ ἕκαστος ἐκάστῳ εἶναι ὡς οἶόν τε μάλιστα, ὄνπερ οἱ παλαιοὶ τε καὶ σοφοὶ λέγουσιν, ὁ ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ. Οὐ καὶ σοί;

Καλλίκλης

Ἔμοιγε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν ὅπου τύραννός ἐστιν ἄρχων ἄγριος καὶ ἀπαίδευτος, εἴ τις τούτου ἐν τῇ πόλει πολὺ

βελτίων εἶη, φοβοῖτο δήπου ἂν αὐτὸν ὁ τύραννος καὶ τούτῳ ἐξ ἅπαντος [510γ] τοῦ νοῦ οὐκ ἂν ποτε δύναιτο φίλος γενέσθαι;

Καλλίκλης

Ἔστι ταῦτα.

Σωκράτης

Οὐδέ γε εἴ τις πολὺ φαυλότερος εἶη, οὐδ' ἂν οὗτος καταφρονοῖ γὰρ ἂν αὐτοῦ ὁ τύραννος καὶ οὐκ ἂν ποτε ὡς πρὸς φίλον σπουδάσειεν.

Καλλίκλης

Καὶ ταῦτ' ἀληθῆ.

Σωκράτης

Λεῖπεται δὴ ἐκεῖνος μόνος ἄξιος λόγου φίλος τῷ τοιούτῳ, ὃς ἂν ὁμοίῃς ὦν, ταῦτ' ἀπέχων καὶ ἐπαινῶν, ἐθέλη ἄρχεσθαι καὶ ὑποκεῖσθαι τῷ ἄρχοντι. Οὗτος μέγα [510δ] ἐν ταύτῃ τῇ πόλει δυνήσεται, τοῦτον οὐδεὶς χαίρων ἀδικήσει. Οὐχ οὕτως ἔχει;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Εἰ ἄρα τις ἐννοήσειεν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει τῶν νέων, «Τίνα ἂν τρόπον ἐγὼ μέγα δυναίμην καὶ μηδεὶς με ἀδικοῖ;» αὕτη, ὡς ἔοικεν, αὐτῷ ὁδὸς ἐστίν, εὐθὺς ἐκ νέου ἐθίζειν αὐτὸν τοῖς αὐτοῖς χαίρειν καὶ ἄχθεσθαι τῷ δεσπότῃ, καὶ παρασκευάζειν ὅπως ὅτι μάλιστα ὅμοιος ἔσται ἐκείνῳ. Οὐχ οὕτως;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν τούτῳ τὸ μὲν μὴ ἀδικεῖσθαι καὶ μέγα [510ε] δύνασθαι, ὡς ὁ ὑμέτερος λόγος, ἐν τῇ πόλει διαπεπράζεται.

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖν; Ἦ πολλοῦ δεῖ, εἴπερ ὅμοιος ἔσται τῷ ἄρχοντι ὄντι ἀδίκῳ καὶ

παρὰ τούτῳ μέγα δυνήσεται; Ἄλλ' οἶμαι ἔγωγε, πᾶν τούναντίον οὕτως ἢ παρασκευὴ ἔσται αὐτῷ ἐπὶ τὸ οἶον τε εἶναι ὡς πλεῖστα ἀδικεῖν καὶ ἀδικοῦντα μὴ διδόναι δίκην. Ἦ γάρ;

Καλλίκλης

Φαίνεται.

Σωκράτης

[511α] Οὐκοῦν τὸ μέγιστον αὐτῷ κακὸν ὑπάρξει μοχθηρῶ ὄντι τὴν ψυχὴν καὶ λελωβημένῳ διὰ τὴν μίμησιν τοῦ δεσπότου καὶ δύναμιν.

Καλλίκλης

Οὐκ οἶδ' ὅπη στρέφεις ἐκάστοτε τοὺς λόγους ἄνω καὶ κάτω, ὦ Σώκρατες. Ἦ οὐκ οἶσθα ὅτι οὗτος ὁ μιμούμενος τὸν μὴ μιμούμενον ἐκεῖνον ἀποκτενεῖ, ἐὰν βούληται, καὶ ἀφαιρήσεται τὰ ὄντα.

Σωκράτης

[511β] Οἶδα, ὦγαθὲ Καλλίκλεις, εἰ μὴ κωφός γ' εἰμί, καὶ σοῦ ἀκούων καὶ Πώλου ἄρτι πολλάκις καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγου πάντων τῶν ἐν τῇ πόλει· ἀλλὰ καὶ σὺ ἐμοῦ ἄκουε, ὅτι ἀποκτενεῖ μὲν, ἂν βούληται, ἀλλὰ πονηρὸς ὢν καλὸν κάγαθὸν ὄντα.

Καλλίκλης

Οὐκοῦν τοῦτο δὴ καὶ τὸ ἀγανακτητόν;

Σωκράτης

Οὐ νοῦν γε ἔχοντι, ὡς ὁ λόγος σημαίνει. Ἦ οἶει δεῖν τοῦτο παρασκευάζεσθαι ἄνθρωπον, ὡς πλεῖστον χρόνον ζῆν, καὶ μελετᾶν τὰς τέχνας ταύτας αἰ ἡμᾶς ἀεὶ ἐκ τῶν [511γ] κινδύνων σώζουσιν, ὥσπερ καὶ ἦν σὺ κελεύεις ἐμὲ μελετᾶν τὴν ῥητορικὴν τὴν ἐν τοῖς δικαστηρίοις διασώζουσαν;

Καλλίκλης

Ναὶ μὰ Δία ὀρθῶς γέ σοι συμβουλεύων.

Σωκράτης

Τί δέ, ὦ βέλτιστε; Ἦ καὶ ἡ τοῦ νεῖν ἐπιστήμη σεμνή τίς σοι δοκεῖ εἶναι;

Καλλίκλης

Μὰ Δί' οὐκ ἔμοιγε.

Σωκράτης

Καὶ μὴν σώζει γε καὶ αὕτη ἐκ θανάτου τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν εἷς τι τοιοῦτον ἐμπέσωσιν οὐ δεῖ ταύτης τῆς ἐπιστήμης. Εἰ δ' αὕτη σοὶ δοκεῖ σμικρὰ εἶναι, ἐγὼ σοὶ [511δ] μείζω ταύτης ἐρῶ, τὴν κυβερνητικὴν, ἢ οὐ μόνον τὰς ψυχὰς σώζει ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ χρήματα ἐκ τῶν ἐσχάτων κινδύνων, ὡσπερ ἡ ῥητορικὴ. Καὶ αὕτη μὲν προσεσταλμένη ἐστὶν καὶ κοσμία, καὶ οὐ σεμνύνεται ἐσχηματισμένη ὡς ὑπερήφανόν τι διαπραττομένη, ἀλλὰ ταῦτ' ἀπραξαμένη τῇ δικανικῇ, ἐὰν μὲν ἐξ Αἰγίνης δεῦρο σώσῃ, οἶμαι δὴ ὀβολοὺς ἐπράξατο, ἐὰν δὲ ἐξ Αἰγύπτου ἢ ἐκ τοῦ Πόντου, [511ε] ἐὰν πάμπολυ, ταύτης τῆς μεγάλης εὐεργεσίας, σώσασα ἂν νυνδὴ ἔλεγον, καὶ αὐτὸν καὶ παῖδας καὶ χρήματα καὶ γυναῖκας, ἀποβίβασα' εἰς τὸν λιμένα δύο δραχμὰς ἐπράξατο, καὶ αὐτὸς ὁ ἔχων τὴν τέχνην καὶ ταῦτα διαπραξάμενος ἐκβὰς παρὰ τὴν θάλατταν καὶ τὴν ναῦν περιπατεῖ ἐν μετρίῳ σχήματι· λογίζεσθαι γὰρ οἶμαι ἐπίσταται ὅτι ἄδηλόν ἐστιν οὐστινάς τε ὠφέληκεν τῶν συμπλεόντων οὐκ ἔασας καταποντωθῆναι καὶ οὐστινας ἔβλαψεν, εἰδὼς ὅτι οὐδὲν [512α] αὐτοὺς βελτίους ἐξεβίβασεν ἢ οἷοι ἐνέβησαν, οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς ψυχὰς. Λογίζεται οὖν ὅτι οὐκ, εἰ μὲν τις μεγάλοις καὶ ἀνιάτοις νοσήμασιν κατὰ τὸ σῶμα συνεχόμενος μὴ ἀπεπνίγη, οὗτος μὲν ἄθλιός ἐστιν ὅτι οὐκ ἀπέθανεν, καὶ οὐδὲν ὑπ' αὐτοῦ ὠφέληται· εἰ δὲ τις ἄρα ἐν τῷ τοῦ σώματος τιμιωτέρῳ, τῇ ψυχῇ, πολλὰ νοσήματα ἔχει καὶ ἀνιάτα, τούτῳ δὲ βιωτέον ἐστὶν καὶ τοῦτον ὀνήσει, ἅντε ἐκ θαλάττης ἅντε ἐκ δικαστηρίου ἐάντε ἄλλοθεν ὀποθενοῦν [512β] σώσῃ, ἀλλ' οἶδεν ὅτι οὐκ ἄμεινόν ἐστιν ζῆν τῷ μοχθηρῷ ἀνθρώπῳ· κακῶς γὰρ ἀνάγκη ἐστὶν ζῆν.

Διὰ ταῦτα οὐ νόμος ἐστὶ σεμνύνεσθαι τὸν κυβερνήτην, καίπερ σώζοντα ἡμᾶς, οὐδέ γε, ὡς θαυμάσιε, τὸν μηχανοποιόν, ὃς οὔτε στρατηγοῦ, μὴ ὅτι κυβερνήτου, οὔτε ἄλλου οὐδενὸς ἐλάττω ἐνίστε δύναται σώζειν· πόλεις γὰρ ἔστιν ὅτε ὅλας σώζει. Μὴ σοὶ δοκεῖ κατὰ τὸν δικανικὸν εἶναι; Καίτοι εἰ βούλοιο λέγειν, ὡς Καλλίκλεις, ἅπερ ὑμεῖς, σεμνύνων [512γ] τὸ πρᾶγμα, καταχώσειεν ἂν ὑμᾶς τοῖς λόγοις, λέγων καὶ παρακαλῶν ἐπὶ τὸ δεῖν γίνεσθαι μηχανοποιούς, ὡς οὐδὲν τ' ἄλλ' ἐστὶν· ἱκανὸς γὰρ αὐτῷ ὁ λόγος. Ἀλλὰ σὺ οὐδὲν ἤττον αὐτοῦ καταφρονεῖς καὶ τῆς τέχνης τῆς ἐκείνου, καὶ ὡς ἐν ὀνειδίει ἀποκαλέσαις ἂν μηχανοποιόν, καὶ τῷ ὑεῖ αὐτοῦ οὔτ' ἂν δοῦναι θυγατέρα ἐθέλοις, οὔτ' ἂν αὐτὸς λαβεῖν τὴν ἐκείνου. Καίτοι ἐξ ὧν τὰ σαυτοῦ ἐπαινεῖς, τίνι δικαίῳ λόγῳ τοῦ μηχανοποιοῦ καταφρονεῖς καὶ [512δ] τῶν ἄλλων ὧν νυνδὴ ἔλεγον; Οἶδ' ὅτι φαίης ἂν βελτίων εἶναι καὶ ἐκ βελτιόνων. Τὸ δὲ βέλτιον εἰ μὴ ἔστιν ὃ ἐγὼ λέγω, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτ' ἐστὶν ἀρετὴ, τὸ σώζειν αὐτὸν καὶ τὰ ἑαυτοῦ ὄντα ὁποῖός τις ἔτυχεν, καταγέλαστός σοι ὁ ψόγος γίνεσθαι καὶ μηχανοποιοῦ καὶ ἰατροῦ καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν ὅσαι τοῦ σώζειν ἔνεκα πεποίηται. Ἀλλ', ὡς μακάριε, ὄρα μὴ ἄλλο τι τὸ γενναῖον καὶ τὸ ἀγαθὸν ἢ ἢ τὸ σώζειν τε καὶ σώζεσθαι. Μὴ γὰρ τοῦτο μὲν, τὸ ζῆν ὀποσονδὴ [512ε] χρόνον, τὸν γε ὡς ἀληθῶς ἄνδρα ἐάτεον ἐστὶν καὶ οὐ φιλοψυχητέον, ἀλλὰ ἐπιτρέψαντα περὶ τούτων τῷ θεῷ καὶ πιστεύσαντα ταῖς γυναῖξιν ὅτι τὴν εἰμαρμένην οὐδ' ἂν εἷς ἐκφύγοι, τὸ ἐπὶ τούτῳ σκεπτέον τίν' ἂν τρόπον τοῦτον ὄν μὲλλοι χρόνον βιώναι ὡς ἄριστα βιοίη, ἄρα ἐξομοίων [513α] αὐτὸν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ ἐν ἣ ἂν οἰκῇ, καὶ νῦν δὲ ἄρα δεῖ

σὲ ὡς ὁμοιώτατον γίνεσθαι τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, εἰ μέλλεις τούτῳ προσφιλεῖς εἶναι καὶ μέγα δύνασθαι ἐν τῇ πόλει· τοῦθ' ὄρα εἰ σοὶ λυσιτελεῖ καὶ ἐμοί, ὅπως μὴ, ὦ δαιμόνιε, πεισόμεθα ὅπερ φασὶ τὰς τὴν σελήνην καθαιρούσας, τὰς Θετταλίδας· σὺν τοῖς φιλτάτοις ἢ αἵρεσις ἡμῖν ἔσται ταύτης τῆς δυνάμεως τῆς ἐν τῇ πόλει. Εἰ δέ σοι οἶε ὄντινοῦν ἀνθρώπων παραδώσειν τέχνην τινὰ τοιαύτην, ἣτις [513β] σε ποιήσει μέγα δύνασθαι ἐν τῇ πόλει τῆδε ἀνόμοιον ὄντα τῇ πολιτείᾳ εἴτ' ἐπὶ τὸ βέλτιον εἴτ' ἐπὶ τὸ χεῖρον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐκ ὀρθῶς βουλευῆ, ὦ Καλλίκλεις· οὐ γὰρ μιμητὴν δεῖ εἶναι ἄλλ' αὐτοφυῶς ὅμοιον τούτοις, εἰ μέλλεις τι γνήσιον ἀπεργάζεσθαι εἰς φιλίαν τῷ Ἀθηναίων δήμῳ καὶ ναὶ μὰ Δία τῷ Πυριλάμπους γε πρὸς. Ὅστις οὖν σε τούτοις ὁμοιώτατον ἀπεργάσεται, οὗτός σε ποιήσει, ὡς ἐπιθυμεῖς πολιτικὸς εἶναι, πολιτικὸν καὶ ῥητορικόν· τῷ αὐτῶν γὰρ [513γ] ἤθει λεγομένων τῶν λόγων ἕκαστοι χαίρουσι, τῷ δὲ ἀλλοτρίῳ ἄχθονται, εἰ μὴ τι σὺ ἄλλο λέγεις, ὦ φίλη κεφαλή. Λέγομέν τι πρὸς ταῦτα, ὦ Καλλίκλεις;

Καλλίκλης

Οὐκ οἶδ' ὄντινά μοι τρόπον δοκεῖς εὖ λέγειν, ὦ Σώκρατες, πέπονθα δὲ τὸ τῶν πολλῶν πάθος· οὐ πάνυ σοὶ πείθομαι.

Σωκράτης

Ὁ δήμου γὰρ ἔρωσ, ὦ Καλλίκλεις, ἐνὼν ἐν τῇ ψυχῇ τῇ σῆ ἀντιστατεῖ μοι· ἄλλ' ἐὰν πολλάκις ἴσως καὶ βέλτιον [513δ] ταῦτά ταῦτα διασκοπώμεθα, πεισθήσῃ. Ἀναμνήσθητι δ' οὖν ὅτι δὺ ἔφαμεν εἶναι τὰς παρασκευὰς ἐπὶ τὸ ἕκαστον θεραπεύειν, καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν, μίαν μὲν πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖν, τὴν ἑτέραν δὲ πρὸς τὸ βέλτιστον, μὴ καταχαριζόμενον ἀλλὰ διαμαχόμενον. Οὐ ταῦτα ἦν ἃ τότε ὠριζόμεθα;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν ἢ μὲν ἑτέρα, ἢ πρὸς ἡδονὴν, ἀγεννὴς καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ κολακεία τυγχάνει οὔσα· ἢ γάρ;

Καλλίκλης

[513ε] Ἔστω, εἰ βούλει, σοὶ οὕτως.

Σωκράτης

Ἡ δέ γε ἑτέρα, ὅπως ὡς βέλτιστον ἔσται τοῦτο, εἴτε σῶμα τυγχάνει ὃν εἴτε ψυχὴ, ὃ θεραπεύομεν;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν οὕτως ἐπιχειρητέον ἡμῖν ἐστὶν τῇ πόλει καὶ τοῖς πολίταις θεραπεύειν, ὡς βελτίστους αὐτοὺς τοὺς πολίτας ποιοῦντας; Ἄνευ γὰρ δὴ τούτου, ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἠύρισκομεν, οὐδὲν ὄφελος ἄλλην εὐεργεσίαν οὐδεμίαν [514α] προσφέρειν, ἐὰν μὴ καλὴ κάγαθὴ ἢ διάνοια ἢ τῶν μελλόντων ἢ χρήματα πολλὰ λαμβάνειν ἢ ἀρχὴν τινῶν ἢ ἄλλην δύναμιν ἠγτινοῦν. Φῶμεν οὕτως ἔχειν;

Καλλίκλης

Πάνυ γε, εἴ σοι ἥδιον.

Σωκράτης

Εἰ οὖν παρεκαλοῦμεν ἀλλήλους, ὧ Καλλίκλεις, δημοσίᾳ πράζοντες τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ἐπὶ τὰ οἰκοδομικά, ἢ τειχῶν ἢ νεωρίων ἢ ἱερῶν ἐπὶ τὰ μέγιστα οἰκοδομήματα, πότερον ἔδει ἂν ἡμᾶς σκέψασθαι ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ [514β] ἐξετάσαι πρῶτον μὲν εἰ ἐπιστάμεθα τὴν τέχνην ἢ οὐκ ἐπιστάμεθα, τὴν οἰκοδομικήν, καὶ παρὰ τοῦ ἐμάθομεν; Ἔδει ἂν ἢ οὐ;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν δεύτερον αὖ τόδε, εἴ τι πώποτε οἰκοδόμημα ὠκοδομήκαμεν ἰδίᾳ ἢ τῶν φίλων τινὶ ἢ ἡμέτερον αὐτῶν, καὶ τοῦτο τὸ οἰκοδόμημα καλὸν ἢ αἰσχρὸν ἐστὶν· καὶ εἰ μὲν ἠύρισκομεν σκοπούμενοι διδασκάλους τε ἡμῶν ἀγαθοὺς καὶ [514γ] ἐλλογίμους γεγονότας καὶ οἰκοδομήματα πολλὰ μὲν καὶ καλὰ μετὰ τῶν διδασκάλων ὠκοδομημένα ἡμῖν, πολλὰ δὲ καὶ ἴδια ἡμῶν ἐπειδὴ τῶν διδασκάλων ἀπηλλάγημεν, οὕτω μὲν διακειμένων, νοῦν ἐχόντων ἦν ἂν ἰέναι ἐπὶ τὰ δημόσια ἔργα· εἰ δὲ μήτε διδάσκαλον εἴχομεν ἡμῶν αὐτῶν ἐπιδειξάμεθα οἰκοδομήματά τε ἢ μηδὲν ἢ πολλὰ καὶ μηδενὸς ἄξια, οὕτω δὲ ἀνόητον ἦν δήπου ἐπιχειρεῖν τοῖς δημοσίοις ἔργοις καὶ παρακαλεῖν ἀλλήλους ἐπ' αὐτά. Φῶμεν ταῦτα ὀρθῶς λέγεσθαι [514δ] ἢ οὐ;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν οὕτω πάντα, τὰ τε ἄλλα κἂν εἰ ἐπιχειρήσαντες δημοσιεύειν παρεκαλοῦμεν ἀλλήλους ὡς ἱκανοὶ ἰατροὶ ὄντες, ἐπεσκεψάμεθα δήπου ἂν ἐγὼ τε σὲ καὶ σὺ ἐμέ, φέρε πρὸς

θεῶν, αὐτὸς δὲ ὁ Σωκράτης πῶς ἔχει τὸ σῶμα πρὸς ὑγίειαν; Ἡ ἤδη τις ἄλλος διὰ Σωκράτην ἀπηλλάγη νόσου, ἢ δοῦλος ἢ ἐλεύθερος; Κἂν ἐγὼ οἶμαι περὶ σοῦ ἕτερα τοιαῦτα ἐσκόπουν· καὶ εἰ μὴ ηὔρισκομεν δι' ἡμᾶς μηδένα [514ε] βελτίω γεγονότα τὸ σῶμα, μήτε τῶν ξένων μήτε τῶν ἀστῶν, μήτε ἄνδρα μήτε γυναῖκα, πρὸς Διός, ᾧ Καλλίκλεις, οὐ καταγέλαστον ἂν ἦν τῇ ἀληθείᾳ, εἰς τοσοῦτον ἀνοίας ἐλθεῖν ἀνθρώπους, ὥστε, πρὶν ἰδιωτεύοντας πολλὰ μὲν ὅπως ἐτύχομεν ποιῆσαι, πολλὰ δὲ κατορθῶσαι καὶ γυμνάσασθαι ἱκανῶς τὴν τέχνην, τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο ἐν τῷ πίθῳ τὴν κεραμεῖαν ἐπιχειρεῖν μανθάνειν, καὶ αὐτοὺς τε δημοσιεύειν ἐπιχειρεῖν καὶ ἄλλους τοιούτους παρακαλεῖν; Οὐκ ἀνόητόν σοι δοκεῖ ἂν εἶναι οὕτω πράττειν;

Καλλίκλης

Ἔμοιγε.

Σωκράτης

[515α] Νῦν δέ, ᾧ βέλτιστε ἀνδρῶν, ἐπειδὴ σὺ μὲν αὐτὸς ἄρτι ἄρχη πράττειν τὰ τῆς πόλεως πράγματα, ἐμὲ δὲ παρακαλεῖς καὶ ὀνειδίζεις ὅτι οὐ πράττω, οὐκ ἐπισκεψόμεθα ἀλλήλους, φέρε, Καλλικλῆς ἤδη τινὰ βελτίω πεποίηκεν τῶν πολιτῶν; Ἔστιν ὅστις πρότερον πονηρὸς ὢν, ἀδικὸς τε καὶ ἀκόλαστος καὶ ἄφρων, διὰ Καλλικλέα καλὸς τε κάγαθος γέγονεν, ἢ ξένος ἢ ἀστός, ἢ δοῦλος ἢ ἐλεύθερος; Λέγε μοι, [515β] ἐάν τις σε ταῦτα ἐξετάζη, ᾧ Καλλίκλεις, τί ἐρεῖς; Τίνα φήσεις βελτίω πεποιηκέναι ἀνθρωπον τῇ συνουσίᾳ τῇ σῇ; Ὅκνεῖς ἀποκρίνασθαι, εἴπερ ἔστιν τι ἔργον σὸν ἔτι ἰδιωτεύοντος, πρὶν δημοσιεύειν ἐπιχειρεῖν;

Καλλίκλης

Φιλόνικος εἶ, ᾧ Σώκρατες.

Σωκράτης

Ἄλλ' οὐ φιλονικία γε ἐρωτῶ, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς βουλόμενος εἰδέναι ὄντινά ποτε τρόπον οἶει δεῖν πολιτεύεσθαι ἐν ἡμῖν. Ἡ ἄλλου του ἄρα ἐπιμελήση ἡμῖν ἐλθὼν ἐπὶ τὰ [515γ] τῆς πόλεως πράγματα ἢ ὅπως ὅτι βέλτιστοι οἱ πολῖται ὦμεν; Ἡ οὐ πολλάκις ἤδη ὠμολογήκαμεν τοῦτο δεῖν πράττειν τὸν πολιτικὸν ἄνδρα; Ὁμολογήκαμεν ἢ οὐ; Ἀποκρίνου. Ὁμολογήκαμεν· ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ ἀποκρινοῦμαι. Εἰ τοίνυν τοῦτο δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα παρασκευάζειν τῇ ἑαυτοῦ πόλει, νῦν μοι ἀναμνησθεῖς εἰπέ περὶ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὧν ὀλίγω πρότερον ἔλεγες, εἰ ἔτι σοι δοκοῦσιν ἀγαθοὶ πολῖται γεγονέναι, [515δ] Περικλῆς καὶ Κίμων καὶ Μιλτιάδης καὶ Θεμιστοκλῆς.

Καλλίκλης

Ἔμοιγε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν εἴπερ ἀγαθοί, δηλον ὅτι ἕκαστος αὐτῶν βελτίους ἐποίει τοὺς πολίτας ἀντὶ χειρόνων. Ἐποίει ἢ οὐ;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν ὅτε Περικλῆς ἤρχετο λέγειν ἐν τῷ δήμῳ, χεῖρους ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι ἢ ὅτε τὰ τελευταῖα ἔλεγεν;

Καλλίκλης

Ἴσως.

Σωκράτης

Οὐκ ἴσως δὴ, ὧ βέλτιστε, ἀλλ' ἀνάγκη ἐκ τῶν ὠμολογημένων, εἴπερ ἀγαθός γ' ἦν ἐκεῖνος πολίτης.

Καλλίκλης

[515ε] Τί οὖν δὴ;

Σωκράτης

Οὐδέν· ἀλλὰ τόδε μοι εἶπέ ἐπὶ τούτῳ, εἰ λέγονται Ἀθηναῖοι διὰ Περικλέα βελτίους γεγονέναι, ἢ πᾶν τούναντίον διαφθαρήναι ὑπ' ἐκείνου. Ταυτὶ γὰρ ἔγωγε ἀκούω, Περικλέα πεποικέναι Ἀθηναίους ἀργούς καὶ δειλοὺς καὶ λάλους καὶ φιλαργύρους, εἰς μισθοφορίαν πρῶτον καταστήσαντα.

Καλλίκλης

Τῶν τὰ ὦτα κατεαγόντων ἀκούεις ταῦτα, ὦ Σώκρατες.

Σωκράτης

Ἄλλὰ τάδε οὐκέτι ἀκούω, ἀλλ' οἶδα σαφῶς καὶ ἐγὼ καὶ σύ, ὅτι τὸ μὲν πρῶτον ηὐδοκίμει Περικλῆς καὶ οὐδεμίαν αἰσχρὰν δίκην κατεψηφίσαντο αὐτοῦ Ἀθηναῖοι, ἠνίκα χεῖρους ἦσαν· ἐπειδὴ δὲ καλοὶ κάγαθοὶ ἐγεγόνεσαν [516α] ὑπ' αὐτοῦ, ἐπὶ τελευταίῃ τοῦ βίου τοῦ Περικλέους, κλοπὴν αὐτοῦ κατεψηφίσαντο, ὀλίγου δὲ καὶ θανάτου ἐτίμησαν, δηλον ὅτι ὡς πονηροῦ ὄντος.

Καλλίκλης

Τί οὖν; Τούτου ἔνεκα κακὸς ἦν Περικλῆς;

Σωκράτης

Ἵονων γοῦν ἂν ἐπιμελητῆς καὶ ἵππων καὶ βοῶν τοιοῦτος ὢν κακὸς ἂν ἐδόκει εἶναι, εἰ παραλαβὼν μὴ λακτίζοντας ἑαυτὸν μηδὲ κυρίττοντας μηδὲ δάκνοντας ἀπέδειξε ταῦτα ἅπαντα ποιοῦντας δι' ἀγριότητα. Ἡ οὐ δοκεῖ σοι [516β] κακὸς εἶναι ἐπιμελητῆς ὅστισοῦν ὄτουοῦν ζῶου, ὃς ἂν παραλαβὼν ἡμερώτερα ἀποδείξῃ ἀγριώτερα ἢ παρέλαβε; Δοκεῖ ἢ οὐ;

Καλλίκλης

Πάνυ γε, ἵνα σοι χαρίσωμαι.

Σωκράτης

Καὶ τόδε τοίνυν μοι χάρισαι ἀποκρινάμενος· πότερον καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐν τῶν ζῶων ἐστὶν ἢ οὐ;

Καλλίκλης

Πῶς γὰρ οὐ;

Σωκράτης

Οὐκοῦν ἀνθρώπων Περικλῆς ἐπεμέλετο;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Τί οὖν; Οὐκ ἔδει αὐτούς, ὡς ἄρτι ὠμολογοῦμεν, δικαιότερους γεγονέναι ἀντὶ ἀδικωτέρων ὑπ' ἐκείνου, εἴπερ [516γ] ἐκεῖνος ἐπεμελεῖτο αὐτῶν ἀγαθὸς ὢν τὰ πολιτικά;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Οὐκοῦν οἱ γε δίκαιοι ἡμεροί, ὡς ἔφη Ὅμηρος· σὺ δὲ τί φῆς; Οὐχ οὕτως;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Ἄλλὰ μὴν ἀγριωτέρους γε αὐτούς ἀπέφηνεν ἢ οἴους παρέλαβεν, καὶ ταῦτ' εἰς αὐτόν, ὃν ἤκιστ' ἂν ἐβούλετο.

Καλλίκλης

Βούλει σοι ὁμολογήσω;

Σωκράτης

Εἰ δοκῶ γε σοι ἀληθῆ λέγειν.

Καλλίκλης

Ἔστω δὴ ταῦτα.

Σωκράτης

Οὐκοῦν εἶπερ ἀγριωτέρους, ἀδικωτέρους τε καὶ χείρους;

Καλλίκλης

[516δ] Ἔστω.

Σωκράτης

Οὐκ ἄρ' ἀγαθὸς τὰ πολιτικὰ Περικλῆς ἦν ἐκ τούτου τοῦ λόγου.

Καλλίκλης

Οὐ σύ γε φῆς.

Σωκράτης

Μὰ Δί' οὐδέ γε σὺ ἐξ ὧν ὠμολόγεις. Πάλιν δὲ λέγε μοι περὶ Κίμωνος· οὐκ ἐξωστράκισαν αὐτὸν οὔτοι οὐς ἐθεράπευεν, ἵνα αὐτοῦ δέκα ἐτῶν μὴ ἀκούσειαν τῆς φωνῆς; Καὶ Θεμιστοκλέα ταῦτα ταῦτα ἐποίησαν καὶ φυγῆ προσεζημίωσαν; Μιλτιάδην δὲ τὸν Μαραθῶνι εἰς τὸ βάραθρον [516ε] ἐμβαλεῖν ἐψηφίσαντο, καὶ εἰ μὴ διὰ τὸν πρύτανιν, ἐνέπεσεν ἄν; Καίτοι οὔτοι, εἰ ἦσαν ἄνδρες ἀγαθοί, ὥς σὺ φῆς, οὐκ ἄν ποτε ταῦτα ἔπασχον. Οὐκ οἶ γὰρ ἀγαθοὶ ἠνίοχοι κατ' ἀρχὰς μὲν οὐκ ἐκπίπτουσιν ἐκ τῶν ζευγῶν, ἐπειδὴν δὲ θεραπεύσωσιν τοὺς ἵππους καὶ αὐτοὶ ἀμείνους γένωνται ἠνίοχοι, τότε ἐκπίπτουσιν· οὐκ ἔστι ταῦτ' οὔτ' ἐν ἠνιοχείᾳ οὔτ' ἐν ἄλλῳ ἔργῳ οὐδενί· ἢ δοκεῖ σοι;

Καλλίκλης

Οὐκ ἔμοιγε.

Σωκράτης

Ἀληθεῖς ἄρα, ὥς ἔοικεν, οἱ ἔμπροσθεν λόγοι ἦσαν, [517α] ὅτι οὐδένα ἡμεῖς ἴσμεν ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα τὰ πολιτικὰ ἐν τῇδε τῇ πόλει. Σὺ δὲ ὠμολόγεις τῶν γε νῦν οὐδένα, τῶν μέντοι ἔμπροσθεν, καὶ προείλου τούτους τοὺς ἄνδρας· οὔτοι δὲ ἀνεφάνησαν ἐξ ἴσου τοῖς νῦν

ὄντες, ὥστε, εἰ οὗτοι ῥήτορες ἦσαν, οὔτε τῇ ἀληθινῇ ῥητορικῇ ἐχρῶντο—οὐ γὰρ ἂν ἐξέπεσον—οὔτε τῇ κολακικῇ.

Καλλίκλης

Ἄλλα μέντοι πολλοῦ γε δεῖ, ὦ Σώκρατες, μή ποτέ τις τῶν νῦν ἔργα τοιαῦτα ἐργάσεται οἷα τούτων ὅστις [517β] βούλει εἵργασται.

Σωκράτης

Ἦ δαιμόνιε, οὐδ' ἐγὼ ψέγω τούτους ὥς γε διακόνους εἶναι πόλεως, ἀλλά μοι δοκοῦσι τῶν γε νῦν διακονικώτεροι γεγονέναι καὶ μᾶλλον οἰοί τε ἐκπορίζειν τῇ πόλει ὧν ἐπεθύμει. Ἄλλα γὰρ μεταβιβάζειν τὰς ἐπιθυμίας καὶ μὴ ἐπιτρέπειν, πείθοντες καὶ βιαζόμενοι ἐπὶ τοῦτο ὅθεν ἔμελλον ἀμείνους ἔσεσθαι οἱ πολῖται, ὥς ἔπος εἰπεῖν οὐδὲν [517γ] τούτων διέφερον ἐκεῖνοι· ὅπερ μόνον ἔργον ἐστὶν ἀγαθοῦ πολίτου. Ναῦς δὲ καὶ τείχη καὶ νεώρια καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα καὶ ἐγὼ σοι ὁμολογῶ δεινότερους εἶναι ἐκείνους τούτων ἐκπορίζειν. Πρᾶγμα οὖν γελοῖον ποιούμεν ἐγὼ τε καὶ σὺ ἐν τοῖς λόγοις· ἐν παντὶ γὰρ τῷ χρόνῳ ὄν διαλεγόμεθα οὐδὲν παυόμεθα εἰς τὸ αὐτὸ ἀεὶ περιφερόμενοι καὶ ἀγνοοῦντες ἀλλήλων ὅτι λέγομεν. Ἐγὼ γοῦν σε πολλάκις οἶμαι ὁμολογηκέναι καὶ ἐγνωκέναι ὡς ἄρα διττὴ αὕτη τις [517δ] ἢ πραγματεία ἔστιν καὶ περὶ τὸ σῶμα καὶ περὶ τὴν ψυχὴν, καὶ ἡ μὲν ἑτέρα διακονικὴ ἐστὶν, ἣ δυνατὸν εἶναι ἐκπορίζειν, ἐὰν μὲν πεινῇ τὰ σώματα ἡμῶν, σιτία, ἐὰν δὲ διψῇ, ποτά, ἐὰν δὲ ῥιγῶ, ἱμάτια, στρώματα, ὑποδήματα, ἄλλ' ὧν ἔρχεται σώματα εἰς ἐπιθυμίαν· καὶ ἐξεπίτηδές σοι διὰ τῶν αὐτῶν εἰκόνων λέγω, ἵνα ῥᾶον καταμάθῃς. Τούτων γὰρ ποριστικὸν εἶναι ἢ κάπηλον ὄντα ἢ ἔμπορον ἢ δημιουργὸν τοῦ αὐτῶν [517ε] τούτων, σιτοποιὸν ἢ ὀψοποιὸν ἢ ὑφάντην ἢ σκυτοτόμον ἢ σκυτοδεψόν, οὐδὲν θαυμαστόν ἐστιν ὄντα τοιοῦτον δόξα καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις θεραπευτὴν εἶναι σώματος, παντὶ τῷ μὴ εἰδῶτι ὅτι ἔστιν τις παρὰ ταύτας ἀπάσας τέχνη γυμναστικὴ τε καὶ ἰατρικὴ, ἢ δὴ τῷ ὄντι γε ἐστὶν σώματος θεραπεία, ἣν περ καὶ προσήκει τούτων ἄρχειν πασῶν τῶν τεχνῶν καὶ χρῆσθαι τοῖς τούτων ἔργοις διὰ τὸ εἰδέναί τι χρηστὸν καὶ πονηρὸν τῶν σιτίων ἢ ποτῶν ἐστὶν εἰς ἀρετὴν [518α] σώματος, τὰς δ' ἄλλας πάσας ταύτας ἀγνοεῖν· διὸ δὴ καὶ ταύτας μὲν δουλοπρεπεῖς τε καὶ διακονικὰς καὶ ἀνελευθέρους εἶναι περὶ σώματος πραγματεῖαν, τὰς ἄλλας τέχνας, τὴν δὲ γυμναστικὴν καὶ ἰατρικὴν κατὰ τὸ δίκαιον δεσποίνας εἶναι τούτων. Ταῦτά οὖν ταῦτα ὅτι ἔστιν καὶ περὶ ψυχὴν, τοτὲ μὲν μοι δοκεῖς μανθάνειν ὅτι λέγω, καὶ ὁμολογεῖς ὡς εἰδῶς ὅτι ἐγὼ λέγω ἥκεις δὲ ὀλίγον ὕστερον λέγων ὅτι ἄνθρωποι [518β] καλοὶ κάγαθοὶ γεγόνασιν πολῖται ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐπειδὴν ἐγὼ ἐρωτῶ οἵτινες, δοκεῖς μοι ὁμοιοτάτους προτείνεσθαι ἄνθρώπους περὶ τὰ πολιτικά, ὥσπερ ἂν εἰ περὶ τὰ γυμναστικά ἐμοῦ ἐρωτῶντος οἵτινες ἀγαθοὶ γεγόνασιν ἢ εἰσὶν σωμάτων θεραπευταί, ἔλεγές μοι πάνυ σπουδάζων, Θεαρίων ὁ ἄρτοκόπος καὶ Μίθαικος ὁ τὴν ὀψοποιίαν συγγεγραφῶς τὴν Σικελικὴν καὶ Σάραμβος ὁ κάπηλος, ὅτι οὗτοι θαυμάσιοι γεγόνασιν σωμάτων θεραπευταί, ὁ μὲν ἄρτους θαυμαστοῦς [518γ] παρασκευάζων, ὁ δὲ ὄψον, ὁ δὲ οἶνον. Ἴσως ἂν οὖν ἠγανάκτεις, εἴ σοι ἔλεγον ἐγὼ ὅτι Ἄνθρωπε, ἐπαίεις οὐδὲν περὶ γυμναστικῆς διακόνους μοι λέγεις καὶ ἐπιθυμιῶν

παρασκευαστὰς ἀνθρώπους, οὐκ ἐπαΐοντας καλὸν κάγαθὸν οὐδὲν περὶ αὐτῶν, οἷ, ἂν οὕτω τύχωσιν, ἐμπλήσαντες καὶ παχύναντες τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων, ἐπαινούμενοι ὑπ' αὐτῶν, προσαπολοῦσιν αὐτῶν καὶ τὰς ἀρχαίας σάρκα· οἱ [518δ] δ' αὖ δι' ἀπειρίαν οὐ τοὺς ἐστιῶντας αἰτιάσονται τῶν νόσων αἰτίους εἶναι καὶ τῆς ἀποβολῆς τῶν ἀρχαίων σαρκῶν, ἀλλ' οἷ ἂν αὐτοῖς τύχῃσι τότε παρόντες καὶ συμβουλεύοντές τι, ὅταν δὴ αὐτοῖς ἤκη ἢ τότε πλησμονὴ νόσον φέρουσα συχνῶ ὕστερον χρόνῳ, ἅτε ἄνευ τοῦ ὑγιεινοῦ γεγονυῖα, τούτους αἰτιάσονται καὶ ψέξουσιν καὶ κακόν τι ποιήσουσιν, ἂν οἷοί τ' ᾧσι, τοὺς δὲ προτέρους ἐκείνους καὶ αἰτίους τῶν κακῶν [518ε] ἐγκωμιάσουσιν. Καὶ σὺ νῦν, ᾧ Καλλίκλεις, ὁμοιότατον τούτῳ ἐργάζῃ· ἐγκωμιάζεις ἀνθρώπους, οἷ τούτους εἰστιάκασιν εὐωχοῦντες ᾧν ἐπεθύμουν. Καὶ φασι μεγάλην τὴν πόλιν πεποιηκέναι αὐτούς· ὅτι δὲ οἷδεῖ καὶ ὑπουλός ἐστιν [519α] δι' ἐκείνους τοὺς παλαιούς, οὐκ αἰσθάνονται. Ἄνευ γὰρ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης λιμένων καὶ νεωρίων καὶ τειχῶν καὶ φόρων καὶ τοιούτων φλυαριῶν ἐμπεπλήκασιν τὴν πόλιν· ὅταν οὖν ἔλθῃ ἢ καταβολὴ αὕτη τῆς ἀσθενείας, τοὺς τότε παρόντας αἰτιάσονται συμβούλους, Θεμιστοκλέα δὲ καὶ Κίμωνα καὶ Περικλέα ἐγκωμιάσουσιν, τοὺς αἰτίους τῶν κακῶν· σοῦ δὲ ἴσως ἐπιλήψονται, ἐὰν μὴ εὐλάβῃ, καὶ τοῦ ἐμοῦ ἐταίρου Ἀλκιβιάδου, ὅταν καὶ τὰ ἀρχαῖα προσαπολλύωσι [519β] πρὸς οἷς ἐκτήσαντο, οὐκ αἰτίων ὄντων τῶν κακῶν ἀλλ' ἴσως συναιτίων. Καίτοι ἔγωγε ἀνόητον πρᾶγμα καὶ νῦν ὀρῶ γιγνόμενον καὶ ἀκούω τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν πέρι. Αἰσθάνομαι γάρ, ὅταν ἢ πόλις τινὰ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν μεταχειρίζεται ὡς ἀδικοῦντα, ἀγανακτοῦντων καὶ σχετλιαζόντων ὡς δεινὰ πάσχουσι· πολλὰ καὶ ἀγαθὰ τὴν πόλιν πεποιηκότες ἄρα ἀδίκως ὑπ' αὐτῆς ἀπόλλυνται, ὡς ὁ τούτων λόγος. Τὸ δὲ ὅλον ψευδός ἐστιν· προστάτης γὰρ πόλεως [519γ] οὐδ' ἂν εἷς ποτε ἀδίκως ἀπόλοιτο ὑπ' αὐτῆς τῆς πόλεως ἢς προστατεῖ. Κινδυνεύει γὰρ ταῦτόν εἶναι, ὅσοι τε πολιτικοὶ προσποιοῦνται εἶναι καὶ ὅσοι σοφισταί. Καὶ γὰρ οἷ σοφισταί, τᾶλλα σοφοὶ ὄντες, τοῦτο ἄτοπον ἐργάζονται πρᾶγμα· φάσκοντες γὰρ ἀρετῆς διδάσκαλοι εἶναι πολλάκις κατηγοροῦσιν τῶν μαθητῶν ὡς ἀδικοῦσι σφᾶς αὐτούς, τοὺς τε μισθοὺς ἀποστεροῦντες καὶ ἄλλην χάριν οὐκ ἀποδιδόντες, [519δ] εὖ παθόντες ὑπ' αὐτῶν. Καὶ τούτου τοῦ λόγου τί ἂν ἀλογώτερον εἶη πρᾶγμα, ἀνθρώπους ἀγαθοὺς καὶ δικαίους γενομένους, ἐξαιρεθέντας μὲν ἀδικίαν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, σχόντας δὲ δικαιοσύνην, ἀδικεῖν τούτῳ ᾧ οὐκ ἔχουσιν; Οὐ δοκεῖ σοι τοῦτο ἄτοπον εἶναι, ᾧ ἐταῖρε; Ὡς ἀληθῶς δημηγορεῖν με ἠνάγκασας, ᾧ Καλλίκλεις, οὐκ ἐθέλων ἀποκρίνεσθαι.

Καλλίκλης

Σὺ δ' οὐκ ἂν οἷός τ' εἶης λέγειν, εἰ μὴ τίς σοι ἀποκρίνοιτο;

Σωκράτης

[519ε] Ἔοικά γε· νῦν γοῦν συχνοὺς τείνω τῶν λόγων, ἐπειδὴ μοι οὐκ ἐθέλεις ἀποκρίνεσθαι. Ἄλλ', ὠγαθέ, εἰπέ πρὸς Φιλίου, οὐ δοκεῖ σοι ἄλογον εἶναι ἀγαθὸν φάσκοντα πεποιηκέναι τινὰ μέμφεσθαι τούτῳ ὅτι ὑφ' ἑαυτοῦ ἀγαθὸς γεγονώς τε καὶ ᾧν ἔπειτα πονηρός ἐστιν;

Καλλίκλης

Ἔμοιγε δοκεῖ.

Σωκράτης

Οὐκοῦν ἀκούεις τοιαῦτα λεγόντων τῶν φασκόντων παιδεύειν ἀνθρώπους εἰς ἀρετήν;

Καλλίκλης

[520α] Ἔγωγε· ἀλλὰ τί ἂν λέγοις ἀνθρώπων πέρι οὐδενὸς ἀξίων;

Σωκράτης

Τί δ' ἂν περὶ ἐκείνων λέγοις, οἳ φάσκοντες προεστάναι τῆς πόλεως καὶ ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ὡς βελτίστη ἔσται, πάλιν αὐτῆς κατηγοροῦσιν, ὅταν τύχωσιν, ὡς πονηροτάτης; Οἷε τι διαφέρειν τούτους ἐκείνων; Ταυτόν, ὃ μακάρι', ἐστὶν σοφιστῆς καὶ ῥήτωρ, ἢ ἐγγύς τι καὶ παραπλήσιον, ὥσπερ ἐγὼ ἔλεγον πρὸς Πῶλον· σὺ δὲ δι' ἄγνοιαν [520β] τὸ μὲν πάγκαλόν τι οἷε εἶναι, τὴν ῥητορικὴν, τοῦ δὲ καταφρονεῖς. Τῇ δὲ ἀληθείᾳ κάλλιόν ἐστιν σοφιστικὴ ῥητορικῆς ὅσπερ νομοθετικὴ δικαστικῆς καὶ γυμναστικὴ ἰατρικῆς· μόνους δ' ἐγώ γε καὶ ὦμην τοῖς δημηγόροις τε καὶ σοφισταῖς οὐκ ἐγχωρεῖν μέμφεσθαι τούτῳ τῷ πράγματι ὃ αὐτοὶ παιδεύουσιν, ὡς πονηρόν ἐστιν εἰς σφᾶς, ἢ τῷ αὐτῷ λόγῳ τούτῳ ἅμα καὶ ἑαυτῶν κατηγορεῖν ὅτι οὐδὲν ὠφελήκασιν οὐς φασιν ὠφελεῖν. Οὐχ οὕτως ἔχει;

Καλλίκλης

[520γ] Πάνυ γε.

Σωκράτης

Καὶ προέσθαι γε δήπου τὴν εὐεργεσίαν ἄνευ μισθοῦ, ὡς τὸ εἰκός, μόνους τούτοις ἐνεχώρει, εἴπερ ἀληθῆ ἔλεγον. Ἄλλην μὲν γὰρ εὐεργεσίαν τις εὐεργετηθεὶς, οἷον ταχὺς γενόμενος διὰ παιδοτρίβην, ἴσως ἂν ἀποστερήσειε τὴν χάριν, εἰ προοῖτο αὐτῷ ὁ παιδοτρίβης καὶ μὴ συνθέμενος αὐτῷ μισθὸν ὅτι μάλιστα ἅμα μεταδιδούς τοῦ τάχους λαμβάνοι [520δ] τὸ ἀργύριον· οὐ γὰρ δὴ τῇ βραδυτῆτι οἶμαι ἀδικοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ἀδικία· ἢ γάρ;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Οὐκοῦν εἴ τις αὐτὸ τοῦτο ἀφαιρεῖ, τὴν ἀδικίαν, οὐδὲν δεινὸν αὐτῷ μήποτε ἀδικηθῆ, ἀλλὰ μόνῳ ἀσφαλὲς ταύτην τὴν εὐεργεσίαν προέσθαι, εἴπερ τῷ ὄντι δύναιτό τις ἀγαθοὺς ποιεῖν. Οὐχ οὕτως;

Καλλίκλης

Φημί.

Σωκράτης

Διὰ ταῦτ' ἄρα, ὡς ἔοικε, τὰς μὲν ἄλλας συμβουλάς συμβουλεύειν λαμβάνοντα ἀργύριον, οἷον οἰκοδομίας περὶ ἧ τῶν ἄλλων τεχνῶν, οὐδὲν αἰσχρὸν.

Καλλίκλης

[520ε] Ἔοικέ γε.

Σωκράτης

Περὶ δέ γε ταύτης τῆς πράξεως, ὄντιν' ἂν τις τρόπον ὡς βέλτιστος εἴη καὶ ἄριστα τὴν αὐτοῦ οἰκίαν διοικοῖ ἢ πόλιν, αἰσχρὸν νενόμισται μὴ φάναι συμβουλεύειν, ἐὰν μὴ τις αὐτῷ ἀργύριον διδῶ. Ἴη γάρ;

Καλλίκλης

Ναί.

Σωκράτης

Δῆλον γὰρ ὅτι τοῦτο αἴτιόν ἐστιν, ὅτι μόνη αὕτη τῶν εὐεργεσιῶν τὸν εὖ παθόντα ἐπιθυμεῖν ποιεῖ ἀντ' εὖ ποιεῖν, ὥστε καλὸν δοκεῖ τὸ σημεῖον εἶναι, εἰ εὖ ποιήσας ταύτην τὴν εὐεργεσίαν ἀντ' εὖ πείσεται· εἰ δὲ μή, οὐ. Ἔστι ταῦτα οὕτως ἔχοντα;

Καλλίκλης

[521α] Ἔστιν.

Σωκράτης

Ἐπὶ ποτέραν οὖν με παρακαλεῖς τὴν θεραπείαν τῆς πόλεως, διόρισόν μοι· τὴν τοῦ διαμάχεσθαι Ἀθηναίοις ὅπως ὡς βέλτιστοι ἔσονται, ὡς ἰατρόν, ἢ ὡς διακονήσοντα καὶ πρὸς χάριν ὁμιλήσοντα; Τάληθῆ μοι εἰπέ, ὦ Καλλίκλεις· δίκαιος γὰρ εἶ, ὥσπερ ἤρξω παρρησιάζεσθαι πρὸς ἐμέ, διατελεῖν ἅ νοεῖς λέγων. Καὶ νῦν εὖ καὶ γενναίως εἰπέ.

Καλλίκλης

Λέγω τοίνυν ὅτι ὡς διακονήσοντα.

Σωκράτης

[521β] Κολακεύσοντα ἄρα με, ὦ γενναϊότατε, παρακαλεῖς.

Καλλίκλης

Εἴ σοι Μυσόν γε ἥδιον καλεῖν, ὦ Σώκρατες· ὡς εἰ μὴ ταῦτά γε ποιήσεις—

Σωκράτης

Μὴ εἴπῃς ὃ πολλάκις εἴρηκας, ὅτι ἀποκτενεῖ με ὁ βουλόμενος, ἵνα μὴ αὖ καὶ ἐγὼ εἴπω, ὅτι πονηρός γε ὢν ἀγαθὸν ὄντα· μὴδ' ὅτι ἀφαιρήσεται ἐάν τι ἔχω, ἵνα μὴ αὖ ἐγὼ εἴπω ὅτι ἀλλ' ἀφελόμενος οὐχ ἔξει ὅτι χρήσεται αὐτοῖς, ἀλλ' ὥσπερ με ἀδίκως ἀφείλετο, οὕτως καὶ [521γ] λαβῶν ἀδίκως χρήσεται, εἰ δὲ ἀδίκως, αἰσχυρῶς, εἰ δὲ αἰσχυρῶς, κακῶς.

Καλλίκλης

Ὡς μοι δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, πιστεύειν μὴδ' ἂν ἐν τούτων παθεῖν, ὡς οἰκῶν ἐκποδῶν καὶ οὐκ ἂν εἰσαχθεῖς εἰς δικαστήριον ὑπὸ πάνυ ἴσως μοχθηροῦ ἀνθρώπου καὶ φαύλου.

Σωκράτης

Ἀνόητος ἄρα εἰμί, ὦ Καλλίκλεις, ὡς ἀληθῶς, εἰ μὴ οἶομαι ἐν τῇδε τῇ πόλει ὄντινοῦν ἂν ὅτι τύχοι, τοῦτο παθεῖν. Τόδε μέντοι εὖ οἶδ' ὅτι, ἐάνπερ εἰσῶ εἰς δικαστήριον περὶ [521δ] τούτων τινὸς κινδυνεύων, ὃ σὺ λέγεις, πονηρός τίς μ' ἔσται ὁ εἰσάγων—οὐδεὶς γὰρ ἂν χρηστός μὴ ἀδικοῦντ' ἀνθρωπον εἰσαγάγοι—καὶ οὐδέν γε ἄτοπον εἰ ἀποθάνοιμι. Βούλει σοι εἴπω δι' ὅτι ταῦτα προσδοκῶ;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Οἶμαι μετ' ὀλίγων Ἀθηναίων, ἵνα μὴ εἴπω μόνος, ἐπιχειρεῖν τῇ ὡς ἀληθῶς πολιτικῇ τέχνῃ καὶ πράττειν τὰ πολιτικά μόνος τῶν νῦν· ἄτε οὖν οὐ πρὸς χάριν λέγων τοὺς λόγους οὐς λέγω ἐκάστοτε, ἀλλὰ πρὸς τὸ βέλτιστον, οὐ πρὸς [521ε] τὸ ἥδιστον, καὶ οὐκ ἐθέλων ποιεῖν ἃ σὺ παραινεῖς, τὰ κομψὰ ταῦτα, οὐχ ἔξω ὅτι λέγω ἐν τῷ δικαστηρίῳ. Ὁ αὐτὸς δέ μοι ἤκει λόγος ὄνπερ πρὸς Πῶλον ἔλεγον· κρινοῦμαι γὰρ ὡς ἐν παιδίῳ ἰατρὸς ἂν κρίνοιτο κατηγοροῦντος ὀψοποιοῦ. Σκόπει γάρ, τί ἂν ἀπολογοῖτο ὁ τοιοῦτος ἀνθρώπος ἐν τούτοις ληφθεῖς, εἰ αὐτοῦ κατηγοροῖ τις λέγων ὅτι «ὦ παῖδες, πολλὰ ὑμᾶς καὶ κακὰ ὄδε εἴργασται ἀνὴρ καὶ αὐτούς, καὶ τοὺς νεωτάτους ὑμῶν διαφθείρει τέμνων τε καὶ κάων, καὶ [522α] ἰσχυραίνων καὶ πνίγων ἀπορεῖν ποιεῖ, πικρότατα πώματα διδούς καὶ πεινῆν καὶ διψῆν ἀναγκάζων, οὐχ ὥσπερ ἐγὼ πολλὰ καὶ ἡδέα καὶ παντοδαπὰ ἠρώχουν ὑμᾶς»· τί ἂν οἶε ἐν τούτῳ τῷ κακῷ ἀποληφθέντα ἰατρὸν ἔχειν εἰπεῖν; ἢ εἰ εἴποι τὴν ἀλήθειαν, ὅτι «Ταῦτα πάντα ἐγὼ ἐποίουν, ὦ παῖδες, ὑγιεινῶς», πόσον τι οἶε ἂν ἀναβοῆσαι τοὺς τοιούτους δικαστάς; Οὐ μέγα;

Καλλίκλης

Ίσως οἴεσθαί γε χρή.

Σωκράτης

Οὐκοῦν οἶει ἐν πάσῃ ἀπορία ἂν αὐτὸν ἔχεσθαι ὅτι [522β] χρή εἰπεῖν;

Καλλίκλης

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Τοιοῦτον μέντοι καὶ ἐγὼ οἶδα ὅτι πάθος πάθοιμι ἂν εἰσελθὼν εἰς δικαστήριον. Οὔτε γὰρ ἡδονὰς ἅς ἐκπεπόρικα ἔξω αὐτοῖς λέγειν, ἅς οὔτοι εὐεργεσίας καὶ ὠφελίας νομίζουσιν, ἐγὼ δὲ οὔτε τοὺς πορίζοντας ζηλῶ οὔτε οἷς πορίζεται· ἐάν τέ τις με ἢ νεωτέρους φῆ διαφθεῖρειν ἀπορεῖν ποιοῦντα, ἢ τοὺς πρεσβυτέρους κακηγορεῖν λέγοντα πικροὺς λόγους ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, οὔτε τὸ ἀληθὲς ἔξω εἰπεῖν, ὅτι «Δικαίως [522γ] πάντα ταῦτα ἐγὼ λέγω, καὶ πράττω τὸ ὑμέτερον δὴ τοῦτο, ὃ ἄνδρες δικασταί», οὔτε ἄλλο οὐδέν· ὥστε ἴσως, ὅτι ἂν τύχω, τοῦτο πεῖσομαι.

Καλλίκλης

Δοκεῖ οὖν σοι, ὦ Σώκρατες, καλῶς ἔχειν ἄνθρωπος ἐν πόλει οὕτως διακείμενος καὶ ἀδύνατος ὦν ἑαυτῷ βοηθεῖν;

Σωκράτης

Εἰ ἐκεῖνό γε ἐν αὐτῷ ὑπάρχοι, ὦ Καλλίκλεις, ὃ σὺ πολλάκις ὠμολόγησας· εἰ βεβοηθηκῶς εἶη αὐτῷ, μήτε περὶ [522δ] ἀνθρώπους μήτε περὶ θεοὺς ἄδικον μηδὲν μήτε εἰρηκῶς μήτε εἰργασμένος. Αὕτη γὰρ τῆς βοηθείας ἑαυτῷ πολλάκις ἡμῖν ὠμολόγηται κρατίστη εἶναι. Εἰ μὲν οὖν ἐμέ τις ἐξελέγχοι ταύτην τὴν βοήθειαν ἀδύνατον ὄντα ἑμαυτῷ καὶ ἄλλω βοηθεῖν, αἰσχυνοίμην ἂν καὶ ἐν πολλοῖς καὶ ἐν ὀλίγοις ἐξελεγχόμενος καὶ μόνος ὑπὸ μόνου, καὶ εἰ διὰ ταύτην τὴν ἀδυναμίαν ἀποθνήσκοιμι, ἀγανακτοίην ἂν· εἰ δὲ κολακικῆς ῥητορικῆς ἐνδεία τελευτῶν ἔγωγε, εὖ οἶδα ὅτι ῥαδίως ἴδοις ἂν με φέροντα [522ε] τὸν θάνατον. Αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ ἀποθνήσκειν οὐδεὶς φοβεῖται, ὅστις μὴ παντάπασιν ἀλόγιστός τε καὶ ἄνανδρός ἐστιν, τὸ δὲ ἀδικεῖν φοβεῖται· πολλῶν γὰρ ἀδικημάτων γέμοντα τὴν ψυχὴν εἰς Ἄιδου ἀφικέσθαι πάντων ἔσχατον κακῶν ἐστιν. Εἰ δὲ βούλει, σοὶ ἐγώ, ὡς τοῦτο οὕτως ἔχει, ἐθέλω λόγον λέξαι.

Καλλίκλης

Ἄλλ' ἐπέπερ γε καὶ τᾶλλα ἐπέρανας, καὶ τοῦτο πέρανον.

Σωκράτης

[523α] Ἄκουε δὴ, φασί, μάλα καλοῦ λόγου, ὃν σὺ μὲν ἠγήση μῦθον, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ἐγὼ δὲ λόγον· ὡς ἀληθῆ γὰρ ὄντα σοι λέξω ἢ μέλλω λέγειν. Ὡσπερ γὰρ Ὅμηρος λέγει, διενείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων, ἐπειδὴ παρὰ τοῦ πατρὸς παρέλαβον. Ἦν οὖν νόμος ὅδε περὶ ἀνθρώπων ἐπὶ Κρόνου, καὶ αἰεὶ καὶ νῦν ἔτι ἔστιν ἐν θεοῖς, τῶν ἀνθρώπων τὸν μὲν δικαίως τὸν βίον διελθόντα καὶ [523β] ὀσίως, ἐπειδὴν τελευτήσῃ, εἰς μακάρων νήσους ἀπιόντα οἰκεῖν ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ ἐκτὸς κακῶν, τὸν δὲ ἀδίκως καὶ ἀθέως εἰς τὸ τῆς τίσεώς τε καὶ δίκης δεσμοτήριον, ὃ δὴ Τάρταρον καλοῦσιν, ἰέναι. Τούτων δὲ δικασταὶ ἐπὶ Κρόνου καὶ ἔτι νεωστὶ τοῦ Διὸς τὴν ἀρχὴν ἔχοντος ζῶντες ἦσαν ζώντων, ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ δικάζοντες ἢ μέλλοιεν τελευτᾶν· κακῶς οὖν αἱ δίκαι ἐκρίνοντο. Ὁ τε οὖν Πλούτων καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ οἱ ἐκ μακάρων νήσων ἰόντες ἔλεγον πρὸς τὸν Δία ὅτι φοιτῶν [523γ] σφιν ἄνθρωποι ἐκατέρωσε ἀνάξιοι. Εἶπεν οὖν ὁ Ζεὺς· «Ἄλλ' ἐγώ», ἔφη, «παύσω τοῦτο γιγνόμενον. Νῦν μὲν γὰρ κακῶς αἱ δίκαι δικάζονται. Ἀμπεχόμενοι γάρ», ἔφη, «οἱ κρινόμενοι κρίνονται· ζῶντες γὰρ κρίνονται. Πολλοὶ οὖν», ἢ δ' ὅς, «ψυχὰς πονηρὰς ἔχοντες ἠμφιεσμένοι εἰσὶ σώματά τε καλὰ καὶ γένη καὶ πλούτους, καί, ἐπειδὴν ἡ κρίσις ἢ, ἔρχονται αὐτοῖς πολλοὶ μάρτυρες, μαρτυρήσοντες ὡς δικαίως βεβιώκασιν· [523δ] οἱ οὖν δικασταὶ ὑπὸ τε τούτων ἐκπλήττονται, καὶ ἅμα καὶ αὐτοὶ ἀμπεχόμενοι δικάζουσι, πρὸ τῆς ψυχῆς τῆς αὐτῶν ὀφθαλμοὺς καὶ ὤτα καὶ ὄλον τὸ σῶμα προκεκαλυμμένοι. Ταῦτα δὲ αὐτοῖς πάντα ἐπίπροσθεν γίγνεται, καὶ τὰ αὐτῶν ἀμφιέσματα καὶ τὰ τῶν κρινομένων. Πρῶτον μὲν οὖν», ἔφη, «παυστέον ἐστὶν προειδότας αὐτοὺς τὸν θάνατον· νῦν γὰρ προΐσασι. Τοῦτο μὲν οὖν καὶ δὴ εἴρηται τῷ Προμηθεῖ [523ε] ὅπως ἂν παύσῃ αὐτῶν. Ἐπειτα γυμνοὺς κριτέον ἀπάντων τούτων· τεθνεῶτας γὰρ δεῖ κρίνεσθαι. Καὶ τὸν κριτὴν δεῖ γυμνὸν εἶναι, τεθνεῶτα, αὐτῇ τῇ ψυχῇ αὐτὴν τὴν ψυχὴν θεωροῦντα ἐξαίφνης ἀποθανόντος ἐκάστου, ἔρημον πάντων τῶν συγγενῶν καὶ καταλιπόντα ἐπὶ τῆς γῆς πάντα ἐκείνον τὸν κόσμον, ἵνα δικαία ἡ κρίσις ἢ. Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα ἐγνωκὼς πρότερος ἢ ὑμεῖς ἐποίησάμην δικαστὰς ὑεῖς ἐμαυτοῦ, δύο μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας, Μίνω τε καὶ Ῥαδάμανθυν, [524α] ἓνα δὲ ἐκ τῆς Εὐρώπης, Αἰακόν· οὗτοι οὖν ἐπειδὴν τελευτήσωσι, δικάσουσιν ἐν τῷ λειμῶνι, ἐν τῇ τριόδῳ ἐξ ἧς φέρετον τὴν ὁδὴν, ἢ μὲν εἰς μακάρων νήσους, ἢ δ' εἰς Τάρταρον. Καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας Ῥαδάμανθυς κρινεῖ, τοὺς δὲ ἐκ τῆς Εὐρώπης Αἰακός· Μίνω δὲ πρεσβεῖα δώσω ἐπιδιακρίνειν, ἐὰν ἀπορητόν τι τῷ ἐτέρῳ, ἵνα ὡς δικαιοτάτῃ ἡ κρίσις ἢ περὶ τῆς πορείας τοῖς ἀνθρώποις.»

Ταῦτ' ἔστιν, ὦ Καλλίκλεις, ἃ ἐγὼ ἀκηκῶς πιστεύω [524β] ἀληθῆ εἶναι· καὶ ἐκ τούτων τῶν λόγων τοιόνδε τι λογίζομαι συμβαίνειν. Ὁ θάνατος τυγχάνει ὢν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐδὲν ἄλλο ἢ δυοῖν πραγμάτων διάλυσις, τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ἀπ' ἀλλήλοιν· ἐπειδὴν δὲ διαλυθῆτον ἄρα ἀπ' ἀλλήλοιν, οὐ πολὺ ἦττον ἐκάτερον αὐτοῖν ἔχει τὴν ἕξιν τὴν αὐτοῦ ἢνπερ καὶ ὅτε ἕξῃ ὁ ἄνθρωπος, τό τε σῶμα τὴν φύσιν τὴν αὐτοῦ καὶ τὰ θεραπεύματα καὶ τὰ παθήματα ἔνδηλα [524γ] πάντα. Οἷον εἴ τις ἄνθρωπος ἦν τὸ σῶμα φύσει ἢ τροφῇ ἢ ἀμφοτέρω ζῶντος, τούτου καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνῃ ὁ νεκρὸς μέγας, καὶ εἰ παχύς, παχύς καὶ ἀποθανόντος, καὶ τᾶλλα οὕτως· καὶ εἰ αὖ ἐπετήδευε κομᾶν, κομήτης τούτου καὶ ὁ νεκρὸς. Μαστιγίας αὖ εἴ

τις ἦν καὶ ἵχνη εἶχε τῶν πληγῶν οὐλὰς ἐν τῷ σώματι ἢ ὑπὸ μαστίγων ἢ ἄλλων τραυμάτων ζῶν, καὶ τεθνεῶτος τὸ σῶμα ἔστιν ἰδεῖν ταῦτα ἔχον· ἢ κατεαγότα εἶ του ἦν μέλη ἢ διεστραμμένα ζῶντος, καὶ [524δ] τεθνεῶτος ταῦτα ταῦτα ἔνδηλα. Ἐνὶ δὲ λόγῳ, οἷος εἶναι παρεσκευάστο τὸ σῶμα ζῶν, ἔνδηλα ταῦτα καὶ τελευτήσαντος ἢ πάντα ἢ τὰ πολλὰ ἐπὶ τινα χρόνον. Ταῦτὸν δὴ μοι δοκεῖ τοῦτ' ἄρα καὶ περὶ τὴν ψυχὴν εἶναι, ὃ Καλλίκλεις ἔνδηλα πάντα ἐστὶν ἐν τῇ ψυχῇ, ἐπειδὴν γυμνωθῆ τοῦ σώματος, τὰ τε τῆς φύσεως καὶ τὰ παθήματα ἃ διὰ τὴν ἐπιτήδευσιν ἐκάστου πράγματος ἔσχεν ἐν τῇ ψυχῇ ὁ ἄνθρωπος. Ἐπειδὴν οὖν ἀφίκωνται παρὰ τὸν δικαστὴν, οἱ μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας [524ε] παρὰ τὸν Ῥαδάμανθυν, ὁ Ῥαδάμανθος ἐκείνους ἐπιστήσας θεᾶται ἐκάστου τὴν ψυχὴν, οὐκ εἰδὼς ὅτου ἐστίν, ἀλλὰ πολλάκις τοῦ μεγάλου βασιλέως ἐπιλαβόμενος ἢ ἄλλου ὁτουοῦν βασιλέως ἢ δυνάστου κατεῖδεν οὐδὲν ὑγιὲς ὄν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ διαμεμαστιγωμένην καὶ οὐλῶν μεστήν ὑπὸ [525α] ἐπιπορκιῶν καὶ ἀδικίας, ἃ ἐκάστη ἢ πρᾶξις αὐτοῦ ἐξωμόρξατο εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ πάντα σκολιὰ ὑπὸ ψεύδους καὶ ἀλαζονείας καὶ οὐδὲν εὐθὺ διὰ τὸ ἄνευ ἀληθείας τεθράφθαι· καὶ ὑπὸ ἐξουσίας καὶ τρυφῆς καὶ ὕβρεως καὶ ἀκρατίας τῶν πράξεων ἀσυμμετρίας τε καὶ αἰσχροτήτος γέμουσαν τὴν ψυχὴν εἶδεν· ἰδὼν δὲ ἀτίμως ταύτην ἀπέπεμψεν εὐθὺ τῆς φρουρᾶς, οἱ μέλλει ἐλθοῦσα ἀνατλήναι τὰ προσήκοντα πάθη. [525β] Προσῆκει δὲ παντὶ τῷ ἐν τιμωρίᾳ ὄντι, ὑπ' ἄλλου ὀρθῶς τιμωρουμένῳ, ἢ βελτίονι γίνεσθαι καὶ ὀνίνασθαι ἢ παραδείγματι τοῖς ἄλλοις γίνεσθαι, ἵνα ἄλλοι ὀρῶντες πάσχοντα ἃ ἂν πάσχη φοβούμενοι βελτίους γίνωνται. Εἰσὶν δὲ οἱ μὲν ὠφελούμενοί τε καὶ δίκην δίδόντες ὑπὸ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων οὗτοι οἱ ἂν ἰάσιμα ἀμαρτήματα ἀμάρτωσιν· ὅμως δὲ δι' ἀλγηδόνων καὶ ὀδυνῶν γίνεταί αὐτοῖς ἢ ὠφελία καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν Ἄϊδου· οὐ γὰρ οἷόν τε ἄλλως ἀδικίας ἀπαλλάττεσθαι. [525γ] Οἱ δ' ἂν τὰ ἔσχατα ἀδικήσωσι καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα ἀδικήματα ἀνίατοι γένωνται, ἐκ τούτων τὰ παραδείγματα γίνεταί, καὶ οὗτοι αὐτοὶ μὲν οὐκέτι ὀνίνανται οὐδὲν, ἅτε ἀνίατοι ὄντες, ἄλλοι δὲ ὀνίνανται οἱ τούτους ὀρῶντες διὰ τὰς ἀμαρτίας τὰ μέγιστα καὶ ὀδυνηρότατα καὶ φοβερώτατα πάθη πάσχοντας τὸν αἰεὶ χρόνον, ἀτεχνῶς παραδείγματα ἀνηρημένους ἐκεῖ ἐν Ἄϊδου ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, τοῖς αἰεὶ τῶν ἀδίκων ἀφικνουμένοις θεάματα καὶ νοθετήματα. [525δ] Ἦν ἐγὼ φημι ἕνα καὶ Ἀρχέλαον ἔσεσθαι, εἰ ἀληθῆ λέγει Πῶλος, καὶ ἄλλον ὅστις ἂν τοιοῦτος τύραννος ἦ· οἷμαι δὲ καὶ τοὺς πολλοὺς εἶναι τούτων τῶν παραδειγμάτων ἐκ τυράννων καὶ βασιλέων καὶ δυναστῶν καὶ τὰ τῶν πόλεων πραξάντων γεγονότας οὗτοι γὰρ διὰ τὴν ἐξουσίαν μέγιστα καὶ ἀνοσιώτατα ἀμαρτήματα ἀμαρτάνουσι. Μαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ Ὅμηρος· βασιλέας γὰρ καὶ δυνάστας ἐκεῖνος πεποίηκεν [525ε] τοὺς ἐν Ἄϊδου τὸν αἰεὶ χρόνον τιμωρουμένους, Τάνταλον καὶ Σίσυφον καὶ Τιτυόν· Θερσίτην δέ, καὶ εἴ τις ἄλλος πονηρὸς ἦν ἰδιώτης, οὐδεὶς πεποίηκεν μεγάλας τιμωρίας συνεχόμενον ὡς ἀνίατον—οὐ γὰρ οἷμαι ἐξῆν αὐτῷ· διὸ καὶ εὐδαιμονέστερος ἦν ἢ οἷς ἐξῆν—ἀλλὰ γάρ, ὃ Καλλίκλεις, ἐκ τῶν [526α] δυναμένων εἰσὶ καὶ οἱ σφόδρα πονηροὶ γινόμενοι ἄνθρωποι· οὐδὲν μὴν κωλύει καὶ ἐν τούτοις ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐγγίγνεσθαι, καὶ σφόδρα γε ἄξιον ἄγασθαι τῶν γινομένων· χαλεπὸν γάρ, ὃ Καλλίκλεις, καὶ πολλοῦ ἐπαίνου ἄξιον ἐν μεγάλῃ ἐξουσίᾳ τοῦ ἀδικεῖν γενόμενον δικαίως διαβιώναι. Ὀλίγοι δὲ γίνονται οἱ τοιοῦτοι· ἐπεὶ καὶ ἐνθάδε καὶ ἄλλοι γεγόνασιν, οἷμαι δὲ καὶ ἔσονται

καλοὶ κάγαθοὶ ταύτην τὴν ἀρετὴν τὴν τοῦ δικαίως [526β] διαχειρίζειν ἅ ἂν τις ἐπιτρέπη· εἷς δὲ καὶ πάνυ ἐλλόγιμος γέγονεν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας, Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου· οἱ δὲ πολλοί, ὧ ἄριστε, κακοὶ γίνονται τῶν δυναστῶν. Ὅπερ οὖν ἔλεγον, ἐπειδὴν ὁ Ῥαδάμανθους ἐκεῖνος τοιοῦτόν τινα λάβη, ἄλλο μὲν περὶ αὐτοῦ οὐκ οἶδεν οὐδέν, οὔθ' ὅστις οὔθ' ὄντων, ὅτι δὲ πονηρός τις· καὶ τοῦτο κατιδὼν ἀπέπεμψεν εἰς Τάρταρον, ἐπισημνόμενος, ἐάντε ἰάσιμος ἐάντε ἀνίατος δοκῆ εἶναι· ὁ δὲ ἐκεῖσε ἀφικόμενος [526γ] τὰ προσήκοντα πάσχει. Ἐνίστε δ' ἄλλην εἰσιδὼν ὁσίως βεβιωκυῖαν καὶ μετ' ἀληθείας, ἀνδρὸς ἰδιώτου ἢ ἄλλου τινός, μάλιστα μὲν, ἔγωγέ φημι, ὧ Καλλίκλεις, φιλοσόφου τὰ αὐτοῦ πράξαντος καὶ οὐ πολυπραγμονήσαντος ἐν τῷ βίῳ, ἠγάσθη τε καὶ ἐς μακάρων νήσους ἀπέπεμψε. Ταῦτά δὲ ταῦτα καὶ ὁ Αἰακός—ἐκάτερος τούτων ράβδον ἔχων δικάζει—ὁ δὲ Μίνως ἐπισκοπῶν κάθηται, μόνος ἔχων χρυσοῦν [526δ] σκῆπτρον, ὡς φησιν Ὀδυσσεὺς ὁ Ὀμήρου ἰδεῖν αὐτόν· «Χρῦσεον σκῆπτρον ἔχοντα, θεμιστεύοντα νέκυσιν.» Ἐγὼ μὲν οὖν, ὧ Καλλίκλεις, ὑπὸ τε τούτων τῶν λόγων πέπεισμαι, καὶ σκοπῶ ὅπως ἀποφανοῦμαι τῷ κριτῇ ὡς ὑγιεστάτην τὴν ψυχὴν· χαίρειν οὖν ἐάσας τὰς τιμὰς τὰς τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, τὴν ἀλήθειαν ἀσκῶν πειράσομαι τῷ ὄντι ὡς ἂν δύνωμαι βέλτιστος ὢν καὶ ζῆν καὶ ἐπειδὴν ἀποθνήσκω [526ε] ἀποθνήσκειν. Παρακαλῶ δὲ καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ἀνθρώπους, καθ' ὅσον δύνωμαι, καὶ δὴ καὶ σὲ ἀντιπαρακαλῶ ἐπὶ τοῦτον τὸν βίον καὶ τὸν ἀγῶνα τοῦτον, ὃν ἐγὼ φημι ἀντὶ πάντων τῶν ἐνθάδε ἀγῶνων εἶναι, καὶ ὄνειδίζω σοι ὅτι οὐχ οἷός τ' ἔση σαυτῷ βοηθῆσαι, ὅταν ἡ δίκη σοι ἦ καὶ ἡ κρίσις ἦν νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον, ἀλλὰ ἐλθὼν παρὰ τὸν δικαστὴν, [527α] τὸν τῆς Αἰγίνης ὑόν, ἐπειδὴν σου ἐπιλαβόμενος ἄγη, χασμήσει καὶ ἰλιγγιάσεις οὐδὲν ἦττον ἢ ἐγὼ ἐνθάδε σὺ ἐκεῖ, καὶ σε ἴσως τυπήσει τις καὶ ἐπὶ κόρρης ἀτίμως καὶ πάντως προπηλακιεῖ.

Τάχα δ' οὖν ταῦτα μῦθος σοι δοκεῖ λέγεσθαι ὡσπερ γραδὸς καὶ καταφρονεῖς αὐτῶν, καὶ οὐδὲν γ' ἂν ἦν θαυμαστὸν καταφρονεῖν τούτων, εἴ πη ζητοῦντες εἴχομεν αὐτῶν βελτίω καὶ ἀληθέστερα εὐρεῖν· νῦν δὲ ὄραξ ὅτι τρεῖς ὄντες ὑμεῖς, οἵπερ σοφώτατοί ἐστε τῶν νῦν Ἑλλήνων, σύ τε καὶ Πῶλος καὶ [527β] Γοργίας, οὐκ ἔχετε ἀποδείξει ὡς δεῖ ἄλλον τινὰ βίον ζῆν ἢ τοῦτον, ὅσπερ καὶ ἐκεῖσε φαίνεται συμφέρων. Ἄλλ' ἐν τοσοῦτοις λόγοις τῶν ἄλλων ἐλεγχόμενων μόνος οὗτος ἡρεμεῖ ὁ λόγος, ὡς εὐλαβητέον ἐστὶν τὸ ἀδικεῖν μᾶλλον ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι, καὶ παντὸς μᾶλλον ἀνδρὶ μελετητέον οὐ τὸ δοκεῖν εἶναι ἀγαθὸν ἀλλὰ τὸ εἶναι, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ· ἐὰν δέ τις κατὰ τι κακὸς γίγνηται, κολαστέος ἐστί, καὶ τοῦτο δεύτερον ἀγαθὸν μετὰ τὸ εἶναι δίκαιον, τὸ γίνεσθαι καὶ [527γ] κολαζόμενον διδόναι δίκην· καὶ πᾶσαν κολακείαν καὶ τὴν περὶ ἑαυτὸν καὶ τὴν περὶ τοὺς ἄλλους, καὶ περὶ ὀλίγους καὶ περὶ πολλούς, φευκτέον· καὶ τῇ ῥητορικῇ οὕτω χρηστέον ἐπὶ τὸ δίκαιον ἀεὶ, καὶ τῇ ἄλλῃ πάσῃ πράξει. Ἐμοὶ οὖν πειθόμενος ἀκολούθησον ἐνταῦθα, οἷ ἀφικόμενος εὐδαιμονήσεις καὶ ζῶν καὶ τελευτήσας, ὡς ὁ λόγος σημαίνει. Καὶ ἔασόν τινὰ σου καταφρονῆσαι ὡς ἀνοήτου καὶ προπηλακίσει, ἐὰν βούληται, καὶ ναὶ μὰ Δία σύ γε θαρρῶν πατάξαι τὴν [527δ] ἀτιμον ταύτην πληγὴν· οὐδὲν γὰρ δεινὸν πείσει, ἐὰν τῷ ὄντι ἦς καλὸς κάγαθος, ἀσκῶν ἀρετὴν. Κᾶπειτα οὕτω κοινῇ ἀσκήσαντες, τότε ἤδη, ἐὰν δοκῆ χρῆναι, ἐπιθησόμεθα τοῖς πολιτικοῖς,

ἢ ὁποῖον ἄν τι ἡμῖν δοκῇ, τότε βουλευσόμεθα, βελτίους ὄντες βουλεύεσθαι ἢ νῦν. Αἰσχρὸν γὰρ ἔχοντάς γε ὡς νῦν φαινόμεθα ἔχειν, ἔπειτα νεανιεύεσθαι ὡς τι ὄντας, οἷς οὐδέποτε ταῦτά δοκεῖ περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτα περὶ [527ε] τῶν μεγίστων—εἰς τοσοῦτον ἤκομεν ἀπαιδευσίας—ὥσπερ οὖν ἡγεμόνι τῷ λόγῳ χρησώμεθα τῷ νῦν παραφανέντι, ὃς ἡμῖν σημαίνει ὅτι οὗτος ὁ τρόπος ἄριστος τοῦ βίου, καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἀσκοῦντας καὶ ζῆν καὶ τεθνάναι. Τούτῳ οὖν ἐπώμεθα, καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλῶμεν, μὴ ἐκείνῳ, ᾧ σὺ πιστεύων ἐμὲ παρακαλεῖς· ἔστι γὰρ οὐδενὸς ἄξιος ὢ Καλλίκλεις.

(Bron: J. Burnet, Platonis Opera, Vol. III, 1903)